

ESRA NURAY SEZER

Evim, Eşim ve KEDİM

EVİM, EŞİM
VE KEDİM
ESRA NURAY SEZER

Değerli kızım
Dr. Ayşe Betül Sezer'e...

EVİM, EŞİM VE KEDİM

ESRA NURAY SEZER

EVİM, EŞİM VE KEDİM

Copyright © Gül Yurdu Yayınları, 2005

Bu kitaptaki metin ve resimlerin, tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan şirketin önceden yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör
Ali BUDAK

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
Murat ARABACI

Mizanpaj
Bekir YILDIZ

ISBN
975-9105-05-5

Yayın Numarası
06

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası / İZMİR Tel: (0232) 252 20 96
Aralık 2005

Genel Dağıtım
Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım
Alayköşkü Cad. No: 12 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 519 39 33 Faks: (0212) 519 39 01

Gül Yurdu Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.gulyurduyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Yayınevinin Notu	7
Takdim.....	11
Önsöz.....	15
Giriş	19
Sevgiliye mektup	19
Bir türlü anlaşılmadık.....	23
Sevgimizi kaybetmişiz; gören var mı?	27
Bu kadar da olmaz ki!	35
Bana hakkımı helal et!	43
Böyle koca olur mu?.....	47
“Kadınlar, çocuk doğurmaktan başka işiniz ne?”	51
Etme Bulma Dünyası	55
Hayatımızda keşkeler olmasaydı... ..	61
Evcilik değil, evlilik!	65
Tevbekâr olan genç kız	73
‘Şimdi bana kaybolan yıllarımı verseler’	77
Anneler ve kızları	81
Eşler birbirleriyle hangi dili konuşuyor?.....	91
Böyle mi olacaktık?	97
Nankör olmak istemiyorsak.....	105
Ben bunları hak etmedim ki!.....	111

E v i m , E ŝ i m v e K e d i m

Mutsuz bir genç kızım	115
Film gibi; ama gerçek	125
Keşke böyle olmasaydı!	131
Söyler misiniz, bu hakkı nereden alıyorsunuz?	137
Sabırın sonu selametmiş	143
Kıskanç mısınız?	149
Ben, eski beni arıyorum	157
Kedim ölürse seni boşarım!	161
Gençleri yanlışla büyükler sürüklüyor	165
Bana yaptın yapacağını	169
Kadın kalbi deyip geçmeyin!	175

YAYINEVİNİN NOTU

Eşler arası mutluluk, aile saadeti ve ev halkının huzuru, hemen herkesin özlediği ve uğrunda her fedakarlığa katlanılan/katlanılması gereken yüce bir gayedir. Bu yüce gayeye ulaşma yolunda ciddi fedakârlıklar yapmak gerekmektedir.

Elinizdeki çalışma, kadın-erkek ilişkilerine, kadınların bakış açısıyla getirilen örneklerden oluşmaktadır. Bu çalışmada erkeklere hiç söz verilmediği söylenebilir. Hatta kitapta anlatılan eşler arası problemlerin hemen hepsinde haklı olan tarafın kadın olduğu da dile getirilebilir. Benzer problemlerde erkeklerin de konuşturulması gerektiği ifade edilebilir. Fakat bu noktadaki niyetimiz; kimin haklı veya haksız olduğunu belirtmekten çok öte, evliliklerde yaşanan olumsuz örnekleri görek hayatımıza çeki düzen vermemiz gerektiğidir. Aksi takdirde, neticede onların düştüğü çıkmazla karşı karşıya kalmak kaçınılmaz olacaktır. Bu çalışmayı yayınlamanın temel gayesi; benzer olayların tekrar edip durmasına tepki göstermek ve ibret alma yollarına kapı aralamaktır.

Evliliđi dūŝünenlerin bu kitabı okuyunca karamsarlığa kapılmaları mūmkūn olmakla beraber, bu çalıŝmanın onlara verdiği mesajlar çok önemlidir. Bu kitabı okuyanlar evlilikte karŝılaŝılabilecek ileri derecedeki örnekleri de görerek, hem eŝ seçiminde daha dikkatli olacaklar, hem de evliliğin yūrūmesi adına daha fedakarca bir yaklaŝım sergilemeleri gerektiğini öğreneceklerdir. "Evlenirken gerekli araŝtırmaları yapmamıŝ veya yapma fırsatını bulamamıŝ kimselere, iŝ gelip boŝanma kertesine dayanınca, en akıllıca kriterlerin dahi hiçbir yararı olmayacaktır. Evet, mesele yuvadaki yangından az zararla kurtulmak değil; yangın çıkaracak unsurların yuvaya sokulmamasıdır."

Ŗu gerçek herkes tarafından iyice anlaŝılmalıdır ki; '*dūŝūnūlmeden-taŝınılmadan yapılan evlilikler ve bir araya gelmeler, arkada ađlayıp sokaklarda sūrūnen eŝler, "ksūzler yuvası"na bırakılan yetimler ve aileleri yūreklerinden yaralayan caniliklerle neticelenmiŝtir.*'

Evli olanlar, çalıŝmada yer alan, eŝler arası diyalog ve hikayeleri okuduktan sonra, yūzlerinde meydana gelebilecek karamsarlığı ve can sıkıntısının yerini aile huzurunun almasını istiyorlarsa, gördükleri negatif geliŝmelerden ders almasını bilmeleri gerekmektedir. Hatta bazı örnekler okunduktan sonra bunların hayal ūrūnū olduğu ve abartıldığı iddia edilebilir. Fakat ŝurası muhakkaktır: Ne yazık ki eŝler arasında buna benzer örnekler yaŝanmaktadır.

Kitapta geçen her bir hikaye, yazarımızın deđiŝik vesilelerle karŝılaŝtıđı kiŝilerin bizzat kendilerinden aktardıđı olaylardan oluŝmaktadır. Bu kadar u örnekleri sizlere ulaŝtırmak, aslında projenin baŝlangıç safhasında dūŝūndūđūmūz bir durum deđildi. Fakat, ahlākī yozlaŝmanın bu kadar ktū bir hāl aldıđı

günümüzde yanlış davranışları anlatmanın, eşlerin birbirlerine olan hatalı tutumlarını ve bunların sonuçlarını görmenin, diğer eşler arasındaki benzer özelliği olan ilişkilere ışık tutacağı ve aynı kötü sonuçlarla karşılaşılmasını için bir uyarı niteliği taşıyacağı yönündeki düşüncemiz, bizi böyle bir kitabı sizlerle buluşturmaya sevk etmiştir.

Kitapta yer alan olaylardan boşanmakla neticelenenler hiç de az değildir. Bu noktada şu hususun altını çizmek gerekmektedir: Boşanma, her ne kadar kişinin nikâh kaydından sıyrılıp, kendini boşa alması gibi görünse de nâdiren dinlendirip rahatlatıcıdır; çok defa huzursuzluk ve sefaleti de beraberinde getirir. Öyleyse belirli bir seviyeye gelmiş evlilikleri ıslah etmenin yolları aranmalıdır.

“Boşamak, hastalıklı bir uzva karşı cerrâhî bir müdahale ise, evliliğin aklî, mantıkî bir çizgide cereyan etmesi ve sağlam şartlara bağlanması, hijyenik bir hassasiyettir. Onun için, boşamakla aileyi, boşamayı kaldırmakla da vicdanı kahretmezden önce, evlilik, doku uyumluluğu titizliği içinde ele alınmalı ve gelecekte bu uyumu temin edecek şartlardan taviz verilmemelidir.”

Her keyfî boşama, boşayan için bir pişmanlık, boşanan için bir haksızlık ve aile fertleri için de öyle bir huzursuzluk kaynağıdır ki, bazen bütün bir hayat boyu, kanayan bir yara gibi acısı, ızdırabı devam eder durur...

Kitapta yer alan yirmi sekiz örnekte, eşler arasında geçen olumsuz gelişmelerin çözümü adına bir nebze de olsa katkı sağlanmış. Fakat asıl çözümü, herkesin kendi hayatında bulması ve uygulaması gerekmektedir. Çünkü olaylar aynıyla değil benzerleriyle meydana gelir. Her bir olayın kendi şartları vardır ve bunlar değişiklik arz eder. Unutmamalı! Bir insa-

nın tüm mutluluğu karşı cinste değildir. Gerçek mutluluğa ulaŐmak ancak, Allah'a kul olma Őuuru ve bu Őuurun insana yerleŐmesiyle mümkündür.

“Ev’e, içindeki insanlara göre “ev” denir. Bir hanenin fertleri, o hanede oturanların insanî değerleri paylaŐtıkları ölçüde mesut sayılırlar. Evet, diyebiliriz ki insan, eviyle insanca yaşar; ev de, içindeki insanlarla “ev” olur.”

Gl Yurdu Yayınları

TAKDİM

Kadın olmak hoş bir şey olmalı. Çünkü hemen sahip çıkar size. Adınıza kurullar oluşturulur, kurtarılmamız için özel çalışmalar başlatılır, gelişmeniz için uzun uzadıya programlar hazırlanır. Sözelimi, bir partinin mutlaka bir “kadın kolları” vardır. Gazete ya da dergilerde “kadın sayfası” eksik değildir. Televizyonlarda ve radyolarda “kadın saati” olmazsa olmaz. Eskilerde mazbut toplantılarda “hanımlar için yer ayrılmış” olurdu mutlaka. Bir tane olsun kadın bakan atamayınca, genellikle erkek olan başbakana sitem edilir. İlk kadın başbakanımız da, ilk kadın valimiz de önemli bir gelişmişlik göstergesi olarak görülmüştür: “Bakın kadınıımız nerelere geldi!”

Elinizdeki kitap bir kadının gözünden erkeklere bakışı sergiliyor. Bu cümleyi bir erkek olarak yazarken de, okurken de, azıcık rahatsız olduğumu gizlemeyeceğim. Zira erkeğin, kadına özel olarak bakışı, beklenen ve normale yakın bir şeydir de, kadının erkeğe bakışı dürbünü tersinden tutmak gibi sürpriz ve beklenmedik bir durumdur. Kıyıda kenarda görüp tanımlamaya çalıştığımızın ortada ve ana eksenini oluşturan

bizi anlamaya kalkması, en azından, birtakım arazlar beklediğimiz bir davranıştır.

Gelin, kadını ve erkeği, karşı kıyılara koyan bakıştan kurtarmayı deneyelim. Şehri “Medine” eyleyen, çölde medeniyeti kuran kutlu nazar, eşyayı yatay düzlemde değil de, Yaratıcıyla nispeti çerçevesinde anlamlandırır. Kur’ân’ın bize talim ettiği bakışı içinde, her bir şey varlığın sahibinden bize gönderilmiş anlamlı birer mektuptur, Yaradan’ın eşsiz güzellikteki cilvelerini gösteren birer ayinedir, kâinatın Hâkim’ine eksiksiz itaat eden birer memurdur. Bu durumda akıl ve irade sahibi insan Rabbinin kendisine muhatap edindiği aziz bir misafirdir. Var edilen her bir şey Rabbimizin biz insanlara hitabıdır. İlgi duyduğumuz, sevdiğimiz, hoşlandığımız, vazgeçemediğimiz her şey bir hitap cümlesidir, bir sesleniştir bize.

Şu halde, bir erkeğin şu fani yeryüzünde muhatap edildiği en güzel, en önemli, en açık, en değerli, en anlaşılır, en zarif, en sevimli sesleniş, kadın değil midir? Aklı, şefkati ve merhametiyle, bir kadından daha güzel bir hitap var mıdır? Bu soruları bir de kadın tarafından sorarsanız, aynı cevabı alabilirsiniz. Kadın erkek için, erkek de kadın için “Allah’ın lûtfudur.” Bizi birbirimizin karşısına koyan Rabbimiz, kalplerimizi birbirine teşne eyleyen Yaradan’ımız adınadır bütün buluşmalarımız, bakışlarımız.

Birbirimizi, birbirine katlanmak zorunda olan, düşman olabilen, çoğu kez çekilmez varlıklar olarak değil de, birbirimize verilmiş hediyeler olarak göremez miyiz? Varlığımızı kendi sınırlı ve sayılı varlık düzleminden, Rabbimizin armağanları olduğumuz ulvî boyutlara kaldırmaya var mıyız?

Aslında, bir kadını ve erkeği birbirine helâl eyleyen de, ne kendi rızaları, ne ailesinin izinleri, ne de vatandaşı oldukları

devletin ruhsatıdır. Allah'a kul olduğunu kabullenmeyen hiçbir kadın ve hiçbir erkek, bedenlerini birbirlerine helal edecek bir referans bulamazlar. Ancak bedenlerimizin sahibi, ruhlarmızın aslı olan Rabbimize kendimizi nispet ederek birbirimize helâl ve dost olabiliriz. Şu halde, bir erkeğe helâl olan her kadın, bir kadına helâl olan her erkek önce ve sadece Allah'a kul sıfatıyla anılmalıdır. Eşimiz bize ait olmaktan çok, bizim de ait olduğumuz Allah'a aittir; eşimiz bize nispetle tanımlanmadan önce Rabbine nispetle tanımlanmıştır.

Öyleyse, ne erkeğe kadınca bir bakışı, ne de kadına erkekçe bir bakışı önyargılarımıza malzeme edelim. Durduğumuz yer ne sadece kadının karşısı, ne sadece erkeğin karşısı diye tanımlanacak bir eğretiliği kaldırır; kadın ya da erkek hepimiz Rabbimizin muhatabıyız. Rabbimiz dilerse bir kadının varlığı üzerinden seslenir bize, dilerse bir erkeği elçi eyler kendine.

Öteden beri kul olma hassasiyetini kaleminin ucuna taşıyan, gönlünün kıpırtılarını bir anne şefkatiyle yazıya taşıran, imanı "Allah'a intisap" olarak tanıyan, kendini önce ve sadece "Abdullah" olarak tanımlayan muhterem Esra Nuray Sezer'in sözlerinden "kadın ve erkek milleti"nin öğrenecekleri var.

Senai DEMİRCİ

ÖNSÖZ

Kadın ve erkek... Her zaman yan yana zikredilen, zaman zaman tartışılan iki üstün varlık. Ahsen-i takvim ve eşref-i mahlukat olma şansına sahip. Allah'ın yarattığı en güzel sanat eserleri. Biri olmasa, diğeri eksik kalıp hüsrana uğrayacak. Onun için Yaraticı, birbirlerini tamamlaması gereken bu varlıkları çift yaratmıştır. Peygamberimiz de bundan olmalı ki, eşleri, bir elmanın iki yarısına benzetmiş; zaman zaman da, insanların yaradılış bakımından bir tarağın dişleri gibi eşit olduklarına dikkat çekmiştir.

Fitrattan gelen bu beraberliğe rağmen her zaman tartışılan konu olmuş kadın ve erkek ilişkisi. 'Kadın haklı' diyen kişi, "Sen erkeklere düşmansın, feministsin!" gibi damgalar yemiştir. Kimi zaman da, "Erkek haklı!" denilmiş. Ama her iki taraf da bir şeyi hep unutmuş: Onlar ne kadar tartışsalar ve anlaşamıyor gibi gözükseler de onların birbirleri olmadan mutlu olmaları asla mümkün değildir.

Ben, uzun yıllar özel bir radyoda program yaptım. O programlarda genelde hanımlara yüklenir -saadet ve huzur her ne kadar iki insana bağlı olsa da- daha çok kadının yapı-

cı, koruyucu, sabırlı ve vefalı olması gerektiği üzerinde durur, bu vasıfların kadına daha çok yakıŝtıđını, bu potansiyelin kadınlarda daha fazla olduğunu vurgulamaya çalıŝırdım. Zaman zaman hemcinslerim olan bayanlar serzenişte bulunur ve "Kadınlardan yana olmuyorsun, hep erkekleri tutuyorsun!" derlerdi. Bundan olsa gerek ki, genelde beylerden çok fazla dinleyiciye sahiptim.

Aslında benim ne feminist veya erkek karŝıtı olmak, ne de hemcinslerimi karşıma almak gibi bir niyetim asla yok. Çünkü, bir kadın her zaman kendini koruyup kollayan bir erkeğin himayesine muhtaçtır. Bir aile hayatı kadın ve erkeğin sevgisiyle, şefkatiyle canlanır; ayakta kalır. Sonra biz kadınların fitratında anne olmak, ocuk sevmek ve okŝamak vardır. Bir kız dünyaya anne, erkek ise baba olmak için gönderilmez mi? Kim ne derse desin, bu gerçeği hiç kimse deđiŝtiremez.

Peki, bu fikri savunan bir yazar olarak neden böyle bir kitabı yazma ihtiyacı hissettim? Hiçbir zaman amacım, insanları kutuplaŝtırmak, u noktalarda karşı karşıya getirmek değildi. Fakat insana acı verse de, yazarken beni çok rahatsız etmiş sizleri zaman zaman üzecek olsa da, bir gerçek var ki o da hl birçok olumsuz böyle olayların yaŝanıyorsa olması.

Bir okuyucumun şu sözü beni çok etkilemişti: "Anneler kızlarına kocaya itaati öğrettikleri kadar keşke biraz da Allah'a kul olmayı ğretselerdi." Bu okuyucunun sözleri bizim toplumda erkeğe ne kadar önem verildiğini, ailelerde onların özel bir yerinin olduğunu göstermiyor mu? Eşine bu kadar özel muamele eden kadının, eşinden özel bir alka beklemesi onun hakkı değil mi?

Biz bu kitabı yazarken, "Bütün aile hayatları bu kadar karıŝık!" şeklinde bir genelleme asla yapmıyoruz. Bu kitabı okuyan genç kızları veya genç beyleri evlilikten korkutmak gibi

bir niyetimiz de yok. "Bekârlık sultanlık" denilse de zamanı gelen her genç o sultanlığı seve seve bırakmıyor mu? Fakat netice itibariyle karı-koca ilişkilerinde göz ardı edilemeyecek yanlışların ve çelişkilerin olduğu da bilinen bir gerçek. Gerçekler acı verse de, bu gerçekleri birinin bir yerde söylemesi, hatalarımızı göstermesi gerekmiyor mu?

Eşlerin birbirlerine kırıcı davranması, özellikle de bu kitapta örneklerini çokça göreceğiniz üzere, hanımlara kötü davranılması, sadece memleketimizde görülen bir durum değil. Dünyanın birçok yerinde kadın, erkeği tarafından şiddete maruz kalıyor. İşin en acı yanı, yapılan araştırmalar sonunda şiddete maruz kalan kadınların %70'inin, üniversite mezunu olduklarının ortaya çıkması.

Bu kitapta anlatılan olaylarda olumsuz bir rol yüklenen erkekler, tarih boyunca kendilerine ideal aile yaşamlarını örnek edinmiş beyler değil elbette. Bizim muhababımız; daha çok körü körüne göreneklerinin etkisinde kalmış olan beyler. Yoksa maksadımız, kadın ve erkeği karşı karşıya getirmek hiç değil. Hele bu kitabı okuyan bir hanımın eşine, "Bak, sen de bana aynı şeyleri yaptın!" diyerek kötü hatıralarını tazelemek hiç değil.

Maksat, geçmişte yaşanan tatsız olaylardan ders alabilmek. İnsanız, bazen sinirlendiğimiz zaman birileri bize: "Senin şu halini bir kameraya alsak sonra seyretsen sen de beğenmezsin!" demiştir. Size de böyle söyleyen birileri olmuş olabilir. Biz de istedik ki, yaparken farkına varmadığımız bu olayların insana yakışmadığını, aile hayatından neleri alıp götürdüğünü, bazen de bir ailenin, eşlerden biri tarafından kullanılan şiddetten dolayı enkazlar altında kaldığını nazara verelim.

E v i m , E Ő i m v e K e d i m

Aile bir gl bahçesidir. Bizler o bahçenin en güzel gl fidanlarıyız. Neden gl fidanlarından bir tanesinin boynu bükük olsun ki! Onun kırılması zamanla kurummasına, kuruması ise diğger fidelerin kurummasına sebep olmaz mı? O halde neden fideleri sevgi suyu ile sulayıp, mutluluk ışıklarıyla canlandırmıyoruz. Bakın o zaman etrafındaki tomurcuklar nasıl canlanıp hayat bulacaklar...

Esra Nuray SEZER

Acıbadem / 2005

GİRİŞ

Sevgiliye mektup

“ Erkek hanımına, hanım beyine sevgiyle baktığında Cenab-ı Hak da onlara rahmet nazarıyla bakar. Erkek hanımının ellerini ellerine aldığında, her ikisinin de günahları parmaklarının arasından dökülür.”

Dışarıda yağmur var. Cama vuran damlalar gözyaşlarıma karışıyor. Anlaşılan, benim de gönlüm ve yüreğim ağlıyor. Dışarıda yağın yağmur birazdan dınecek ya, benim yüreğimde yağın yağmur ne zaman son bulacak, onu bilmiyorum.

Hani denir ya, aşk olmazsa meşk olmaz diye. Gönülde yanmazsa duygular, kelimeler dökülmüyor. Ben de bugün, söyleyemediğim, eşime ifade edemediğim duygularımı dile getirmek, yüreğimin feryadını sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sevgilim, canım, cânânım! Belki bu satırları sana yıllar önce yazmalıydım. Yazamadım, çünkü adresini bilemiyordum. Yanımda, yanı başımda duruyordun; ama adresin ben-

de değildi. Cismin benimleydi, ruhun benimle değildi. Seninle sensizliği senelerce yaŝadım. Hep sabrettim; belki beni bir gün görür, belki bir gün benim varlığımı fark edersin diye. Ama heyhat! Beni yıllarca ne gören ne soran ne de hatırlayan oldu... Ben de çaresiz kalıp sana yazmak, sana anlata-madığım duygularımı paylaşmak istedim.

Sevgilim! İstedim ki, sen mutlu olduğun zamanlar yanında ben, ben mutlu olduğum zaman ise yanımda sen olasın. Glirken de ağlarken de seni çok aradım, yollarını çok gözledim; ama ne gelen ne de gönül evimi çalan oldu. Hep yalnızdım. Yalnız güldüm, yalnız ağladım. Omuzuna baŝımı koyup senden g almak, acıları seninle dindirmek istedim. Ama sen hiç yoktun. Var olduğun zamanlarda ise beni hiç fark etmedin.

Oysa her genç kız gibi benim de evlilik üzerine ne hayallerim vardı. Evlilik... Hayatın pembe kadifeler serdiği aŝkın yollarında, seninle yürüyecek, seninle koŝacaktık. El ele, omuz omuza Kaf Dağı'na ulaŝıp işte "rnek bir evlilik" diye bütün çiftlere alabildiğince bağıracaktık. Ne hayat yolunda, ne de aşk yolunda sen hiç olmadın. Söyle, sen nerelerdeydin?...

Hatırlıyor musun bir gün sana telefon açmış ve sana ihtiyaım olduğunu söylemiŝtim. Sen ise o an çok yoğun olduğunu, bana vakit ayıramayacağını söyleyip "Akşama konuşuruz." demiştin ve telefonu kapatmıŝtın. Bu sözlerinle kadın ruhumdan neleri alıp götürdüğünü hiç düŝünmüŝ mydn?

Sözlerini gerçek zannetmiŝ, seni gece yarılarna kadar kapılarda beklemiŝtim. Çünkü sen, benim hayat arkadaŝımdın ve benim o gün sana ihtiyaım vardı. Ama sen gecenin bir vaktinde gelmiş, "ok yorgunum, şimdi yatacağım; başka zaman konuşuruz." demiştin.

O 'başka zaman' hayatımızda hiç olmadı biliyor musun? Ne bakışlarım, ne gülüşlerim, ne hüzünlerim seni etkiledi. Oysa ne kadar çok isterdim; sırf senin için ağlamayı, gülmeyi ve bakmayı. Olmadı, çünkü sana baktım. Sırf senin yanında gülmek ve senin yanında ağlamak için; ama sen yanımda yoktun. Zaten sen yanımda hiç olmadın.

Hatırlıyor musun bir gün sana, "Beni sevdiğini hiç söylemiyorsun." demiştim. Sen ise, "Çocuk gibi davranma, söyleme ne gerek var, sevmesem seninle yaşar mıyım?" demiştin; her insanın mutlaka bir çocuksu yanının olduğunu bilmeden.

Aynı evde yaşıyorduk; ama ayrı dünyalardaydık. Bana bakıyordun; görmüyordun beni. Dinliyordun; ama bir türlü duymuyordun. Sahi, sen hangi dünyada kiminle yaşıyordun? Benimle olmadığına göre, söyle sen kiminleydin?

Bunları sana çok söylemek istedim. Ne zaman ağzımı açsam, sen beni hep nankörlükle suçlar, "Daha ne istiyorsun, neyin eksik? Yediğın önünde, yemediğın arkada!" der, sustururdun.

Doğruydun, her şeyim vardı, ama o her şeye hayat veren sevgin yoktu. Kapkara bulutların içinde bir güneş vardı ama, ne beni ne de dünyamı aydınlatıyordu. Gün ışığına hasret kaldığım karanlık, kabuslarla dolu dünyamda, ne kadar yıprandığımı fark edemedin.

Seninle sessizliğı yaşamanın ne demek olduğunu bilemezsin. Sen benimle, yüreğimde, içimdeydin; ama bir türlü ben engelleri aşıp da seninle değildim.

Sen, benim gönül dünyamın tek erkeğı ve tek sevgilisiydin; ama ben senin gönlünün sahibi olamadım. Ben seni her zaman çok ama çok sevdim. Fakat sen...

E v i m , E Ő i m v e K e d i m

Yıllar senin peşinde, seni sevmekle, senin sevgini kovalamakla geçti. Artık yorulduam ama dizlerim senin için koşmaktan yorulmadı; kalbim senin için, senin sevgin için atmaktan usanmadı.

Yıllar sonra eğer bir gün bir kadının yüreği benim için atıyor dersen ve o sesi duyarsan ben burada seni bekliyor olacağım. Seni hâlâ ilk günkü gibi severek, hâlâ ilk günkü heyecanı bütün zerrelerimde hissederek...

Eşini çok seven bir okuyucu...

BİR TÜRLÜ ANLAŞAMADIK

1980 yılında tanımıştım bu aileyi. En büyük kız lise ikiye, onun küçüğü orta ikiye gidiyordu; en küçükleri ise yeni okula başlamıştı. Kızlar çok hanım hanımcık, sevgi dolu idiler. Anneleri ise sevecen, hoş sohbet, konuşkan bir hanımdı. Ne var ki, eşiyile bir türlü anlaşmamış ve çift, bir noktada buluşmamıştı. Hanım, ak derse, bey kara diyor; bey, ak derse, hanım: “Olmaz, bu kara değil mi?” diyordu.

İş böyle olunca da, hanım bütün sevgisini kızlarına vermiş; kızlarıyla anne-kız değil, candan bir arkadaş, canciğer olmuştu. Oluşturdukları bu dünyaya babayı dâhil etmemişlerdi. Babanın olmadığı bir dünyada ise her zaman bir şeyler eksik ve yanlış oluyordu. Baba hiçbir zaman çocuklarının dünyasına giremiyor, onlara babalık vazifesini yapamıyordu. Baba dini yaşantısına dikkat etmeye çalışan birisi olduğu halde, kızlarında maneviyata ait hiçbir eser yoktu. Çünkü onlara yön veren anneleriydi.

İstanbul’un en lüks semtinde oturan bu aile, her zaman iyi şartlar içinde yaşamış, fakat hayatlarından her zaman şikâyetçi

olmuŐ, bir tűrlű memnun olamamıŐtı. Hatırlıyorum da, bey bir gűn hanımına sűrpriz yapmıŐ, en lűks semtlerin birinden bir daire almıŐtı da hanım yıllarca: “Sen neden bu evi aldın?” diye kavga etmiŐtı. Pek çok hanımın hayali olan o lűks evin salonunu, eŐine inat tam bir yıl amammıŐ; kutular bir yıl o lűks salonun ortasında açılmayı bekleyip durmuŐtu. Sonra eŐ-dost araya girip hanımı ikna etmiŐlerdi de salonu misafirlere hazır hale getirmiŐtı.

Zaman içinde kızlar bűylesi mutsuz aile ortamında bűyűdűler. Zeki idiler. Okuyup yűksek okulları bitirdiler ve kariyer yaptılar. Ama hepsi de erkeklere karŐı tavrı içindeydi. Őnlerinde, yıllarca beraber yaŐadıkları mutsuz bir aile profili vardı. Onlara gűre karı-koca bu demekti. Hanımına zaman zaman gerektiĐi Őekilde davranmayan bir baba ve eŐini her zaman kűűk gűren, aĐzına gelen her sűzű sarf eden bir anne.

Bűyűk kız bayaĐı zor bir kararla nihayet evlenmiŐ, ikinci kız ise yaŐı bir hayli geçmesine raĐmen henűz evlenmiŐti.

Őnceden sık sık gűrűŐtűĐűműz bu aile ile, çocukların bűyűmesi, hayat Őartları derken bir hayli uzak kalmıŐtık. Geçen gűn de hanım beni aramıŐ ve ikinci kızın nikâhı olduĐunu sűylemiŐti. Ben: “Hayırdır, kimdir, nedir, ne deĐildir?” dediĐimde anne: “Bizim isteĐimizin dıŐında bir evliliĐe karar verdi. Ne yaptıksa kararından vazgeiremedik. Damat, kızıdan yaŐ olarak bayaĐı bűyűk.” dedi.

“Peki kızınız ne buldu ki, bűyle bir beyle evlenme ihtiyacı duydu?” dediğimde ise anne: “Bey çok sevecen, insana çok değer veren bir yapıya sahipmiŐ.” diye cevap verdi.

Sanırım, geç kız kendi aile hayatında gűrdű ki, anneye Őnem vermeyen bir erkek var. O da kendi dűnyasında, evlen-

diği erkeği aslında babası yerine koydu. Çünkü şuur altında hep o vardı.

Yıllar önce bu genç kızın annesine de “Neden evlendin?” diye sorsalardı, mutlaka cevabı: “Ne bileyim?” olurdu. Sahi, evlenme sebeplerini bilen kaç kişi var dersiniz? Kaç kişi biliyor, kaç kişi bilmiyor? Bilemem; ama geçen gün eşinden yakınan bir hanıma sordum, “Peki niçin evlendin?” diye. Cevabı şöyle oldu:

“Ne bileyim, daha on dört yaşında idim, bir de baktım evlenmişim. Ben sokağa çıkmak istiyorum: “Olmaz; sen yeni gelinsin!” diyorlar. Çocuksu bir şey yapsam “Ayıp, bunu evli bir kadın yapmaz.” diyorlar. Evlilik nedir bilmeden beni evlendirdiler. İnanın eşimden korkardım, çünkü daha çocuktum.

Annem yoktu; hep gelinler tarafından, ağabeylerim tarafından hırpalandım. İtilip kakıldım. Evlendim, aynı hareketi eşim yapmaya başladı. Ben zaten çocuktum, hayatı, böyle itilmek kakılmak, dayak yemek, çirkin sözler söylemek zanneder; “Bütün insanların aile hayatları böyle herhalde.” derdim. Ne zaman ki yaşım ilerledi, İstanbul’a taşındık, çevremde mutlu eşler gördüm. O zaman anladım ki hayat bu değilmiş ve mutlu insanlar da varmış.

İki tane oğlum yüksek okulda okumakta, en küçük kızım ise lise sonda. İnanın, bunca yıl evli kaldım; eşim bana bir gün olsun değer vermedi. Bir gün ondan güzel bir söz duymadım. Hep bağırdı, hep kızdı, hep dayak attı. Beni, değil eşi; insan yerine bile koymadı. Eve bir şey mi alınacak; kendi alır, beğenir, getirirdi. “Hanım, bu evde sen yaşıyorsun, senin zevkin de var, ne dersin, beğeniyor musun?” şeklinde şimdiye kadar bir kere olsun sormadı. Kendisi iş adamı. Sık sık iş se-

yahatine çıkar, günlerce evden uzak kalır. Eve gelir, sanki günlerce ayrı kaldığı eşi ve çocukları değildir. Öyle ilgisizce gelir, dinlenir, sonra duş alır, giyinir ve çıkıp gider. Gecenin bir yarısına kadar yok. Kendine ayrı bir dünya kurmuş, o dünyada tek başına yaşamakta. O dünyanın kapısını ne bana, ne de çocuklarına asla açmamakta. Şimdi diyeceksiniz ki: “Acaba bu adamın hayatında başka bir kadın mı var?” Hayır, onu da çok araştırdım. Öyle bir şeyi de yok. Ama neden böyle yapıyor, onu da anlamış değilim. Bir şey söyleyecek olsam hep: “Nankör kadın neyin eksik, yediğin önünde yemediğin arkanda. Zaten kadın milleti değil misiniz, hepiniz nankörsünüz.” der ve beni sustururdu.

Doğru! Allah’a çok şükür, maddi manada tamam; ama her şey madde demek değil ki! Kadınsın, elbette kocandan isteklerin olacak; güzel bir söz, tatlı bir dil, küçük bir iltifat, ufacık bir hediye. Ne bana yaptı bu jestleri, ne de çocuklarını. O kendi dünyasında yaşamakta, ben ise çocuklarımla kendi dünyamda yalnız yaşamaktayım. Bilemiyorum, bu yalnızlığa bir kadın kalbi daha ne kadar dayanır?”

Boş yere söylememiş atalarımız: “Yalnızlık Allah’a mahsus.” diye. Sevgili beyler! Yalnız dünyanıza bir arkadaş istemez misiniz? O halde ne duruyorsunuz uzatın elinizi yanı başınızdaki hayat arkadaşınıza. Açın yüreğinizi, sizi candan seven o dostunuza. İnanın iyi bir hayat arkadaşının her zaman yalnızlıktan çok daha iyi olduğunu siz de göreceksiniz.

SEVGİMİZİ KAYBETMİŞİZ; GÖREN VAR MI?

*“Sazlar çalınır, Çamlıca'nın bahçelerinde,
Bülbül sesi var şarkıların nağmelerinde,”*

diyen şair misali biz de İstanbul'un en güzel yerlerinden olan Çamlıca'da, eski İstanbul şarkılarının nağmelerini dinliyorduk.

İstanbul, dünyanın en güzel beldesi ve bu beldenin en güzel yeri Çamlıca. Kim bilir kaç şairin mısralarına ve kaç yazarın kalemine konu oldu burası. Çamlıca'nın bahçelerinde yapılan dost sohbetleri ve saz meşkleri tarihin derinliklerinde yatarken, biz de bir akşamüstü İstanbul'un en güzel tepesi olan Çamlıca'dan İstanbul'u seyrediyor, dostlar meclisinde çaylarımızı içiyorduk.

Öyle ya, kim bilir bizden önce buralarda neler yaşandı? Buralar kaç sevdalının sevdasına şahit oldu? Kaç sevgili, hasretini, buralara anlattı. İşte şu çınarın dili olsa da konuşsa. Ben bunları düşünürken arkadaşım: “Esra hanım! Sen burada değilsin, neredesin?” demez mi? Ben de: “Evet, ben ne yazık ki burada değilim, geçmişi yaşıyor, tarihin sayfaları arasında

dolaşıyor, kaç sevdaya buralar şahit oldu acaba diye düşünüyorum!” dedim.

Arkadaşlar gülererek: “Şu yazarlar ne kadar duygusal insanlar, bırak sevdayı ve aşkı. Sevda ve aşk mı kaldı!” dediler.

Sahiden de kalmadı değil mi? Peki, ne oldu o seven yürekler, nereye gitti? Sevgi kadar güzel bir duyguya ne yaptık? Hiçbir şeyin kıymetini bilmediğimiz gibi yoksa onun da mı kıymetini bilemedik?! Peki, şimdi bizler sevgisiz ne yapacağız?

Sevgi öyle bir iksir ki olmazsa olmazlardan. O olmazsa nasıl aile olur? O olmazsa nasıl çocuklar olur? O olmazsa nasıl sağlıklı gençlik olur? Onun, yani sevginin mutlaka olması gerekir. Hayır hayır, onu asla kaybetmemeli, mutlaka arayıp bulmalı ve tekrar sevgiyi asrın insanları ile tanıştırmalıyız. İşte o zaman aileler, yuvalar, çocuklar ve gençler güler.

Ne yapayım. düşüncelerime yenik düşüyor; bir türlü dost meclisine gelemiyordum. Neyse arkadaşların bir kez daha ikaz etmesiyle, düşüncemi onların yanına başına, masaya zor da olsa oturtmayı başardım. Başardım, çünkü konuşulan konu tam benim düşüncelerime uygun bir konu idi.

Arkadaşın görümcesinin kızı birkaç yıllık evliymiş. Geçen gün almış bir çocuğunu, annesinin evine gelmiş, yani koca evini terk etmiş. Anne evine geleli kırk gün olmuş, eşi ne arıyor, ne de soruyormuş.

Neyse eş-dost araya girmiş, damat beyden nihayet bir ses gelmiş hanımına: “Orada mısın?” Ne var ki, hanımından “Buradayım” diye bir cevap beklerken kızın annesinden bir cevap gelmiş: “Kızım burada, benim evimin enkazı altında, çocuğuyla can veriyor; ama sen özür dilemeden enkazdan çıkmaya niyeti yok.”

Sevgimizi Kaybetmişiz Gören Var mı?

Şimdi neden sevgiyle söze girdim dersenez; işte sebep şu: Eşine karşı sevgiyi kaybetmiş bir hanım, hanımında sevgi bulamayan bir bey, sevdiğini zanneden fakat sevgisini kötüye kullanan bir anne... Hepsinin ortak derdi, sevgilerinin kaybolması.

Araya eşi-dostu hakem olarak sokmuşlar, saatlerce bomboş konuşmuşlar, “Sen onu yaptın, ben bunu yaptım, sen onu dedin, ben bunu dedim” diye... Sonuç ise kocaman bir hiç, kocaman bir çözümsüzlük. Keşke araya hakem yerine kaybettikleri sevgiyi getirip koysalardı. İnanın o kadar boş konuşmaya hiç gerek kalmadan, sevgi hemen âb-ı hayat gibi, o ölmüş yüreklere nasıl hayat verir; yıkılmak üzere olan yuvayı nasıl canlandırır.

Başka bir hanım giriyor araya ve şöyle diyor: “Ya, ne oldu bizlere! Kaç tane tanıdığım varsa hepsinin de kızları ayrılmak üzere. Ev sahibimin kızı hamile, bugün yarın doğum yapacak. O da koca evini terk edip geldi. Eşi ne arıyor ne de soruyor. Üstelik bir de bebek dünyaya gelecek.” Arkadaşlar soruyorlar: “Peki dertleri ne?” Hanım arkadaş, anlatmaya devam ediyor: “Hanımın eşiyle arası çok iyi. Kayınpederi ile anlaşamıyor.

Kayınpederi biraz sert ve kuralcı bir insanmış. Gelin hanım, kayınpederinden dolayı baba evine gelmiş ve gitmeye de hiç niyeti yokmuş. Her iki taraf büyükleri de; “Aman çocuklar, ne yapıyorsunuz? Bakın, bir çocuk dünyaya gelecek. Çocuğumuz dargın, kırgın, mutsuz bir ortamda hayata merhaba demesin. Hadi bakalım, böyle şeyler olur, hemen koşup gelinmez. Acı-tatlı ne varsa birlikte göğüsleyecek, hayatı acısı ve tatlısıyla birlikte yaşayacaksınız.” demiyorlar. Bilemiyorum; bakalım ne olacak bu filmin sonu; bu film nasıl bitecek?”

Onlara bir Şey söylemiyor, sadece dinliyorum. Evcilik oynarken ikide bir mızıkçılık yapıp, bebeğini kucağına alarak oyunu bozmak, yaramaz çocuklar gibi anne evine kaçmak... Hadi onlar mızıkçılık yapıyor; ya büyükler neden onlara: "Aman kızım, evlilik oyununda kavga da olur, yanlış anlama da... Hadi bakalım, bir kadının yeri eşinin yanı." demiyorlar ki! Tam bu sırada, hanımın biri:

"Ben eşimle kavga ettiğim zaman öyle kolay kolay barıŐmam. Aylarca ks olur, aylarca ayrı odalarda yatarız." demez mi! Şaşırıp kaldım. Hani güzel bir atasözümüz var: "Biz lmŐz de ağlayanımız yok." İnanın insanları dinledikçe, aile hayatlarına girdikçe: "Ya, bizim aile hayatımız! O toptan ölmüş de, cenazesini kaldıran ve ruhuna bir fatiha bile okuyan yok!" diyorum.

Bir evde, eşinizle iki ay veya üç ay ks olacaksınız. Yatak odalarınızı ayıracaksınız. Sonra da aile olduğunuzdan bahsedeceksiniz. DüŐünebiliyor musunuz? Bir elmanın bir yarısı bir odada nefes alıp verecek, diğer yarısı ise diğer odada. Tarağın dişleri gibi olması gereken eşler, kırılmış; parçalanmış; zaman içinde ayrı odalara ve ayrı dünyalara fırlatılmış. Uykusuz geen, sabaha kadar yatak içinde dönen ama bir türlü gururlarına yedirip de: "Ya, biz ne yapıyoruz? Sabaha kadar melekler her ikimize de lanet okuyor. Gelin Şu inadımızı bırakalım." diyen yok.

Kavgasız ev olur mu? Elbette kavga edeceğiz. Kavga olmasa zaten ailede mutluluğun tadı anlaŐılmaz. Biz demiyor muyuz: "Her Şey zıddı ile güzel." diye. Fakat bu kavganın dozunu iyi ayarlamak ve kasırgalar oluŐurmamak gerekir.

İinizin karardığını hisseder gibi oldum. Bakın anlatan hanımın çok ilgisini çeken bir örnek vermek istiyorum:

Bu arkadaşlar yeni evlendiklerinde, bir karı-koca onları tebrik etmeye gelmiş. Tabii, kadınlar ve erkekler ayrı oturmaktaymış. Bu misafir gelen bey sık sık çocuklarla yan odada oturan hanımına haber yolluyormuş: “Sor bakalım evladım; annen rahat mı, keyfi yerinde mi?” diye. Hanım diyor ki: “Çok şaşır-dım yani, böyle eşini düşünen, onu o kadar çok seven bir eş var mı? O gün hayretler içinde kalmıştım.”

Bu hanım bu güzel jestlere hayret etmiş; ama ben nelere hayret ediyorum biliyor musunuz? Her Müslüman'ın aile hayatının zaten böyle olması gerekir. Aksine kavga edip, birbirimizi kırıp üzdüğümüze de çok hayretler ediyorum. İşte, birbirlerini hem hayat arkadaşı hem de cennet arkadaşı olarak kabul eden eşler bence böyle davranmalıdır. Bana göre asıl hayret edilecek şey bu hareket değil, aile içindeki huzursuzluklardır.

Bir anne çocuğa bir tokat atar veya bağırır, ama gülüm-sediği zaman çocuk nereye sığınır: Annesinin şefkat dolu kucağına. Çocuk hiçbir zaman da anneye: “Sen bana kızdın, tokat attın, ben senin kucağına gelemem.” demez. Çocuğa öyle dedirtmeyen de nedir biliyor musunuz? Hiçbir şeyin koparamayacağı ve sarsamayacağı aralarındaki sarsılmaz sevgi bağı.

Eğer kavga ettiğimiz zaman öyle kolay kolay birbirimizi affedemiyorsak, o halde sevgi bağı aramızda hiç oluşmamış demektir. Hele aylarca aynı çatı altında, ayrı odalarda yaşıyorsak, aramızda paylaşılacak hiçbir şey kalmamış demektir. Şimdi ben böyle konuştuğum zaman hanımlar diyorlar ki: “Esra hanım! Sen hep beylerden taraf oluyorsun. Hep kadın mı yapacak?” Ben de: “Kim önce adım atar, zeytin dalı uzatırsa

o kazanır.” diyorum. Bu, kadın olur, erkek olur. Gururu bir kenara bırakalım. Böyle bir kazanca önce biz sahip olalım!

Allah'ın Rahim isminin tecelli ettiği varlıklardandır kadınlar. Nedir Rahim'in anlamı? Besleyen, büyüten, terbiye eden, koruyan, kollayan, merhameti en fazla olan, verdiği nimetlere şükredenlere ahirette daha çok nimet vererek onları mükâfata landıracak olan...

Bakın, size Allah'ın Rahîm ismini tam manası ile tecelli ettiren, kadınların sultanı bir anadan bahsedeyim: Hz. İbrahim (aleyhisselâm)'ın hanımı Hz. Hacer'i hepimiz tanırız. Hz. İbrahim (aleyhisselâm) bir gün Hacer annemizi daha bir bebek olan Hz. İsmail ile beraber götürüp hacıların sa'y yaptıkları Safâ ile Merve arasına bırakır. Ne kurt, ne kuş, ne ins ne cin, hiçbir şey yok. Kupkuru güneşin altında yanmış bir çöl. Bir kadın ve yanında bir bebek. Bu durumda iken Hz. İbrahim (aleyhisselâm) onları oraya bırakır ve hiçbir şey demeden ayrılır. Uzaklaşırken kadınların sultanı Hz. Hacer annemiz seslenir: “Ya İbrahim, bizi bu kupkuru çölün ortasına bırakmanı Allah mı senden istedi?” Hz. İbrahim “evet” cevabını verdiği zaman, Hz. Hacer annemizin karşılığı, tüm kadınlığa muhteşem bir örnek teşkil eder: “Eğer Allah istiyorsa tamam.”

Bu hâdisede anlatıldığı gibi Allah kadına bu hususiyeti vermişse ve kadının böyle olmasını istiyorsa emir baş-göz üstüne değil mi? Asrımızdaki kadın, pembe dizilerdeki ecnebî kadınların esiri olmuş. Onun hayatını aile hayatında taklit ediyor adeta. Ne olurdu Müslüman bir kadın, böyle bir Peygamber hanımını taklit etse...

Sonra âlemlerin yaratılış sebebi Allah Resulü, nasıl sevmiş? O sadece insanları değil dağı, taşı, hayvanları ve bitki-

Sevgimizi Kaybetmişiz Gören Var mı?

leri öyle bir sevmiş ki, eline aldığı zaman cansız taşlar zikre başlamış; bir işaretiyle ay ortadan ikiye ayrılmış; güneş onun için durmuş; parmağından nehirler gibi sular akmış; bitkiler O'nun çağırmasıyla huzurunda selam durmuş; hayvanlar O'nu tanımış. Bütün bunlar sevgiden olmuş.

Her ne kadar bunlar bir peygamber mucizesi olsa da, Bizler de Allah Resûlü gibi sevmeye çalışabiliriz. Kur'ân demiyor mu: *"Eğer Allah'a muhabbetiniz varsa Habibullah'a uyaçaksınız."* (Âl-i İmran, 3/31) "Uyulmazsa netice veriyor ki, Allah'a muhabbetiniz yoktur. Muhabbetullah varsa netice verir ki, Habibullah'ın sünnet-i seniyyesine ittibai intâc eder." (Lemalar, s. 105)

Düşünelim bir kere, Allah Resulü'nün tam dokuz tane hanımı vardı. Onlar da kadındı. Yeri geldi kıskandılar, yeri geldi kavga ettiler; ama bütün bunların üstesinden sevgi için yaratılan, alemlere rahmet olan Efendimiz geldi... Elbette sevgi ile...

Sevmek, en güzel sünnetlerden olduğuna göre gelin, sevelim. Sevmekten korkmayalım. Bir zamanlar: "Haydi çocuklar aşuya!" diye bir kampanya vardı. Biz de: "Haydi eşler sevgiye!" diyelim mi?

BU KADAR DA OLMUZ Kİ...

Almanya'nın Frankfurt şehrindeyiz. Soğuk bir kış günü. İnce ince yağın kar, şehri beyaz örtülere bürürken, ağaçlar bembeyaz duvağın altında süzülen bir gelin edasıyla biraz mahcup, biraz da nazlı bir şekilde süzülüyorlardı.

Karacaoğlan'ın:

“İncecikten bir kar yağar

Tozar elif elif diye

Deli gönül abdal olmuş

Gezer elif elif diye” mısralarında da ifade ettiğii gibi kar da ince ince yağıyordu.

Yer ile gök arasında örülen beyaz danteller arasında, büyüğe bir binanın önünde duruverdik. Anlaşılan, misafir olacağımız ev burasıydı. Dışarıya soğuk hâkim olsa da ev sahibesinin kapıda bizi sıcak bir yüz ifadesi ile karşılaması, gönlümü zü ısıtıverdi.

Bu misafirlik benim için çok özel bir anlam ifade ediyordu. Çünkü burada bulunan hanımlar benim yıllar önce doğ-

duğum köyün insanlarıydı. Birçoğu, benim doğduğum günü bile daha dün gibi hatırlıyorlardı.

İçeride yaklaşık yedi sekiz hanım bizleri bekliyordu. Hepsinin yanlarında bir veya iki tane çocukları vardı. Hal hatır sorma faslı derken, muhabbet hemen koyulaşiverdi. Gayet bakımlı güzel genç bir hanım bana: "Sohbetiniz beni çok etkiledi; ama biz burada ne çekiyorsak erkeklerden çekiyoruz." demez mi?

Ben bu sözü kaçırır mıyım; hemen sordum: "Hayırdır, neden böyle söylemek ihtiyacını hissettiniz?"

Hani bir söz vardır: "Aşk ağlatır, dert söyler" diye... Hanım daha otuzunda ya var ya yok. Nur topu gibi tatlı mı tatlı bir kızı, aslanlar gibi bir de oğlu vardı.

Ne yazık ki, eşi her halinden becerikli olduğu anlaşılan bu genç ve güzel kadını bir Alman hanımla aldatıyormuş ve Şimdi o hanımla yaşıyormuş. Ne eşini, ne çocuklarını, hiçbir Şeyi, gözü görmüyormuş. İŞin en acı yanı ise, Şimdi gayri meşru yaşadığı bu hanım, bir zamanlar beyin erkek kardeşi ile yaşamaktaymış. Şeytan günahı öyle lezzetli bir bal haline getiriyor ki, o balı yerken onun zehir olduğunu sana ne düşündürüyor, ne de gösteriyor. Bu hanıma ne diyeceğimi, ne söyleyeceğimi bilemiyor, Őaşırap kalıyorum.

Bu hanım, sözlerini bitirmeden ev sahibesi söze başlıyor. Onun da, Allah bağışlasın, nur topu gibi bir kızı, bir de oğlu var. O da eşinden boşanmış. EŞi, teyzesinin oğluymuş. Oldum olası içen, biriymiş. Oğlan, evlendiği zaman düzelir diye, bu kızı gidip köylerinden alıp getirmişler. Anne yarısı olan teyze göz göre göre yeğenini ateşe atmış. Huylu huyunu bırakır mı? Elbette bırakmaz. Bu bey de kötü alışkanlıklarını bırakmamış ve içmeye devam etmiş.

Hanım şöyle dedi: "İçmesine bir şey demiyorum. Sarhoş olduğu zaman bize şiddet uygulamasa her şeyine razıydım. Ama çocuklara ve bana, acımasızca şiddet uyguluyordu. Hele bir defasında, gecenin bir vaktinde yatmaya gitmiştim. Uyumuşum. O sırada benden bir şey istemiş, ben de duymamışım. Birden odaya girdi. Beni yataktan tutup uykulu halimde duvara öyle bir fırlattı ki... Bu şiddetli çarpma dolayısıyla boynumdan geçen sinirler zedelenmiş. Şimdi her gün bir tane ilaç almaktayım. Eğer almazsam bütün vücudum titremeye başlıyor. Zaten o olaydan sonra boşanmaya karar verdim. Yatalak falan olurum da, sonra bana bakan olmaz, ortada kalırım diye."

İnsan kendi kendine sormadan edemiyor: "Bu adam, insan mı..." Annesinin kucağına sinmiş küçük kıza gözlerim takılıyor. Annesi anlatırken sanki o anı yaşıyor gibi, o güzelim yüzü şekilden şekile giriyor. Dayanamayıp küçük kıza soruyorum: "Babanı özledin mi?" Ürkek gözlerle omuz silkip: "Bana ne?" derken, ne o anı, ne de babasını hatırlamak istiyor. Belki görünüşleri küçüktür; ama yürekleri en az bir büyük kadar, acı çeker. Kim der onlara çocuk diye?

On yaşındaki oğlu ise babasını görmek bile istemediğini söylüyor. Çünkü geleceğin babası olan bu çocuk için baba, dayak atan, küfreden, bir kenarda devamlı için birisi demek.

Kolay mı? Anneniz bir sarhoş tarafından saçlarından tutulup sürükleniyor, duvarlara çarpılıyor, yerlerde sürükleniyor, ağzı burnu kan revan içinde bırakılıyor. Sizin ise, elinizden hiçbir şey gelmiyor. Sadece "Yapma baba! Ne olur yapma, annemi incitme!" diye bağıırıyorsunuz.

İnsanın sorası geliyor: "Bu insanlar nasıl hesap verecek?" diye. Büyükleri bir kenara bırakalım; şu minik kalplerin, kırık

gönüllerin hesabını kimler, nasıl verecek dersiniz? Ya bu gençecik yaşta ilaca mahkum olan kadın, oğlunun alkolik olduğunu bildiği halde onu yeğeni ile evlendiren teyze ne yapacak dersiniz? Oysa bizim güzel dinimiz insan sevgisiyle ne kadar doludur ve şiddete ne kadar da kesin karşıdır, değil mi? Bunun vebalini kimler nasıl ödeyecek?

Ben kendi dünyamda bunları düşünürken, yine genç, yine dertli, yine çaresiz bir hanımın sözleriyle kendime geliverdim. Kendisi yıllardır Almanya'da olan eşinden ayrılmış bir hanım. Çalıştığı iş yerinde, bir beyle tanışıyor. Bey ona bekâr olduğunu, kendisi ile evlenmek istediğini söylüyor. Hanım: "Bana göre mantıklı, eli ayağı düzgün, ağzı laf yapan bir beydi. Zaten aynı iş yerinde çalışmaktaydık ve evlendik" diyor. Sonra bu adamın Almanya'da kaçak olarak çalıştığını, Türkiye'de evli, çoluk çocuk sahibi biri olduğunu öğreniyor. Türkiye'deki eşi ise beyin Almanya'da evlendiğini duyunca eşini şikâyet ediyor ve bey sınır dışı ediliyor. Bu arada bir tane çocukları oluyor. Bey ise Türkiye'ye eşinin yanına çekip gidiyor. Hanımı ve çocuğunu ne arıyor, ne de soruyor. Kadıncağız: "Ne yapacağımı şaşırdım kaldım!" derken, ben de erkekler tarafından bu kadar acı çektirilen, ihanete uğrayan ve terk edilen kadınları dinledikçe: "Pes doğrusu! Bu tür erkekler acaba mahşer günü Allah'ın huzuruna varıp da kul hakkından dolayı hesaba çekileceklerini bilmiyorlar mı?" demekten kendimi alamıyorum. Öyle ya Allah Resulü: *"Yetim ve kadın; bu iki zayıf hakkında Allah'tan korkunuz!"* demiyor mu? (Münavi, Feyzü'l-Kadir 1/128) Kadınlara zulmeden, bu hakkı kendinde gören erkeklerin kulakları çınlasın.

Bütün bu olaylar, bana bir zamanlar, bir hanımın anlattığı şu olayı hatırlattı: Bir gece bir yerde misafirlikteyiz. Geç vakit

oldu. Hanımların beyleri eşlerini tek tek çağırırken bu hanım dedi ki: “Her halde eşim beni unutuverdi.” Biz de dedik ki: “Olur mu, gecenin bu vaktinde eşin seni hiç unutmuyor mu?”

Bunun üzerine hanım: “Düğünümüzde, eşim düğüne gelen arkadaşlarını toplamış şehri gezmeye gitmiş. Bir baktık damat yok; nerede derken, sonradan öğrendik ki arkadaşlarıyla gezmeye gitmiş. Şimdiki gibi cep telefonu yok. Saatler geçti, ne gelen var, ne de giden. Düğün bitti, misafirler gitti. Salonunda ben, kayınvalidem ve görümcelerim kaldı. Baktık olacak gibi değil, bir taksi çağırıldık. Kendi evime ticari taksi ile gittim.” demez mi? Arkadaş, heyecanlı heyecanlı sordu: “Peki damat bey akşama eve geldi mi?” Hanım ise: “Evet, hiçbir şey olmamış gibi, geldi.” dedi.

Hayatında bir kez yaşayacağı, belki de bir kez giyeceği gelinliği ile kolunda hayat arkadaşı, yoldaşı ile salondan heyecanla çıkmak... Kuracağı yuvasına eşinin kanatları altında, gülererek girmek... Teli-duvağı eşi tarafından sevgi bakışları altında açılıp: “Yeni hayatına, yeni yuvana hoş geldin!” denilmek varken, kayınvalidesi ve görümce ile eve gitmek... Eşinin bu ilk günde gelin hanımı değil de arkadaşlarını tercih etmesi, doğrusu bana hiç de hoş bir şey gibi gelmedi. Ama ne yapacaksın ki, böyle insanlar da çıkabiliyor.

Yine bir arkadaşım anlatmıştı: “Gelin olduğum ilk akşam eşim: “Sen bekle, benim işim var, şimdi gelirim.” diyerek beni eve bıraktı. Gidiş o gidiş. Eve geldiğinde sabaha yakındı. “Nerede kaldın?” dediğim zaman ise “Arkadaşlara takıldım.” diye bana gayet basit bir cevap verdi. “Peki, evliliğiniz nasıl devam ediyor?” dedim. “İlk gece gelini bomboş evde, tek başına, sabaha kadar bekleten biri ile hayat nasıl devam

ederse, öyle.” derken neler çektiğini az ve öz olarak anlatmış oluyordu.

1980 yılında tanıştığım başka bir hanımdan söz etmek istiyorum. Hani, “Tam bir İstanbul hanımefendisi” derler ya, kelimenin tam manası ile öyleydi. Giyinişi, konuşması, oturup kalkması, kültürü, her şeyi ile beni etkilemişti. Daha sonra samimi olmaya, hayatına girmeye başladım. Eşi de her halinden titiz olduğu anlaşılan bir beydi. Hiç çocukları olmamıştı. Hanım sık sık: “İyi ki çocuğumuz olmamış, bu titiz adamla ben ne yapardım?” derdi.

Adam, Erzincan depreminde üç gün enkaz altında kalmış, aile fertlerini kaybetmişti. Onun için oldukça asabiydi. Hanım oldukça olgun ve sabırlı idi. Bu hanım, bana bir gün hayatını, eşinden çektiklerini. “Gençliğim bu huysuz adamın elinde sabun gibi eriyip gitti” ifadeleriyle anlattı. Kadın yetmiş, bey seksen olmuştu. Hâlâ kavga ediyorlardı, hâlâ tartışma vardı aralarında.

Bey, sekseninde olduğu halde hâlâ dinç, kendi işlerini kendi yapmakta... Hanım ise artık kendi işlerini dahi yapamıyordu. Parkinson hastası idi ve her tarafı titriyordu. Günlük işlerini de yardımcı kadın yapıyordu. Yardımcı kadın geç geldiğinde veya bir işi olduğu zaman hanım, beyinden bir bardak su istese onu dahi vermiyor: “Bana ne, kalk kendin al!” diyor-muş. Bu hanım -ben yakından tanıyorum- gençliğini bu beye hizmetle geçirdi. Bu kadar asabi ve titiz bir beyin kahrını çekti. Şimdi ise beyi ona bir bardak su dahi vermiyor.

Kadın kendine bu kadar zulmedilse de kendini, eşine ve çocuklarına seve seve feda ediyor; saçını süpürge ediyor. Ancak bütün bunlara karşı eşinin de kendine düşen vazifeleri

yapmasını istiyor. Yapmadığı zaman da kadın bir şey söyleyemiyor. İsteddiği tek şey, “insan olarak kendisine bir teşekkür etmesi, onu takdir etsin”dir, o kadar... Ne var ki, hiddette ve şiddette cömert olan bazı erkekler, teşekkür ve takdire gelince cimri olabiliyorlar.

Kısa bir ömürde, fani bir dünyada ebedî âlemi kazanmaya gelen insanların bir kez daha iyice düşünmesi gerekmiyor mu? Bizler düşünmesek bile, gözler birbirine sevgi ile bakmak, eller muhabbetle kenetlenmek, diller ise sevgi şarkısını terennüm etmek istiyor. Sizler istemeseniz de, o duygular onun için yaratılmıştır. Ne dersiniz bir de böylesini denemeye? İnanın o zaman kazanan siz, eşiniz ve çocuklarınız olacak. Bence denemeye değer?

Son sözleri Allah Resulüne bırakalım mı?

“Kadınlara hayırhâh olun (iyi ve yumuşak davranın), zira kadın bir eğe kemiğinden yaratılmıştır. Eğe kemiğinin en eğri yeri yukarı kısmıdır. Onu doğrultmaya kalkarsanız kırarsınız. Kendi haline bırakırsan eğri halde kalır. Öyleyse kadınlara hayırhâh olun.” (Buhari, Nikah, 79)

BANA HAKKINI HELAL ET!

*Elveda, elveda gençliğim,
Elveda, ey hatıralar,*

.....

.....

*Yine mevsimler dönecek,
Yine yapraklar düşecek,
Giden gençliğimiz,
Geri gelmeyecek.*

Öyle ya hangimiz giden yılları, özellikle de gençlik gibi güzel ve özel bir mevsimi geri getirebileceğiz. Ancak bu dünyada kul hakkı olmadan insan gibi yaşamaya çalışanlar ebedî âlemde, ebedî gençliği elde edecekler. Çevremdeki insanları ve hayat öykülerini duydukça, insanların yaşadıklarına şahit oldukça, bu biraz zor demek geliyor içimden. İnsanlar neler yaşıyorlar diyorsanız, yaşanılan hayatlardan bazı kesitleri sizlerle paylaşmak istiyorum:

Aylardan Nisan, günlerden Müslümanların bayramı Cuma... Baharın kendini gösterdiği güzel bir oğle sonrasında apartmanımızda yeni bebekleri olan bir arkadaşın evine, bebeklerini görmeye gidiyoruz. Allah'ın sanki cennetten gönderdiği biri kız, diğeri erkek olan bebekler o kadar tatlı yaratılmışlar ki, onları hem seviyor, hem de arkadaşlarla sohbet ediyoruz. Karşımda ise, anne adayı bir başka hanım oturmakta. EŞiyle daha ocuk yaşlarda evlenen bu hanımın hayatı gerçekten de kelimenin tam mnsı ile roman. Oyle bir hayat ne yaşanmış, ne de okunmuŐtur. Zaman zaman: "Hayatını yaz, ibret olsun!" diyorum; ama büyük bir beyin ameliyatı geçirdiği ve ağır depresyon tedavisi gördüğü için doktorlar geçmişi anlatmasına ve geçmiŐe dönmesine izin vermiyorlar. Ara sıra yaşadıklarını ufak tefek anlattığı zaman bile, hemen rengi deđiŐiyor; başı ağrıyor ve elleri titremeye başlıyor. Şimdi beŐinci çocuğuna hamile olan bu hanım için: "EŞinden bu kadar Őikyeti, bu kadar da cidd hastalıklar geçirmiş de, neden hl beŐinci çocuğa hamile?" diyorsanız, haklısınız. Ama dedim ya, canı pahasına da olsa, veren hep kadın. İŞte o da hayatı kendine iŐkence eden eşine, belki bir erkek çocuğu veririm de aile hayatım düzelir çabasında.

Biz hanımlar, annenin çok sakin bir hamilelik dönemi geçirmesi, psikolojisinin düzgün olması halinde bebeğin de sağlıklı, mutlu bir bebek olacağını söyleyip, doğum sonrası lohusalığın da hem anne, hem de bebek sağlığı açısından çok önemli olduğunu anlatırız. Yine bir gün, bunu anlatırken yeni doğum yapmış bir arkadaş söze katılarak: "Evet çok doğru, ben Şimdi bile fazla ev işi yapıp kendimi yormuyorum. Çünkü stmde azalma oluyor. Çocuğum her Şeyden önce gelir. Olduğu kadar olsun." diye konuşurken, bizi dinleyen

başka bir arkadaş derinden bir iç çekerek dedi ki: “Ben doğum yaptım. Üçüncü kızım oldu. Eşim ve kayınvalidem tepkilerini öyle açık olarak gösterdiler ki, eşim benimle günlerce konuşmadı. Doğum yapalı, daha iki gün olmuştu ki, kayınvalidem eşimi ve görümcemi de alıp birkaç günlüğüne kaplıcalara gitti. Hem de evde sevgi ve ilgi bekleyen doğum yapmış bir kadını tek başına bırakıp... Birkaç gün kalıp geldiler. Eşim: “Anne, ya da abla! Hanımı burada nasıl bırakırsınız? Yeni doğum yaptı, başka zaman gidelim.” bile demedi. Onlara göre erkek değil, kız doğurmuştum; onun için de cezamı çekmeliydim. Tatilden döner gibi, neşe içinde geldiler. Sonra da görümcem bana dedi ki: “Yenge, bu çamaşırları neden makineye atmadın?”

Bana bunlar o kadar dokundu ki; hele eşimin beni yüzüstü bırakıp onlarla çekip gitmesi... On gün sonra beni hastaneye zor yetiştirdiler. Komaya girmiştim. Doktor bana: “Sen çok büyük bir şok yaşamışsın, ne oldu doğum sonrası?” dediler.

Hani büyükler der ya, “Doğum yapan kadının mezarı kırk gün açık kalırmış.” Demek doğum sonrası moral çok önemli...

Bir de, altı aylık hamileyken iki tane erkek çocuğunu eşinin dayağı sonucu düşürdüğünü anlatınca hepimiz şaşırıp kaldık. Aslında eşi dışarıya karşı çok efendi bir bey. Kendisini yakından tanıyoruz: fakat bir türlü eşi ile annesinin arasını bulamamış; “Bu eşim, bu ise annem!” diyememiş. Hep olaya şöyle yaklaşmış: “Ana hakkı çok önemli, anam her şeyden önce gelir.”

Burada bey, hanımını üzmemek istemiyor; ama annesinin sözlerine uyup bu yanlışları yapıyor. Doğrudur, ana hakkı çok önemlidir. Ama onun kadar önemli bir şey daha vardır ki, o da eşinin hakkı. Sen anneni açta-açıkta koymuyorsun, ona say-

gıda kusur etmiyorsun. Bunları yapmaya zaten hepimiz mecburuz. Ama, "Anne, öyle dedi" diye onun sözüne uyup hanımını dövme ve onu üzme çok yanlış. Bu tarafta da eşinin hakkı var! Sonra gördüğüm kadarıyla, bu bey kardeşlerini de hanımından üstün görüyor; bu da yanlış. Kız kardeşindir, seveceksin, ihtiyacı olduğu zaman yardım edeceksin. Ama artık eşinin himayesinde olan, evli bir kız kardeşi ailenden üstün tutmak, hele hele hasta yatağında hanımı koyup da anne ile kız kardeşi alıp kaplıcalara götürmek, ne insanlığa, ne insafa, ne de dinimizin ölçülerine sığar.

Ben, bu kayınvalideye de, böyle kız kardeşlere de çok acıyorum. Bunlar yarın Allah huzurunda nasıl hesap verecekler? Değil onların oğullarını alıp gitmeleri, "Hayır, oğlum," veya "Hayır ağabey, hanımın daha yeni doğum yaptı ve çok hasta. Biz onu şu halinde bırakıp da gidemeyiz. Onun bizim sevgimize ihtiyacı var." demeleri gerekirdi. Sonra Efendimiz: "*Karı koca arasına giren bizden değil.*" diyor. (Ebu Davud, Talak, 1) İşin doğrusu bu genç geline hayatı zindan eden eşin, kayınvalidenin ve görümcenin oturup tövbe etmeleri gerekiyor. Yaptıkları zulümdür. İslâm ile alakası olmayan, sadece yanlış gelenek ve göreneklerin neticesi olan şeylerdir.

İnsan elbette annedir, kardeştir; ama artık sizin de evliliğinizin üzerinden yıllar geçmiş. Çocuklarınız da genç kız ve genç delikanlı olmuşlar. Kendi aile hayatınıza daha bir eğilmek gerekmez mi?

BÖYLE KOCA OLUR MU?

Keşke bütün insanların içlerine bir girebilsek, neler yaşadıklarını öğrenebilsek. Kim mutlu, kim değil...

Kadıköy'de deniz kenarında. Bir banka oturmuş martıları seyre dalmıştım. Martılar denize batıp çıkmakta adeta birbirleriyle yarışıyorlardı. Kuşlar ve insanlar hepsi başka âlem, herkes başlı başına bir sır. Orada uçuşan kuşlar kendi âlemlerinde, şurada, yanı başımda duran her insan kendi aleminde...

Martıların o hallerine öylesine dalmışım ki, yanıma hışımla oturan ve hemen sigara yakan bir hanımın varlığıyla irkil-dim. Acaba diyorum, bu hanımın ne derdi var ki, böyle derinden derine içip dumanı havaya savuruyor? Keşke bütün insanların içlerine bir girebilsek, neler yaşadıklarını öğrenebilsek. Kim mutlu, kim değil...

Sonra bu hanımla göz göze geliyoruz. Sanki içimden geçenleri okuyor ve tasdik eder gibi bana bakıyor. Tebessüm ediyorum. O da bana tebessümle karşılık veriyor.

PeŐi peŐine yakılan sigaradan sonra dayanamayıp soruyorum: “Siz bu sigarayı keyfinizden mi içiyorsunuz, yoksa kederinizden mi?” Hanım derinden bir iç çekerek bana; “Keyfimden içiyorum, keyfimden!” demez mi?

Hanımların bir özelliği de onlara verilen merak duygusu... “Hani insan kederlendiği zaman sigaradan medet umar; ama keyiflendiği zaman nasıl sigara içer, anlamış değilim.” dedim.

Hanım: “Şimdi vereceğim cevap seni daha çok ŐaŐırtacak!” dedi. Benim merakım daha da artmıŐ bir Şekilde hanımın vereceği cevabı sabırsızlıkla beklerken: “EŞim öldü, onun sevincinden sigara içiyorum.” demez mi?

O kadar Şaşırdım ki, bir an ne diyeceğimi bilemez bir durumda kaldım. “Beyin öldüğü için mi sigara içiyorsun?” dedim. Hanım gayet rahat bir Şekilde: “Evet, yanlış duymadınız; eşim öldüğü için sigara içiyorum.” diye tekrar etti.

Ben: “EŞiniz nasıl bir insandı ki, ölünce bu kadar sevindiniz?” dedim. Hanım ise: “EŞim iş yerinde, işi icabı emirler yağdıran biriydi. Evde de bunu devam ettiriyordu ve ben de her zaman onun emir verdiği bir erdim. Küfür mü edilecek, eder; dayak mı atılacak, atar; emir mi verilecek, verir. Kısaca ev hayatım aile hayatı değil bir kıŐla hayatı gibiydi. Hani, bir asker sonuğa belirli bir süre bu görevi yapar ve terhis olur ya benim öyle bir Őansım da yoktu. Belki sana bunlar ters gelecek. ‘Bu ne biçim kadın böyle!’ diyebilirsin, ama beni anlamam için benim hayatımı yaşaman lazım. İŞte; ben eşimin ölümü ile; kıŐlayı andıran bu evden terhis teskeresi ile bağımsızlığıma kavuŐtum. Onun tadını çıkartıyor ve sevincimi sigaram ile

paylaşıyorum. 'Peki, yıllarca bu çekilmez olan hayatı neden çektin?' diyorsan, gidecek hiçbir yerim yoktu. İkincisi de üst kademedeki bir asker eşi olmak ayrıcalıkları olan bir şeydi. İçin kan ağlasa da yapmacık gülüşlerle onu kamufle edebiliyordun."

Doğrusu çok şeylere şahit oldum, eşlerin beylerinden çok şeyler yaşadıklarını duydum: ama böyle bir şeyle ilk defa karşılaştım ve hayretler içinde kaldım.

Yine bir okuyucum, eşini affetmeyeceğini söylemişti. Ben de "Neden?" diye sormuştum. Hanım ise, "Bir hiç uğruna hayatımdan beş yılı ailemle görüşürmeden geçirtti. Onun için onu affedemiyorum." demiş ve şunları anlatmıştı:

"Biz yeni evlenmiştik. Eşim öğretmendi. Tayinimiz yakın bir köye çıkmıştı. Babamların büyük arabaları vardı ve bizi taşıyacaktı. Aynı zamanda babamlar çiftçi oldukları için pancar tarlaları vardı. Tarlayı sulama sırası ayda bir babamlara gelirdi. Tam bizi taşıyacakları gün ise babamların tarlayı sulama günleriymiş. Babam eşime demiş ki: "Bugün değil de, sizi yarın taşıyalım. Eğer bu gün taşırırsak bir ay daha tarla susuz kalır." Babam nasıl böyle bir şey söylemiş. Eşim ortalığı yaktı yıktı: "Hayır efendim, o bugün taşınmalıymış." Bu söz üzerine hayatımın beş yılı ailemle görüşmeden geçti. Ne ben ne de çocuklarım onlarla görüştü. Dile kolay beş yıl hasretle yanıp tutuşan günler, aylar, yıllar, haftalar... Suç ise babamın: "Bir gün sonra sizi taşıyalım." demesi.

Derken artık saçlarımızı aklar düştü. Birkaç torun sahibi olduk. Her ne kadar ölüm genç, ihtiyar demese de, kabir gözükmeye başladı. İnsan biraz kemale erer. Hâlâ bize çektiren, hâlâ her şeyimize karışan, hayatı bize zehir eden

bir erkekle yaşamak, hele bir ömür geçirmek öyle kolay değil.

Yine bir gün evde misafir vardı. Eşim de sigara içiyor, ben ne dedim şimdi hatırlamıyorum. Yanındaki kül tablasını o kadar insanın içinde bana bir fırlattı... O an yer yarılıysaydı da ben utancımın yerini içine girseydim. Bu erkeklikse, ben bu erkekliğe isyan ediyorum.

Burada ben ve benim gibi kadınlar hak dava edemiyoruz; ama herkesin hakkının tam olarak verileceği bir mahkeme-i Kübrâ'nın olduğunu biliyoruz. Efendimiz'in huzurunda onlara biz kadınlara yaptıklarının hesabını tek tek soracağız.”

Ne diyelim aslında fazlaca söylenecek şey yok. Anlatılanlar ortada. Ama ben bir şey söylemek istiyorum. Bir gün beni Bursa'dan arayan bir hanım okuyucum bana şöyle demişti: “Ah keşke bizlere ailelerimiz kocaya itaat kadar, Allah'a kul olmayı öğretselerdi daha iyi olmaz mıydı? Oysa ne kocayı memnun edebildik ne de Allah'a gerçek manada kul olmayı başardık.”

Ne diyelim, Hakk'ı memnun etmeden halkı memnun etmek mümkün müdür ki?

“KADINLAR, ÇOCUK DOĞURMAKTAN BAŞKA İŞİNİZ NE?”

Böyle bir söz, bir kadına yapılacak en büyük hakaretlerden birisi olsa gerek. Zaten biz kadınlar için beyler tarafından neler söylenmiyor ki: “Bütün gün evde boş boş oturdun, doğru düzgün bir yemek de mi yapamazdın”? Veya “Bütün gün ne yaptın, yaptığın bir ev işi, bir çocuğa bakmak, bir de kapı kapı dolaşmak. Bir elbisem bile hazır değil.” Bunlar kadınların sık sık eşlerinden duydukları masum sözlerden birkaçı. ‘Masum’ diyorum; çünkü daha ağırları da var.

Bir gün, fazla değil sadece bir gün şu erkeklerle rolleri değiştiresek de onlar ev kadını olsalar, acaba nasıl perişan olurlar, görmeye değer doğrusu. Hoş, birkaç gün evden uzak kalınca, döndüğünüzde evin tanınmayacak kadar dağınık olmasından belli oluyor bazı şeyler. Yirmi dört saat gece, gündüz çalışan kadın. Sonuçta haksızlığa uğrayan yine kadın. Ne yapalım Allah böylesi erkeklere insaf versin.

Geçen gün bir arkadaşını ziyarete gitmişim. Oraya kendisini yakından tanıdığım bir beyin ilk defa gördüğüm eşi de

gelmişti. Ev sahibesi beni hanıma tanıtarak: “Esra Hanım, yazardır. Aile ve gençlerle ilgili kitapları var.” dedi.

Bu, hanımın çok ilgisini çekti ve bana: “Aile hakkında neler yazıyorsunuz?” dedi. Ben de son yıllarda özellikle dindar kesimde ailenin çok buyk yara aldığını, boşanmaların baş gösterdiğini, kitaplarımda bunun nedenleri üzerinde durduğumu anlattım. Toplumumuzda erkek egemen bir yapının hl sürmekte olduğunu, İslam’ın önüne yanlış geleneklerin çıktığını, sevginin hırpalanıp aile hayatının ister istemez bozulmaya başladığını söyledim.

Hanım bu konularda o kadar doluymuŐ ki başladı anlatmaya. Hani denir ya: “Bir dokun bin ah işit!” Anlaşılan tanıştığım bu hanım da, bu noktalardan çok dertli olmalıydı ki, içinde ne var ne yok bir güzel boŐaltıverdi:

“EŞimle evlendiğimde yirmi iki yaşında, idealist bir ğretmendim. EŞim bana talip olduğunda o kadar çok sevinmiŐtim ki... O da eğitimiydi.. İkimiz baş başa verirsek neler olmazdı ki... Bütün hayallerimi eşimle gerekleŐtirecektim. Nihayet o sevinçle evlendim. Şimdi ise ne hayallerim, ne ideallerim, kaldı.

EŞimle evlendiğimde bana çok karşı ıktı. Hiçbir Şey, hat-ta öğretmenlik yapmama bile izin vermedi. “Senin işin ocuk doğurmak, evinin kadını olmak; yoksa yollarımız ayrılır.” dedi. Şimdiki gençler olacak, “Ayrılırsan ayrıl, zaten ben seninle yaŐamam.” derlerdi. Ama bizim zamanımızda: “Falancanın kızı boşanmış” dendiğinde, o aile bunu büyük bir ayıp olarak kabul ederdi. Boşanmayı düŐünmek Şöyle dursun, böyle bir Şeyin hayalini bile kuramazdık. Biz de kadın olmanın zorluklarını bir kez daha yaşadık ve kadere boyun eğdik. Şimdi Şu gördüğün ben var ya ağır depresyonlar geçirdim, tedavi ol-

dum. Son doğumumda ölümlerden döndüm. Bir de: “Kadınlar depresyona giriyor.” diyorlar. Biz kendi kendimize girmiyoruz ki, bizi depresyona bu tür davranışlar sokuyor. Ben gençliğimin, hayallerimin, fikirlerimin hesabını, eşimden mahşerde alacağım.”

Bu örnekte olduğu gibi kadın, kendi ayakları üzerinde duramayan, aile içinde kendi kararlarını kendi veremeyen, giyim kuşamından tutun, konuşmasına varıncaya kadar, kiminle görüşeceği, nereye gideceği, nereden geleceği, hep eşi tarafından belirlenen kişiliksiz bir insan, bir eşya durumuna geliyor. Tahsil durumu ne olursa olsun bu fark etmiyor.

Tabi, şunun aksini kimse söyleyemez: ‘Kadının en önemli ve birinci vazifesi anneliktir. Zaten: “Kadın Olmak Zor” adlı kitabımda “kadının annelik vasfını” detaylı bir şekilde anlattığım için burada o konuya girmek istemiyorum.

Bir sahabe, eşini Hz. Ömer’e şikâyete geliyor. Kapıya yaklaşıncı bakıyor ki, içerde Hz. Ömer’in eşi de halifeye bağıyor. Sahabe gerisin geriye dönüp giderken Hz. Ömer (r.a.) dışarı çıkıyor ve giden adama sesleniyor: “Neden gelmiştin?” Adam da diyor ki: “Yâ Emire’l-müminîn! Bizim hanımı sana şikâyete gelmiştim; ama duydum ki, senin hanım da sana bağıyor. Şikayetimden vazgeçtim.” Hz. Ömer (r.a.) adama: “Biz hanımların her sözlerine cevap vermeyiz. Onlar bizim çocuklarımıza bakar, evimizin işlerini yapar..” derken çok önemli bir konunun altını çizer ve der ki: “Hanımlar bizi cehennemden korur.”

Burada ilgimi çeken en önemli şey: “Hanımlar bizi cehennemden korur.” ifadesidir. Demek ki ‘İslam dinine göre biz kadınların eşlerine karşı en büyük vazifesi’ onları cehennemden korumaktır. Şu fitne asrında her şey insanı günaha çağırarak-

tadır. Sokağa çıktığınız zaman, kadınların, saatlerce uğraşıp onca paralar harcayarak erkeklerin ilgisini çekmeye çalıştıklarına Şahit olursunuz. Bazı erkeklerin en azından kafalarından Şu soru geçmektedir: “Benim hanımım, neden böyle bakımlı değil acaba?”

O halde bırakın eşiniz durmadan temizlikle uğraşıp, karŐınıza işten geldiğiniz zaman yorgun, gergin ve dağınık çıkmasın.

ETME BULMA DÜNYASI

Hani denir ya: “İnsanlar yanmazsa türküler yakılmaz, aşk ağlatmazsa şairler aşkı içtenlikle anlatamaz...” Bu yüzden, sevgisine karşılık bulamayan bir sevgili sevdiğine ancak şöyle seslenir:

“Seviyorum seni zalim.”

Sevdiği uğruna pek çok şeyi feda ettiği halde ve kıymeti bilinmediği için onu zalimlikle suçlar. Nereden geldi böyle şeyler aklına, demeyin. Çünkü birazdan bir zamanlar seven yüreklerin, zamanla nasıl zalimleştiğini gözler önüne sereceğim.

On sekiz ya da, on dokuz yaşlarında bir genç kız... Hayatının baharında... Her genç kızın en büyük hayali olan bembeyaz gelinlikler içinde müstakbel eşinin kolunda, herkesin hayranlık dolu bakışları arasında nikah masasına doğru ağır ağır ilerliyordu. Yerleri süpüren gelinlik ve beyaz tüller içinde genç kızın güzelliği herkesi büyülüyordu. Kimbilir o an kaç genç kız onun yerinde olmak isterdi... Gelin kıza, gülmek çok yakışıyor, her attığı gülücükte yanaklarındaki gamzeler ortaya

çıkıyordu. O da bunun farkında olmalı ki devamlı gülücük dağıtıyordu etrafına. Acaba ileride başına gelecekleri bilebilseydi bu kadar gülebilir miydi?

Nihayet görevli soruyor genç kıza: Evlenmeyi kabul ediyor musun?” Genç kız etrafa şöyle edalı bir bakış atıp bir an duraklıyor. Sanki başına ileride gelecek olanlardan haberdar gibi. Ama yüreği de pır pır nasıl çarpıyor sevgiyle. Mahcup bir edayla “evet” diyor.

Görevli, bu defa beye yöneliyor aynı soruyu: “Siz bu hanımla evlenmeyi kabul ediyor musunuz?” Delikanlı hiç beklemeden, yüksek ve kendinden emin bir ses tonuyla “evet” diyor. Âdettendir, geline misafirler bağıyor: “Damadın ayağına bas, ayağına...” Genç kız öyle heyecanlı ki, sanki yüreği yerinden çıkacak gibi. Damat beyin ayağına basmak bir türlü aklına gelmiyor. Her genç kızın en güzel hayali olan bir merasim de böylece sona eriyor.

Günler gelip geçiyor. Bir sabah, genç hanım anne olacağını öğreniyor. Çok seviniyor. Dünyanın en güzel duygularından birisi olan analığı tadacaktır. Akşamı zor ediyor. İşten eve gelen baba adayına bu müjdeyi verdiği zaman, baba adayı da çok mutlu oluyor. Kolay mı, o da baba olacak. İlk günden muhabbetler başlıyor; kız mı olsun, erkek mi? Sonra “Sağlıklı doğsun da, ne olursa olsun, hepsi başımızın tacı.” deniliyor.

Bir ay, iki ay, üç ay derken sonuçta bebek bu aileye teşrif ediyor ve ailenin ilk kızları dünyaya geliyor. Baba: “Erkek adamın erkek oğlu olur.” diyen arkadaşlarına: “Erkek adamın erkek damadı olur.” diye cevap veriyor.

Bir kız, iki kız, üç kız, derken artık: “Tamam kısmetimiz buraya kadar, Allah hayırlı evlat etsin, ne güzel biz cennette

Allah Resulü ile beraber olacağız.” diyerek hayatlarındaki çocuk sayfasını kapatıp hayatlarına mutlu bir şekilde devam ediyorlar.

Bey bir okula idareci oluyor. Biraz yakışıklı, oldukça da karizmatik biri. Günler geçip çocuklar büyürken bu aileye bir şeyler olmaya, bazı şeyler eskisi gibi yolunda gitmemeye başlıyor. Hanımına sevgiyle bakan beyin bakışları artık eskisi gibi sevgi dolu değil. Evine koşarak gelen bey, artık koşmuyor ve geç gelmeye başlıyor. Geldiği zaman ise eften püften şeyleri, geç gelmesine bahane ediyor. Eşini çok iyi tanıyan hanım, ister istemez telaşa düşüyor: “Acaba ben nerede yanlış yaptım veya yapıyorum.” diyor. Evde esen bu tatsız hali eşiyle konuşmak, onunla paylaşmak istese de, eşi bir türlü paylaşmıyor ve bu olayı konuşmaya yaklaşıyor.

Hani denir ya: “Bir şeyin kokusu çabuk çıkar, hiçbir şey gizli kalmaz.” Kısa zaman sonra gerçek ortaya çıkıyor. Bey kendi okulunda çalıştığı bir hanıma ilgi duymaya başlıyor. Hanım da evli ve bir tane oğlu var. Şeytan insanı azdırıp şaşırtmasın. Kısa zamanda her yerde konuşulmaya başlıyor bu yanlış ilgi ve ilişki.

Genç kadın ve evlenme yaşına gelmiş olan genç kızlar, babalarının böyle yapmasına bir anlam veremiyorlar ve çaresizlik içinde herkes gibi olayı seyrediyorlar. Araya ne kadar insan girse de bir sonuç alınamıyor. Sonuçta mutlu başlayan ve uzun yıllar mutlu bir şekilde devam eden bir yuva, şeytanın araya girmesiyle darmadağın oluyor. Genç kadın üç kızını da alıp eşinden ayrılmak zorunda kalıyor. Çünkü eşi çok baskı yapıyor: “Ayrıl benden, ben o hanımla evleneceğim” diye.

Hanım da eşinden ayrılıp oğlundan vazgeçiyor. Çünkü oğlu böyle bir anneyle yaşamak istemediğini söylüyor. Sonuçta bu yetişmiş insanlar, on yıl beraber yaşıyorlar. Hanım ne kadar ısrar etse de bey ona resmi nikâh yapmaya yanaşmıyor. “İnsan ettiğini bulmadan bu dünya hanından gelip gider mi?” Bunların birlikteliklerinde de bir şeyler oluyor. İki aşığın arasına kara ke-di girmeye başlıyor

Nihayet günün birinde bey diyor ki: “Artık ben senden usan-dım ve ayrılmaya karar verdim.” Evladını, eşini, akrabalarını bir çırpıda silip her şeyi yüz üstü bırakıp bu beye koşan hanım, şo-ka girip inanamıyor. Günlerce ağlıyor, krizler geçiriyor, “Ben bunları hak etmedim.” diyor; fakat katlanmak zorunda kalıyor.

Geçen gün bir taziyeye gitmiştim. Hanımlar kendi araların-da konuşuyorlardı. Ben de kulak misafiri oldum. Diyorlar ki: “Falanca beyin bugün nikahı varmış. Bir kız almış. Üçüncü kez evleniyormuş.” Bir başka hanım ise: “Pes doğrusu on yıl, sen kadınla hayatını yaşa, hiçbir açıklama yapmadan onu yüz üstü bırak git ve hiçbir şey olmamış gibi yeniden evlen. Geride ağ-layan bir kadının âhı onları mutlu eder mi?” derken, söze katı-lan bir hanım ise sanki benim söylemek isteyip de söyleyeme-diklerimi ifade ediyor.

“O hanım da o kadar masum değil... O da, üç tane pırıl pırıl genç kızı babasız bırakıp; seven bir kadının gözyaşları üzerine o yuvayı kurmuştu. Sizler ne çabuk unuttunuz? Onlar beyle hayat yaşarken o hanım kızlarıyla sabredip: “Bu, bizim kaderimiz.” diyordu. Mutlu bir yuvanın üzerine hiç kimse temel atmaya kalkmasın. Kendinin de çöküşü öyle olur ki, bu kadın gibi altından bir daha kolay kolay kalkamaz.” Bir hanım ise:

“Peki beye hiçbir şey yok mu, o hiç ceza çekmeyecek mi?” dedi.

Orta yaşlı, güngörmüş bir hanım tok bir ses tonuyla: “Nasılsın ki son gülen iyi güler, son ağlayan da fena ağlar. O da en son ve en zor ağlayacak!” diye mutlu başlayan; ama acı biten bir aile olayına son noktayı koyuyordu.

Ne diyelim, aslında olay ortada, alınacak ders de gözler önünde. Bize düşen ise acılardan da, mutluluklardan da ders çıkartabilmek. Ne yapalım? Etme bulma dünyası. İnsan hayat tarlasına ne ekerse onu biçmiş. Bizler de güzel şeyler ekelim ki, hep karşımıza güzellikler çıksın. Sonra hayat tarlasına ektiğimiz küçük kötülük tohumu öyle büyük bir zakkum ağacı olarak karşımıza çıkar ki, hem bu, hem de ebedi hayatımıza zarar verir.

Ağlamak istemiyorsanız, siz de ağlatmayın! Olay bu kadar basit, değil mi?

HAYATIMIZDA KEŞKELER OLMASAYDI...

Tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül ise iki cihan saadetini gerektirmez mi?

Uzun yıllar önce tanıdım bu aileyi. Çok acılı bir gün yaşıyorlardı. Aslan gibi bir evlat kaybetmişlerdi. Geride, kahrolmuş nişanlısı kalmıştı. Annenin tevekkülüne hayran kalmıştım. Bir insan ancak bu kadar Yaradan'ına teslim olabilirdi.

Herkes ağlıyor, o ise herkesi teselli ediyor: "Ağlamayın, evladım şehit oldu, şehitlere ölü denmez." diyordu. Ben kendi kendime: "Bu hanım şokta olmalı, kendine geldiği zaman kim bilir ne kadar ağlar?" diyordum. Ama dediğim gibi olmadı. Hanım şokta falan değildi. Gerçek bir teslimiyet içindeydi.

Tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül ise iki cihan saadetini gerektirmez mi? Bu hanımda bunlar fazlasıyla vardı. "Zaten evladım bana emanetti. Bir hisse bana ait, doksan dokuz hisse ise Yaraticıya... Hikmeti öyle iktiza etti ve benden emanetini aldı." diyordu.

O zamanlar ilkokula giden bir de kızları vardı. Çocukluk işte, hem ağabeyinin öldüğüne üzülüyor, hem de arkadaşlarıyla oynamaktan geri kalmıyordu.

Ayrı şehirlerde olmamız nedeni ile bu aile ile uzun yıllar görüşmedik. Bir gün duyduk ki, küçük kız büyümüş, evlenme çağına gelmiş ve evleniyormuş. Hayat bu, bir varmış bir yokmuş... Yıllar nasıl da gelip geçmiş, çocuklar büyümüş, büyükler yaşlanmış... Yaşlılar öbür âleme göç etmiş. O zamanlar çocuk olan bu kız da büyümüş ve genç kız olmuş. Bir gençle birbirlerini severek evlenmişler. Mutlu da olmuşlar. Ne var ki, büyükler kavgaya başlayana kadar. Genç gelin, kayınvalidesiyle beraber oturmaktaymış. Onlar ile hiçbir problemi yokmuş. Hatta kayınvalide, gelinini aşırı derecede seviyormuş. Genç kızın annesi de kızını seviyor elbette... Kız, iki anne arasında paylaşılamiyormuş. Genç kızın annesi “kızım” diyormuş, kayınvalide ise “tamam kızın; ama o artık benim gelinim oldu, biraz uzak dur. Gelin olmuş bir kıza bu kadar müdahale etmek, yakın olmak doğru değil!” diyormuş. Oysa, kızın annesi kızına yakın olmak istediği için genç kızın oturduğu evin karşısına taşınmışlar. Anne babaların yanında, çocukları hep çocuktur ya. Hele ailenin en küçüğü, oldum olası büyümez. Bunlar da öyle olmuş. Kızlarının üzerine pek düşmüşler. Bu arada bir de torun dünyaya gelmiş. Gel gelelim, kayınvalide bu kadar yakından olmaktan pek huzursuz olmuş. Artık ne oldu, aralarında ne bitti bilinmez; ama bir gece genç kızın annesi uyanmış, perdeyi açmış ki ne görsün. Karşı apartmandaki kızının penceresinde perde falan, hiçbir şey yok. Evi bir gece vakti boşaltıp başka şehre taşınmamışlar mı?

Ondan sonra olmuş olanlar. Gelinini aşırı derecede çok sevdiğini söyleyen kayınvalide, genç geline annesi ve baba-

sıyla görüŐmeyi yasak etmiş. ‘ok muhabbet tez ayrılık getirir.’ derler ya, bunların da çok muhabbeti tez ayrılık getirmiş.

Her anne, kendi yüreğine sorsun evladı ile Şu fani dünyada grŐmemeyi... Her evlat, yüreğinde cevap arasın anadan ayrı kalmanın ne kadar acı bir ceza olduğunu...

Peki, bu arada damat bey ne yapıyor diyorsanız; bence olayın kilit noktası ve olayları bu hale getiren o. Üniversite mezunu, maddi sıkıntısı olmayan bir genç. Genç kız da niversite mezunu. Baktınız aileler sıkıntı çıkartıyor, o halde gençlere düşen Şunları söyleyebilmektir: “Ana hakkı, ata hakkı çok önemli; fakat biz ayrı evlerde yaŐayıp sizlerle güzel güzel görüşmek, bu olaylardan uzak kalmak istiyoruz.” Eğer damat bey, bu cesareti gsterebilseydi belki bunlar olmayacaktı. Anlattıklarına göre genç kızın annesiyle yüz yüze görüŐmesi gibi telefonla görüŐmesi de yasakmıŐ. Genç gelin dışarıya çıktığı zaman kaçamak yaparak annesini arayıp grŐebiliyormuŐ.

Aradan yıllar geçmiş, ne genç kadın anasına, ne de anası genç kızına doymuŐ. Geçen bayram genç kızın ailesi abla-larında buluŐacaklarmıŐ. Genç kıza: “Siz de gelin!” demiŐler. O da başka Şehirde oturan ablasına eşi ve oğluyla beraber gitmiş, uzun uzun hasret gidermiŐler ve genç adam gece vakti tekrar evine dönmek istemiş. Kızın ailesi karşı çıkmış: “Saat çok geç oldu, bu saatte gitmeyin. Yarın sabah erkenden yola çıkarınız.” Genç adam: “Evde huzursuz olmayalım, neden geç geldiniz diye bir tatsızlık çıkar. Bayram günü kavga etmeyelim.” demiş.

Gidiş o gidiş, görüŐ o görüŐ. Sabaha karşı acı acı çalan telefon ve gecenin karanlığında etrafa yayılan acı bir haber:

“Geçirilen trafik kazasında kızınız vefat etti, başınız sağ olsun!” Ataların o kadar ibret alınacak sözleri var ki, hani derler ya “Kavga, ya malı alır, ya canı.” İşte yıllardır yapılan iki annenin kavgası... Birinin “kızım” diğzerinin “gelinim” deyişleri ve sonuçta ikisine de kalmayan sevgi.

Şimdi gencecik anneye mi, yoksa arkada herkese: “Annem öldü biliyor musunuz, annem öldü!” diye ağlayan yedi yaşında bir çocuğa mı yanarsınız? Yoksa kız annesine hasret gitti ona mı... Ya da: “Keşke böyle yapmasaydım da annesiyle görüşürseydim.” diye kendisiyle hesaplaşan kayınvalideye mi?

Keşkeler olmasa hayatımızda keşke... İş işten geçtikten sonra keşkeler, pişmanlıktan başka artık bir anlam da taşımıyor.

Ne olur keşkeler yerine, “İyi ki hayatta iken şunu yapmışım, şu güzelliğı ona yaşatmışım, şu mutluluğı tattırmışım” desek...

EVCİLİK DEĞİL, EVLİLİK

Kadın bir kelebek gibidir. Kelebeği elinize almayı bilmediğiniz zaman avuçlarınızda can verir.

Sonbahar için çok şiirler yazılmış, çok şarkılar bestelenmiş. Sizlerin de sonbahar için düşündüğünüz şeyler vardır. Öyle ya hazan mevsimi hüzün mevsimi, kâinatın mahzunlaştığı mevsim. Nasıl mahzun olmasın ki, daha dün çiçek açmış rengârenk ağaçlar şimdi sararıp solmuşlar. Ağaçlarla beraber pek çok hayvancık da artık vazifelerini bitirip hayat sahnesine veda etmeye hazırlanıyorlar. Kısaca, her şey sararıp solacak, yeryüzü artık ölüme hazırlanacak ve başka bahara kadar her şey sessizliğe bürünecek. Bundan olsa gerek ki, her sonbaharda kâinatla beraber bana da bir hüzün düşer.

Böyle romantik bir mevsimin yaşandığı günlerde bir arkadaşım dedi ki: “Havalar iyiden iyiye soğumadan, bizim terasın manzarası muhteşem, orada bir mangal yapalım.” “Dave-

te icabet etmek sünnet.” dedik, icabet ettik. Gerçekten de manzara tek kelime ile muhteşemdi. Gökyüzü gri renkli bulutlarla kaplanmıştı. Yağmur yüklü bulutlar, rahmet damlalarını “Ha damlattım ha damlatacağım” derken, sonbahar rüzgârı yüzlerimizi okşayıp geçiyor, uzaklarda, çok uzaklarda gri renkli bulutlarla kıpkırmızı şimşeğin buluşması, oralarda yağmurun çoktan başladığını, sıranın buraya da geleceğini yanıp yanıp sönerek adeta bizlere haber veriyordu. Karşımdaki mezarlık ise bu tabloyu sessiz sedasız seyrediyordu.

Mezarlıktakiler bir zamanlar hayatta idiler, tıpkı bizler gibi mezarlıkları seyretmişlerdi. Acaba bir gün kendilerinin de mezar olacağını düşünmüşler miydi? Onlar düşündü veya düşünmedi. Ya bizler, sanki düşünüyor muyuz? Dünyanın bize bir gün: ‘Haydi dışarı!’ diyeceğini, feryadımıza kulağını kapatacağını, o bizi dışarı atmadan bizlerin hazırlanmasının gerektiğini düşünüyor muyuz? Düşünsek, kırgınlıklar, ihanetler, sevgisizlik, hırs, inat; bunlar olur mu?

Dünyanın oyun ve oyalanmaca olduğunu bilsek, hayatın lezzetini acılaştırın ölümü her zaman aklımızın bir kenarına koyar, hayatı ona göre tanzim etmez miyiz? Ederiz etmesine de, gel de içimizdeki şeytana bu yüzde yüz gerçeği anlat anlatabilirsen. Ölüm dedim de, aklıma bir kıssa geldi. Onu sizinle paylaşayım.

Bir gün Hz. Musa ağlayan bir kadına rast geliyor. Kadın öyle ağlıyor, öyle ağlıyor ki, Hz. Musa soruyor: “Ey kadın! Neden ağlıyorsun?” Kadın diyor ki: “Ya Musa! Neden ağlamayayım. 215 yaşında gencecik bir oğlum vefat etti, ona ağlıyorum.” Bunun üzerine Hz. Musa diyor ki, “Ya kadın! Öyle bir ümmet gelecek ki: elli altmış yıl yaşayacaklar.”

Bunu duyan kadın ağlamayı falan unutuyor: “Ya Musa! Onlar hayatı yaşayacaklar mı?” Musa (aleyhisselâm): “Elbette yaşayacaklar. Hem de yüksek binalar dikecekler ve ölümü unutacaklar.” der. Bunun üzerine kadın: “Eyvahlar olsun, ben onların yerinde olsam, şu ağacın altına çekilirim de kendimi ibadete verir, ömrümü ibadetle geçiririm.”

Şimdi bunu neden anlattım dersiniz. Hani başta demiştim ya, arkadaşın terasına mangal yapmaya gittik diye. Bir taraftan manzaranın güzelliği, diğer taraftan mükellef sofrası, arkasında dostlarla içilen çaylar, inanın vakit nasıl geçti bilemedik. Zaten lezzetli anlarda vakit hemen geçer de, zahmetli zamanlarda ise geçmek bilmezmiş. Biz de, vakit nasıl geçti bilmeden, yolcu yolunda gerek misali, gecenin bir hayli geç saatlerinde evin yolunu tutuverdik.

Eve geldik. Daha üzerimizi çıkartmadan gece yarısı çalan telefonla ayıldık. Nedendir bilmem; ama gece yarısı ansızın çalan telefonlardan hiç hoşlanmam. Sanki bana acı bir haberin sesi gibi gelir. Öyle de oldu. Biraz önce evlerinde o güzellikleri yaşayarak bıraktığımız çiftler, bizden sonra ne olup ne bittiğinin farkına bile varmadan kendilerini kavganın içinde bulmuşlar. Telefonu açtım. Az önce bıraktığımız hanım, sinirleri öyle bozulmuş olacak ki hem ağlıyor hem noktasız virgülsüz sayıp döküyor. Bir an şaşırıdım kaldım.

“Dur bakalım hele bir nefes al, ne oldu, daha biraz önce her şey gayet güzeldi. Hemen peşimizden neden kavga ettiniz?” dedim. Daha önce de bana eşiyile ilgili bazı ufak tefek şeyler söylediği için biraz olaylardan haberim vardı.

Şu incir çekirdeğini doldurmayan şeyler için kavga etmiyor muyuz?... Problem de şu: Eve ertesi gün temizlik için bir kadın gelecekmış. Bey demiş ki: “Ev temiz, şu an elim sıkışık;

kadına ne ihtiyaç var?” Hanım ise yeni doğum yapmış ve problemlili bir hamilelik devresi geçirmişti. Hassas dönemi olduğundan birden sinirlenmiş ve her şeyi alt üst etmiş. Efendimiz (s.a.s.) boş yere: *“Sinirlendiğiniz zaman ayakta iseniz oturunuz, oturmaktaysanız yatınız. Eğer yine geçmiyorsa kalkıp abdest alınız. Zira sinir şeytandandır. Şeytan ateşten yaratılmıştır. Ateşi su söndürür.”* (Ebû Davud, Edep, 4) dememiş. Sonra atalarımız da “Öfkeyle kalkan zararlı oturur” ifadesini kullanmamışlar mı?

Gerek erkeğe, gerekse kadına hata yaptıran bu sabırsızlık, anlayışsızlık ve sinirlenip hemen parlamak. Sonunda öfke saman alevi gibi gelip geçtiği zaman ise, geride söylenen acı sözler, kırılan kalpler, soluk yüzler kalıyor. Kimi zaman mahcubiyet, kimi zaman pişmanlık, kimi zaman ise çaresizlik.

Telefonda uzun bir konuşma yapıp, daha sonra konuşuruz diye sözleştik. Aradan birkaç gün geçti. Ben de onları yemeğe aldım. Yemektir, çaydır derken sohbetin bir yerinden giriverdim: “Söyleyin bakalım, nedir paylaşamadığınız? Belki paylaştırmada yardımcı oluruz.”

Önce hanım başladı ve birçok şey anlattı... Sonunda şu cümleyle bütün sıkıntılarının kaynağını özetledi: “Ben kadını, sevilme, eşim tarafından ilgi görmeye ve zaman zaman da şımartılmaya istiyorum.” Hangi kadın eşinden bunu istemiyor ki. İstenmesine isteniyor da, verilmediği zaman da olanlar oluyor.

İşte bütün mesele buradaydı. Olayın can alıcı noktası, ana fikri burada yatmaktaydı. Sırf bu hanımın evliliğinde değil dikkat edin, birçok evlilikteki mutsuzlukların, huzursuzlukların ve kavgaların en büyük nedeni sevgisizlik ve ilgisizlik. Bu, bazen erkek tarafından oluyor, bazen de kadın tarafından. Ama

genelde erkek tarafından oluyor. Çünkü erkek işten eve bütün enerjisi bitmiş olarak geliyor. Düşüncesi eve bir an önce gideyim, bir soyunup döküneyim, karnımı doyurup televizyon karşısında yorgunluk atayım. Erkek böyle bir psikolojiyle eve adım atarsa, böyle bir erkekten bir kadın ne kadar ilgi ve alaka görebilir ki...

Kadın ise bütün gün eşini bekliyor, onunla bir şeyler paylaşmak istiyor. Umduğunu bulamayınca da bir gün sabır, iki gün sabır, derken sonunda büyük bir patlama oluyor. Pek çok hanım, eşinin suskunluğundan, konuşmadığından yakınmıyor mu? Bakın, yakınan sadece bizler değiliz. Bu suskunluk konusunda neredeyse dünyadaki bütün eşler şikâyetçilermiş ve evlilikte ilişkileri bitiren şey, eşlerin suskun olmalarıdır.

Avrupa'da neredeyse her üç çiftten birinin boşandığı günümüzde, evliliklerin bitiş nedenlerinden ilki: "Eşler arasında artık konuşulacak bir şeyin kalmamış olması." olarak belirlenmiş. Tehlike sinyalleri ise evliliklerin alışkanlıklara dönüşmesi ile başlıyormuş. Çiftler, bu sinsice yaklaşan tehlikeyi ilk aşamada anlamayabiliyorlar; ama bir gün geliyor birbirleriyle hiç konuşamadıklarını fark ediyorlar.

Uzmanlara göre, ilişkilerin dördüncü yılında, çiftler birbirlerine alışmaya başlıyorlar. Artık iyice benimsenen eş için, ekstra bir güç ve enerji harcamaya gerek duyulmuyor. Buna bir de çocuk ve ekonomik sıkıntılar eklenince, bunca sıkıntı içinde eşler birbirleri için artık özel bir çaba gösteremiyorlarmış.

Evli çiftlerin verdikleri bilgilere göre, on yıllık bir çiftin günlük ortalama eşiyle olan konuşma süresi yedi dakika olarak tespit edilmiş. Çiftler arasında eğer suskunluk varsa, bu eşlere tehlike yaklaşıyor, demekmiş. Eşlerin özel bir gayret göster-

rip, beraberliklerini alışkanlığa dönüştürmemeleri gerekmektedir.

Sonra beyi de dinledim, o da kendince haklı. Eşinin çok sinirli olduğundan, bir anda bütün köprüleri yıktığından bahsetti. "Hep susan ben oluyorum, susarsam iyi oluyoruz." dedi. Hanım: "Başkalarının yanında beni küçük düşürüyor." derken, aynı şeyden bey de şikayet ediyor. Bey diyor ki: "Mesele bir defasında arabayla bir yere gidiyoruz. Arabanın içinde yabancı insanlar da var. Kırmızı ışıkta geç kalmışım. Onların yanında bana saymadığını bırakmadı."

Burada birçok insanı ilgilendiren bir hikâye aklıma geldi. Anlatmadan geçemeyeceğim. İçinde çok büyük dersler yatan bir hikâye.

Vaktiyle çevresinde çok sevilen bir kadın varmış. Herkes onu çok severmiş. Bir gün bu güngörmüş etrafında çok sevilen kadına sormuşlar: "Sizde sihirli bir şey var, öğrenebilir miyiz acaba? Dost edinmek bu kadar zor, hele onu muhafaza etmek daha da zor iken, siz bu işi nasıl başarıyorsunuz?"

Kadın ise onlara tatlı tatlı bakmış ve demiş ki: "Ağzımdan çıkacak kelimelerin tadına evvela kendim bakar, acı ise çiğner yutar, tatlı ise dışarı çıkartırım." Bu kıssa, yukarıda bahsettiğim olayla da bağlantılıdır.

Ağzımızdan yılan gibi zehir akmasın, o zaman herkes etrafımızdan kaçar. Ağzımızdan bal damlarsa, o zaman bütün dertlere deva olan bal için herkes bizim etrafımızda olur. Demek ki dert de bizde, derman da... İş, o dermanı bulmakta... İnanın o da uzakta değil, yanımızda, hemen yanı başımızda... Bakın hemencecik göreceksiniz...

Konuyu bir mizah ile bağlamaya ne dersiniz? Elli beş yıldır evli olan bir beye sormuşlar: "Evliliği nasıl geçirdiniz, eşi-

nizle hiç kavga ettiniz mi?” Adam başlamış elli beş yılı anlatmaya: “Evlendiğimiz ilk yıllarında eşimle çok kavga ederdik. Bu evlilikte birinci safha... Sonra çocuklarımız oldu. Karım çocuklarımızla kavga etmeye başladı, ben rahat ettim. Bu da ikinci safha... Daha sonra çocuklar büyüdü. Onlar birbiriyle kavgaya başladılar. Karı koca ikimiz de rahat ettik. Bu da üçüncü safha...”

Sizler evliliğin hangi safhasındasınız?

TEVBEKÂR OLAN GENÇ KIZ

30 Ağustos 2003, günlerden Cuma... “Cuma vakti, gel beraber Kur’ân okuyalım” diye karşı komşum çağırıyor. Kur’ân’ımı alıp gidiyorum. Diğer komşular da gelmiş. Yasin, Mülk ve diğer sureler derken arkadaşım sonunda çok güzel dua ediyor. Herkes huşu içinde “amin” diyor. “Allah’ım! Gençleri, çocuklarımızı cazibedar fitne asrından, gençlik his ve heveslerinden koru, onları günahlardan uzak tut!” derken, aminler daha bir içten oluyor.

Dua bittikten sonra konuşmalar bitmiyor. Anneler bu sırada gençlerin işinin çok zor olduğunu, her şeyin gençliği yoldan çıkartmak için tuzak olduğunu anlatıyor. Hanımlara anlattığım bir olay onları gerçekten çok etkiliyor. O sırada hanımın bir tanesi çok acı bir gençlik olayını anlatıyor. Gençlerimize ibret olması açısından onu da burada sizinle paylaşmak istiyorum:

Anadolu’nun bir ilinde, varlıklı, tanınmış, oldukça da dindar bir ailenin kızı, ailesine hiç denk olmayan bir genci sevmiş. Ailesi, “Kızım sevdiğin bu gencin, ne kültürü, ne dini, ne de konumu sana ve bize göre değil” demiş.

Kız, ailesinin itirazına karşı geliyor ve gençle kaçıp gidiyor. Aile alıp kızlarını geri getiriyor. Aradan zaman geçiyor. Kız tekrar kaçıyor, aile tekrar bulup getiriyor. Bu defa genci akli başına gelsin diye güzelce haşlıyorlar. Gencin annesi kalp hastasıymış, oğlunu o halde görünce kalp krizi geçirip ölüyor.

Genç: “Bunun acısını sizden çıkartmaz mıyım?” diyor. Huylu huyundan vazgeçer mi; kız aradan zaman geçince delikanlıyı tekrar arayıp diyor ki: “Ben sensiz olamıyorum gel beni kaçır.” Genç de zaten ne zamandır böyle bir haber bekliyor. Kızı alıp kaçırıyor. Bu defa kızla beraber olurlar. Tabi Allah korkusu olmadıktan sonra istediğini yap. İş işten geçince kızı, “Şimdi kalp krizi geçirip ölme sırası senin ailende, hadi bakalım.” diyor ve onu ortada bırakıyor. Kız o halde ailesinin yanına da gidemiyor. Başka bir şehirde çalışıp yalnız yaşamaya başlıyor. Aradan iki yıl geçiyor. Genç kız bakıyor ki yalnız olmuyor, dayısını arıyor. Bu defa aile, “Mümkün değil onu kabul etmeyiz” diyor. İki yıl dayısında kalan kız, ailesinin İstanbul'a gelmesiyle yanlarına geliyor.

Yıllardır yaşadıklarına bakıyor ve şunu anlıyor: Kim olursan ol, ailenin sevgisi başka... Daha sonra ailesinin istediği gibi oluyor. Örtünüp tövbe ediyor. Bu arada mühendis bir aile dostu kızı beğenip evlenme teklifi yapıyor. Kız da başından geçenleri olduğu gibi anlatıyor ve diyor ki: “Ben şimdi tövbe bekâr oldum. Beni böyle kabul ediyorsan et.” Hani Cenab-ı Allah demiyor mu: “Kıyamette, o büyük duruşma gününde onun cezası katmerli olur ve azapta, zillet içinde ebedî kalır. Ancak şu var ki dönüş yapıp iman edenler güzel ve makbul işler işleyenler bundan müstesnadır. Allah onların kötülükleri-

ni iyiliklere, günahlarını sevaplara çevirir. Çünkü Allah Gafur'dur, Rahîm'dir." (Furkan, 25/69-70)

Ondan olmalı ki genç, "Geçmiş hayatın beni ilgilendirmez. Bu kadar günahlarla Allah bizi affediyor da ben seni neden affetmeyeceğim" der ve evlenirler.

Arkadaş bu olayı anlatınca, hanımlar dediler ki: "Herkes bu kadar şanslı olmaz. Yine kız şanslıymış." Bence önemli olan bu dünyada şanslı olmak değildir. Yüzde yüz gideceğimiz kabre yaklaşırken şöyle arkaya dönüp baktığında, "Allah'ım senin yasak kıldığın günahları işlemedim. Sana mahcup olacak günahlarla gelmiyorum" diyenler çok şanslıdır. Ne mutlu öyle diyen gençlere!

Ne yapalım, biz günahlarına tövbe eden bir gencin kıssasını anlatarak yorumu gençlerimize bırakalım.

Utbetü'l-Gulam, sarhoşluğu ile meşhur, günah ve kötülükte ileri gitmiş biri idi. Bir gün Hasan el-Basrî'nin toplantısına katıldı. Şeyh şu ayet-i kerimenin tefsirini okuyup açıklıyordu: "Allah'a iman edenlerin, O'nun zikrinden dolayı kalplerinin ürpereceği zaman gelmedi mi?" (Hadid, 57/16)

Bu sırada kalabalığın arasından bir delikanlı ayağa kalkarak: "Ey müminlerin muttakîsi! Allah benim gibi bir günahkârın ve kötülüğe batmış birinin tevbesini kabul eder mi?" Şeyh: "Tabii, tevbe edecek olsan, Allah senin günahkârlık ve kötülüğe dalmışlığını affeder" diye cevap verdi. Adı Utbetü'l-Gulam olan delikanlının bu cevap üzerine benzi sarardı, kendinden geçti ve titremeye başladı. Öyle yüksek sesle bir nara attı ki, arkasından baygın olarak yere düştü. Ayılınca şeyhe yine sordu: "Ey Şeyh, Allah benim gibi bir alçağın tevbesini kabul eder mi?"

Hasan el-Basrî delikanlıya, “Günahkâr kulun duasını, baĝıŝlayıcı olan Allah'tan başka kim kabul edebilir?” diye cevap verdi. Bunun üzerine rahatlayan genç, başını yerden kaldırıp Allah'a üç şey için dua etti: “Allah'ım! Eĝer sen benim günahımı affeder, tevbeme cevap verirsen, bana Kur'ân-ı Kerim ve diĝer ilimleri kavrayacak kadar zeka ve hıfzetme gücü ver. İkinci olarak, bana öyle tatlı bir ses ver ki, benim dilimden Kur'ân'ı duyan en katı kalpli kimselerin bile gönlü yumuŝasın. Bir de bana helal lokma nasip et. Benim geçim kaynaĝımı ummadıĝım bir yerden temin eyle.”

Allah bu gencin üç duasını da kabul etti. Gencin zekâsı ve hafızası geliŝti. Ondan Kuran dinleyen herkes kendinden geçti. Ayrıca her gün evine bir çömlek dolusu çorba ile iki çörek gelir, kimin getirdiĝini ise hiç kimse bilmezdi.

ŞİMDİ BANA KAYBOLAN YILLARIMI VERSELER

Kim kaybolan yıllarını istemez ki! İsteyenlerden bir tanesi de benim. Gaziler şehri Gaziantep’de yaşadığım çocukluk yıllarımı, ailemle birlikte hep bir arada olmayı, aileyi ayakta tutan rahmetli annemi, evimizin karşısında oturan Nazım Gökçek ağabeyi, ara sıra bize gelen, sohbetine doyum olmayan Nazım ağabeyin Osmanlı hanımefendisi annesini...

Hey gidi günler hey! Ne de güzeldi. Bazen düşünüyorum da elemi gitti, hatıralarda lezzeti kaldığı için mi güzel diyorum? Sonra da, “Hayır, hayır” o yıllar gerçekten de çok güzel yıllardı. Her güzel şeyin kıymetini bilemediğim gibi o yılların kıymetini de bilemedim.

Evimizin karşısında Nazım Gökçek ağabeyler oturuyorlar demiştim. Bütün gençliğini iman ve Kur’ân hizmetine vermiş olan o değerli insan her zaman değil, ara sıra evine uğradı. Yine böyle bir gündü. Ben de onlara gitmişim Nazım ağabeyle aramızda şöyle bir hatıramız olmuştu:

Ben o zaman orta ikinci sınıfta okuyordum. Bir Türkçe öğretmenimiz vardı. Çok bilgili bir öğretmen olmasına rağmen, öğrenciler tarafından fazla sevilmezdi. Bencil mi bencil, not konusunda cimri mi cimriydi. Notu öğrenciye vermemek için adeta kâğıdı ezer, suyunu çıkartırdı. Ara sıra bize derdi ki, “Bakın, bir gece annem bana sabahlara kadar yalvardığı halde ben kardeşimi sınıfta bıraktım.” Merhametsizliğini böylece dile getirir, öyle dedikçe de, öğrenciler ondan uzaklaşırdı.

Benim de sene sonu karneye notum dört buçuk üzerinden beş düşecekti. Ama kanaat kullanıp da notumu beş yapması mümkün değil. Ben zayıf bekliyorum. Bu arada Nazım ağabeylere gitmiştim. Nazım ağabey evde bana derslerimi sordu. Ben de, “Bir tane zayıf gelecek gibi” dedim. Nazım ağabey, “Yok sana zayıf gelmez, iyi gelir” dese de ben o zamanlar fazla inanmamıştım. Hakikaten bir de baktım ki karne me hoca beş vermiş. Bunun normal şartlarda olması mümkün değildi. Bu, Nazım ağabeyin bence bir kerameti idi.

O yıllarda bir aile daha tanıdık. Bu aile, Gaziantep’in ileri gelen zenginlerindendi. Sözleri sohbetleri dinlenen, herkesin hürmet ettiği bir aileydi. Ben o zamanlar küçük olduğumdan fazla tanımadım, ama bizimkilerin onlar hakkında güzel şeylerden bahsettiklerini duyardım.

Yıllar sonra hayat hepimizi bir yerlere fırlattı. Bizim de yolumuz İstanbul’a düştü. Kimler niçin geldiler bilinmez ama ben İstanbul’a gelin olarak gelmiştim. Zaman içinde burada da benim sohbetlerime katılan bir anne ile iki kızını tanıdım. Onlar da maddi durumları yerinde takva sahibi, güzel ahlâklı, saygılı ve sevgi dolu asil insanlardı. Bir gün duyduk ki, bu hanım kızını nişanlamış. Hayırdır, kimdir, nedir derken yıllar önce Gaziantep’teki o ailenin oğlu ile değil mi? Duyunca çok

sevindik. Hani derler ya davul bile dengi dengine diye; ikisi de denklerdi, fikir olarak aynıydılar. Bizlere de, “Allah mesut etsin demek” düşünüyordu.

Kısa bir nişanlılık döneminden sonra hemen düğün yapıldı. Kız tabii ki Gaziantep’e gelin gitti. Burada kına gecesi yaptılar. Kına gecesinde Gaziantep’in âdetidir; gelin hanım altına gömüldü. İncinin, pırlantanın tam takımı, altın kemer ki kemerin kalınlığı bir karış var, iki kolu ve gerdanı altından gözükmüyordu. Adeta kuyumcuyu almışlar getirmişlerdi. “Bir bu kadar da Gaziantep’de yapacağımız düğünde takarız” diyordu kayınvalide. Kim bilir kaç tane genç kız o kına gecesine ve gelinin hayatına imrenmiştir. “Herkes ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine” denildiği gibi onlar muratlarına ermişlerdi.

Aradan bir yıl geçti geçmedi bir gün bir arkadaş bana, “Biliyor musun falanca arkadaşın kızı, eşinden boşanmış gelmiş” demez mi? Herkesten beklerim de, öyle asil, öyle takva sahibi, eşler arasında saygıya ve sevgiye önem veren bu aileden ve kızlarından beklemezdim. Çok üzüldüm.

Rahmetli annem vefat ettiği zaman, bu hanım, kızı ile beraber “başın sağolsun”a geldi. Oradan buradan konuşurken boşanma olayını bana anlattı. Erkek tarafını da tanıdığımız için bana anlatmak ihtiyacı duydu.

“Ah Esracığım! Yıllardır beraberiz az çok bizi tanımışsındır. Bizim gibi bazı değerlere önem verilen aileye bunlar yapılır mı? Meğerse damat ruh hastasıymış. Sen oğlunun böyle olduğunu biliyorsun. Elinde doktordan kapı gibi raporun var. Bir genç kızın hayatını nasıl karartırsın? Biz hiçbir zaman boşanmaya taraftar değildik. “Kızım bu senin kaderinmiş ne yapalım” dedik ama ne var ki bir gün kızımı öldürmeye kalkıştı. O zaman kızı aldık getirdik. Kimse onun hasta olduğunu an-

lamaz. GörünüŖte asil, zengin, sözleri-sohbetleri dinlenen bir aile. Bir koca, eşini niçin öldürmeye teŐebbüs eder? Bunu kimseye anlatamayız da... “Allah korusun, namusumuza söz gelir” diye kızı alıp getirmek zorunda kaldık” dedi.

Damadın ailesi, “Bu ailenin kızı, oğlumuzun kahrını çeker, ona tahammül eder” demiŐler. Böyle bir düşünce ile bir genç kızın hayatını yakmak, bilemiyorum ne kadar doğru. Hepimiz ya anne veya babayız. Ya kızımız veya oğlumuz var. Herkes elini yüreğine koyup vicdanıyla karar versin. Yapılanlar size yapılırsa razı olur musunuz?

Peki kaybolan yıllar size tekrar verilse aynı hatayı bir kez daha yapar, bir genç kızın hayatını bile bile, göz göre göre karartır mısınız?

ANNELER VE KIZLARI

“ Birinin imanını kurtarmak, sahra dolusu kırmızı altından daha hayırlıdır.”

Telefonda görüştüğüm bir okuyucum, Fen Lisesinde okuyan genç bir kızının olduğunu söylüyor. Birçok evde olduğu gibi anne-baba-genç kız ilişkilerinde kopukluklar yaşıyorlarmış. Bir tarafta gençlerin söyledikleri, diğer tarafta anne babaların... Bir yanda gencin doğruları, diğer yanda anne ve babanın... Yine bir yanda gencin yanlışları, öte yanda ise büyüklerin yanlışları...

Babanın anlattıklarına göre bu genç kızla çok şeyler yaşanmış. Hele genç kızın annesiyle olan ilişkileri bir arkadaş gibi değil de, sanki iki yabancı gibi devamlı sürtüşme halindeymiş. “Ne yaptık ne ettikse bir türlü olmadı.” diyor, bu beyefendi. Birgün bu genç kızın eline benim “Genç Kızlara Özel” adlı kitabım geçmiş, bu kitaptan çok etkilenmiş ve örtünmeye

karar vermiş. Babasına, “Baba beni bu kitap çok etkiledi. Demek benim böyle olmam gerekiyormuş.” demiş ve bir türlü ailesinin kabul ettiremediği Allah’ın kesin emri olan tesettüre girmiş. Bunu bir babadan duyduğum zaman gözlerimden yaşlar geldi.

Geçenlerde ise uzun zamandır görüşemediğim bir arkadaşım aradı. Oğlu İzmir’de Dokuz Eylül Üniversitesi’nde okuyormuş. Sınıfında, “Örtü kadın için önemli değil, neden örtünüyorsunuz?” diyen bir genç kız varmış. Yine benim kitabım eline geçmiş ve örtüyle olan düşünceleri tamamen değişmiş.

Nasıl gözler yaşarmaz, nasıl insan sevinmez ki... Bu gençcik körpe kızları da fitne asrından çekip almak ve Allah’ın kadınlar için farz olduğu emirle tanıştırmak büyük bir saadet değildir de nedir?

Babayla konuşurken bana şöyle söyledi: “Esra hanım, rica etsem kızıma bir telefon açıp ona sürpriz yapar mısın? İnanın çok mutlu olur.” Ben de beye, “Ne demek, siz telefon numaranızı verin, hemen ararım.” dedim. Aradığım zaman ismi mi söyler söylemez genç kız inanamadı tekrar tekrar, “Bu bir şaka olmasın gerçekten siz misiniz?” diye tekrarlayıp durdu.

Genç kızla geçen çok tatlı bir telefon konuşmasından sonra, içim huzur dolmuş bir vaziyette otururken telefonum yine çaldı. Tanımadığım bir okuyucum beni şehir dışından arıyor. “Vaktin var mı, biraz konuşabilir miyiz?” diyor. Ben de, “Buyurun” diyorum. Bu anne ile uzun bir telefon konuşmasından sonra kelimenin tam manası ile yıkılıyorum. Birinci telefonda hayat bulup mutluluktan uçarken, ikinci telefon beni yü-

rekten yıkıyor. Nasıl yıkmasın ki, o ana yüreği gibi bir yürek nasıl yanıyor, nasıl acı çekiyordu.

Onun da bir genç kızı varmış. Ergenlik çağına girdikten sonra bir türlü kızı ile anlaşamamış. “Ben ak desem o kara, ben kara desem o ak der” diyor ve şöyle devam ediyor: “San-ki evde ana kız değil de iki düşman gibiyiz. “Kızım evladım, şunu giyme, şu hareketi yapma, bak sana yakışmıyor,” de-sem bana: “Senin inadına yapıyorum, sen üzülesin diye yapıyorum!” der, kapıyı çeker gider diyor. Bir şey demeye kalkışsam beni dinlemez, daha ileri gitsem, “Bak dikkat et seni öldürürüm veya canımı sıkma seni şu camdan aşağıya atarım, senden nefret ediyorum!” der. Bir genç kızın değil, insanın bile söylemeyeceği şeyleri bana söylüyor. Ne yapacağımı şaşırtdım.” Ardından da aralarında geçen şu tatsız olayı hem anlattı, hem de için için ağladı. O ağladı ben de bir anne olarak ağladım:

“Kızım, kardeşiyle otururlarken kardeşine, “Sinemalara şu film gelecek, gidelim mi?” dedi. Kardeşi de, “Değer mi öyle filmlere para verip izlemeye, hem zaman, hem de para kaybı” dedi. Bunun üzerine ben, “Televizyonlar bu filmi o kadar lanse ettiler ki dünyaya aldanmış insanlar gibi, sizler olsun gitmeyin, paranız öyle yerlere nasip olmasın.” dedim. O zaman kızım bana öyle hakaret etti ki, “Sen kendini ne zannediyorsun, senden nefret ediyorum, seni bir gün şu camdan aşağıya atarım.” dedi. Odanın kapısını öyle bir kapatıp çıktı ki, kapı yerinden çıkacaktı. Ben ise sadece yıllarımı verdiğim kızımın arkasından bakakaldım. Sonra sınırlarım öyle bozuldu ki, öz evladım bana bunu nasıl yapıyor diye tarifi imkansız acılar çektim.

Gerçekten de ben böyle kötü bir anne miyim? Hayatımı çocuğum için feda ettim, Şimdi ise karşıma çıkıp bana yaptıklarına bak. Allah'ım bana yardım et diye dualarda bulundum. Sinirlerim bozuldu. Günlerce ağlama krizine girdim. Bana olan kaba tavrı değil beni asıl üzen; Allah'a asi oluyor büyük günah işliyor, ahirette ne yapacak diye üzülüyorum. Yoksa bana olan kaba davranışlarından dolayı onu affetmeye hazırım.

O böyle söylerken, anneliğın bir kez daha ne kadar yüce bir duygu olduğunu, "Her Şeye rağmen onu affetmeye hazırım" sözleriyle gösteriyordu. Bu davranışıyla bunu bir kez daha ispat ediyordu. Evladını en çok seven ana, evladından en çok acı çeken de ne yazık ki yine ana!

Bu anne bana bunları anlatırken, aklımdan, ders çıkartmamız gereken Şu menkıbe geçti. Aslında birçoğumuz bu menkıbeyi çok iyi biliriz ama olsun bir kez daha hatırlamakta fayda var diye düşünüyorum.

Bir gün ihtiyar bir köylü kasabaya gider ve kadı efendiye oğlunu Şikâyet eder. Der ki: "Aman hocam, dün oğlum beni tarlada öküzleri kovaladığımız övendere ile dövdü. Çok canım yandı. Ben bunun için mi evlat yetiŐtirdim? Şimdi Şu yaşlı halimle ben ne yapacağım? Çaresiz kaldım, sana geldim."

Kadı efendi çok ŐaŐırır ve "Fesubhanallah" der. "Bir evlat nasıl olur da babaya, hem de ihtiyar bir babaya el kaldırır."

Kadı efendi babaya sorar: "Peki, sen oğluna dinini öğretmedin mi? Ana baba hakkını anlatıp, daha küçük yaşında ona ahlak, terbiye, din dersi vermedin mi?" İhtiyar ezilir büzülür, "Aman hocam köy hali, iş, güç; hayvanlar güdülmek, tarla sü-

rlmek, odun kesilmek ister. Bunları yaparken çocukları ihmal ettik.” der.

Bunun zerine Kadı efendi Şöyle der: “O halde ihtiyar, oğlunun kusuruna bakma. Sen ki ona daha kken ahlak dersi, ana-baba hakkını değil, tarla sürmeyi đretmiŐsin. O da seni günün birinde, çift sürdüğü öküzleri zannetmiŐ, “kzlere vuruyorum” diye sana vurmuŐ. Sen bunları evladına zamanında ğretseydin, bir babaya el kalkmayacağını bilirdi.” Bu, içinden çok önemli dersler çıkartmamız gereken olayda görüldüğü gibi zlmek yerine, “Acaba bizler neyi, nerede yanlış yaptık?” diye düŐünmemiz gerekir.

O genç kız bu hale nasıl geldi? Nasıl yetiŐtirildi? Ona İslam ahlakı, Kur’ân ahlakı verildi mi? Bunların verildiği ve öğretildiği bir genç kız, anne gibi candan bir dosta böyle çirkin sözler sarf eder mi? Ne yapalım, evlatla imtihan olmak, büyük imtihanlardan; hatta Peygamber imtihanı değil mi?

Nuh (aleyhisselâm) bir peygamber olduğu halde oğlu ona iman etmemiŐti. Az mı onu dinine çađırmıŐ, “oğulcuğum” diye yalvarmıŐtı da, o bir Peygamber olan babasına asi olup sulara gömülmüŐtü. Bir peygamber, evladı ile imtihan olursa, bizler haydi haydi oluruz. Yapmamız gereken sevgiyle kazanmak ve dua etmek.

Nasıl ki Hz. Eyyb (aleyhisselâm) hiçbir zaman vücudunda kurtlar kaynayan yarasına nefsi için dua talep etmemiŐ, ne vakit ki o kurtlar diline ve kalbine iliŐmiŐler, işte o zaman, “Ya Rabbi! Zarar bana dokundu, dilimle seni zikredemeyecek, kalbimle seni dŐnemeyeceđim, zarar bana dokundu” (Enbiya, 21/83) demiş, kulluk için yaptığı bu halis duayı Cenab-ı

Allah kabul etmiş ve eski sağlıklı halini vermiş. Bizim kulluğu-
muza zarar geliyor diye, Allah'tan böyle bir imtihanın kalkma-
sı için dua etmemiz gerekiyor.

Bizim yüce dinimizde, değil anaya böyle söylemek, "f" bi-
le demek yasak! Nitekim, "Onlardan biri veya her ikisi senin ya-
nında ihtiyarlık çağına eriŐecek olursa, onlara sakın "f" bile
deme" (isra, 17/23) ayet-i kerimesi bu hakikati dile getirir. Anne-
baba haksız bile olsa, ona hak dava eden bir evlat, insan boz-
ması bir canavar değil mi? Çocuklarımızı bizden alıp, onları ca-
navarlaŐtıran bu zamanın fitnesinden o yavruları koruması için
Rabbimize çok dua edelim.

Her Şeye muhtaç bir bebekken, bizi sevgiyle, Őefkatle,
merhametle, büyüten, bakan, besleyen; o uzun kış gecelerinde,
belki de yastığa başını koymadan, hiçbir fedakarlığı
esirgemeyen anne ve babaya; sen kalk, "Senden nefret edi-
yorum, seni candan atarım, seni bir gün öldürürüm" de. Bu-
nu ancak ahlaken çökmüş bir evlat der.

Hangi anne çocuğu için geçirdiği uykusuz geceden
Őikyet eder, çocuğunun ağlamasından rahatsız olur? Anne-
nin en büyük gagesi evladını büyük adam olarak karşısında
görmek değil mi?

Hatta tanıdığım bir anne vardı. ocuğu çok yaramazdı.
Sürekli ağlardı. Bir defa anneye sormuşlar: "Sen bu çocuğun
bu kadar ağlamasından rahatsız olmuyor musun?" Anne ne
demiş biliyor musunuz? "Onun ağlaması bana müzik sesi gi-
bi geliyor."

Kızından ok Őikyet eden bu anne bile, hemen affetme-
ye hazır, zaten affediyor da... Onun endiŐesi, kızının farkına

varmadan günah işlemesi, evladının cehennemde yanacağı korkusu! Sonra sadece siz değil ki, birçok anne ya kızından ya da oğlundan şikayetçi. Yine vaktiyle bir anneden daha işitmişim böyle bir şikayeti:

“İki tane kızım var, bana hiç yardım etmiyorlar. Ölmüşüm kalmışım umurlarında değil. Onlar sadece yiyecekler, içecekler ve televizyon seyredecekler. Sabah kalkar, biri okula, biri işe gider. “Ne olur hiç değilse yataklarınızı toplayın, pijamalarınızı yerine koyun, bakın benim hiç halim yok” desem de, ki-me söylüyorsun; sanki onlara değil de taşla konuşuyorsun. Bir defa baktım pijamalarını toplamışlar, sevindim. Bir de dolaplarını açtım ki, içine tıkkırmışlar, diğerleriyle birlikte hepsi yere düştü.

Geçen gün onlardan dolayı eşimle kavga ettim. Kızlarım halimden anlamazsa eşim mi anlasın. Eşim, “Bu ev neden bu kadar dağınık, sen ne iş yapıyorsun bu evde!” diye avazı çıktığı kadar bağırdı. Ben de “Ne yapayım, ev büyük, çocuk çok, ben hastayım, yardım eden, bana acıyan, bir şeyi yerden kaldıran yok!” dedim. Böyle haldeyim, kızlarım bana ne zerre kadar acıyorlar, ne de yardımcı oluyorlar.”

Bu annenin şikayeti bana bir zamanlar bir annenin anlattığı bir genç kız modelini hatırlattı. Bu anne: “Eğer benim şu an yuvam yıkılmamışsa bunu kızıma borçluyum.” demiş ve şöyle anlatmıştı:

“Kayınvalidemle yıllardır beraber oturdum. Hiçbir zaman da anlaşamadık. Sürekli birbirimizi yedik durduk. Eşim de hep annesini dinlerdi. Erkekler genelde ana hakkı derler ya; benim eşim de anasının yüzünü asık görse, “Ben işte iken

anama ne yaptınız!” diye evde terör estirirdi. “Anama ne yaptınız?” dediği zaman, “Hiçbir Şey yapmadık. Sabahtan beri yiyip içiyor. Gayet iyiyiz.” desek de, inanmaz evi yakar yıkardı. Günlerce ks olur benimle konuŝmazdı.

Kızım daha o zamanlar 15-16 yaŝlarındaydı. Benim, babasının ve babaannesinin arasında mekik dokur, herkesin kaprislerine katlanır, “Aman evde kavga olmasın!” diye o ocuk halinde gece yarılarında kadar uđraŝır, evdeki kavgayı önlemeye çalıŝırdı.”

Bir bu genç kızı düşünüp, bir de diğer tarafta anneyi hiç umursamayan genç kızları dŝndke, ahir zaman demek mümkün değil.

Peki bunun yanında başka güzel örnekler de yok mu? Elbette var. Bunların en güzellerinden biri de Veysel Karani Hazretleri'nin kıssasıdır. Genç bir delikanlı, yatmakta olan annesine bakmakta, diğer taraftan da yüreği Allah Resulü'nn aŝkıyla yanmaktadır. Bir tarafta ana, diğer tarafta Resul...

Komşular bakarlar ki bu böyle olmayacak, “Ya Üveys! Biz annene bakalım. Sen git Allah Resulü'n gr de gel.” derler. Bu sözlerle dünyası aydınlanan Veysel Karani'nin, annesinin şu sözleri üzerine dünyası başına yıkılır: “Ya Veysel, Allah Resulü'n gördükten sonra hemen dn; bekleme. Çok rahatsızım.” Parçalanan yürekle kendini kızgın çöllere atan Resul ŝıđı Veysel Karani, kim bilir ağlaya ağlaya, yanan bir yürekle kaç ay da gitti a susuz Medine'ye. Öyle ya, şimdiki gibi nerede uçak? şimdi iki, bilemedin üç saatte oradasın.

O aşk ve hasretle, ne çöl, ne de sıcak demeden nihayet Medine'ye vardı. Allah Resulü'nn saadet hanesine yaklaştı-

ği zaman seslendi: “Allah Resulü evde mi?” İçerden gelen ses: “Hayır evde değil mescitte, bekle birazdan gelir.” Nasıl beklesin ki evdeki anası çıkarken izin vermedi.

O ağlayan göz, kavrulan yürekle, heyecanını içine basıp tekrar düştü çöllere, Yemen illerine. Medine'ye heyecanla gelen Veysel Karani, şimdi Yemen'e gidemez, ayakları ileriye adım atamaz. Nasıl atsın ki yüreğinin sevdasını göremeden Medine'den ayrılmak kolay mı? Kolay değil ama ana sözü tutmamak da olmaz.

Bir tarafta Allah'ın “öf bile demeyeceksiniz” (İsrâ, 17/23) dediği ana ve baba, diğer tarafta da “Sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım.” dediği bir Resul!

Bu arada Allah Resulü saadetli hanelerine teşrif eder ve Hz. Aişe annemize seslenir: “Ya Aişe, kapıda bir nur var, kim geldi?” Hz. Aişe annemiz ise, “Ya Resulallah Yemen illerinden bir genç seni görmeye geldi. Ama annesinden izin olmadığı için göremeden gitti.” der.

Bunun üzerine Allah Resulü: “*O annesinin sözünü dinledi bizi burada göremedi ama Cennet'te en yakın komşumuz olacaktır.*” der. Ve daha sonra Efendimiz'in mübarek hırkası Veysel Karani hazretlerine ulaşır.

Yine bir gün Efendimiz, Hz. Ömerle otururlarken, “Ya Ömer, gel seninle kimsesizleri ziyaret edelim.” der. Efendimiz'le Hz. Ömer, kalkıp Medine'deki mezarlığa gelirler. Tek tek kabirlerin başını gezen Efendimiz, bir kabrin başında uzun uzun durur ve mübarek gözlerinden yaşlar akıtır. Ardından da, “Ya Ömer! Git mezarların sahiplerini bul, herkes mezarının başına gelsin.” der. Herkes mezarlarının başına gelir.

Efendimiz'in gözyaşı döktüğü mezarın başına da bir ihtiyar ana gelir. Allah Resulü, "Ey kadın bu mezarda yatan senin oğlun mudur?" der.

Kadın, "Evet Ya Resulallah" der. Efendimiz, "Gel bak" deyince, ihtiyar kadın mezarın başına gider, bakar ki kabir ateşler içinde yanmakta. Efendimiz sorar: "Bu oğlun ne yapardı?"

Kadın, "Ya Resulallah çok iyi bir gençti, ama beni üzerdi. Ona tam olarak hakkımı helal edemedim." Efendimiz, "O halde senin oğlun kıyamete kadar bu kabirde böylece azap görecek." Ana yüreği razı olur mu? Hakkını orada evladına helal eder ve kabir ateşler içinde yanmaktan kurtulur.

Bizim böyle bir şansımız yok. O halde hem böyle bir evlat yetiştirdiğimiz için kabirlerimizin ateş alıp yanmaması, hem de canımızdan çok sevdiğimiz evlatlarımızın yanmaması için tedbirimizi alalım.

Sevgili gençler! Dünyaya gelmesine vesile olan ve hayatımız kadar önemli olan bu değerli insanlara öf bile demeyelim.

EŞLER BİRBİRLERİYLE HANGİ DİLİ KONUŞUYOR?

Nefsî evlilik mi, hissî evlilik mi, zenginlik için evlilik mi? Yoksa hem hayat yoldaşı, hem de Cennet arkadaşı olmak için bir evlilik mi?

Bir komşum vardı. Kendisi doğuluydu. Onu, evlilik için çocuk denebilecek bir yaşta, on üç yaşında evlendirmişler. Eşi ailenin tek evladı olan aşirete mensup bu genç kadın, kayınvalidesinden, eşinden, görümcelerinden ve kayınpederinden neler çekmemiş ki?

O çocuk yaşında hayatın acı tatlı her yanını öğrenmiş. Tabi kolay değil bütün bu acılara katlanmak. Kendisini tanıdığımda hanımın ağır migreni vardı. Migren krizine sık sık girer, kriz geldiği zaman çıldırarak gibi olurdu.

Bir gün eşi ile tartışıyor ve eşi ona sert bir tokat atıyor. O tokattan sonra hanım her şeyi çift görmeye başlıyor. Bunun

üzerine beyninin filmini çekiyorlar ki, beyninde bir ur var. Kolay değil, yılların darbesi ve sıkıntısı, sabır taşı olsa çatlar. Bu hanım da çatlamak derecesine gelmiş. Doktorlar hemen ameliyata alıyorlar. Allah'tan ur temiz çıkıyor.

Doktor, eşine sıkı sıkıya Şunu söylüyor: "Hanımın yaşamasını istiyorsan, canını hiç sıkmayacaksın onu üzmeyeceksin. Ur, bir daha nüksedecek olursa, bu kadar Şanslı olmayabilirsiniz."

Biz komşularla dedik ki, belki bu ameliyattan sonra hayatı değişir. Eşinin akrabaları kadını daha az rahatsız eder. Ne gezer? Eski tas eski hamam. Yine geldikleri zaman birkaç araba geliyorlar ve sabahtan akşama kadar kalıyorlardı.

Pazar günleri kahvaltıya geliyorlardı ki, sabahın yedisinde... "Bu hanım ağır bir beyin ameliyatı geçirdi, gitmeyelim, onu rahatsız etmeyelim" yok. Kolay değil geleneklerin kadını olmak. Üstelik de Doğu'da kadın olmak... Bir de ailenin büyük erkek evladiysanız o halde sizden herkes çok Şeyler bekleyecek ve isteyecektir.

Biz, büyük ameliyattan sonra hayatları belki değişir diye beklerken ve hayatlarından hiçbir Şey değişmeden devam ederken, anneler günü için eşi, "Yarın bir program yapalım. Erkenden boğaza gidelim, baş başa bir kahvaltı yapalım, akşama kadar gezeriz, akşam da yine dışarıda yemek yer, eve geliriz. Sen de biraz açılırsın, bir değişiklik olur." demiş. Hanımın canına minnet, "tamam" demiş. O akşam akrabalarına gitmişler. Sohbet ederken kayınvalide oğluna dönerek Şöyle demiş: "Oğlum! Yarın beni ve kız kardeŐini falanca yere götürmeni istiyorum." Hanım diyor ki, "İsterdim ki eşim 'anne

biliyorsun eşim hasta, yarın ona bir program yaptım, ben seni başka bir zaman götürüyüm' desin. Ben ise eşimin suskunluğu karşısında sinirlendim ve "Bizim yarın işimiz var, başka bir yere gideceğiz" dedim. Bunun üzerine kayınvalidem, "Tamam sen öyle diyorsan öyle olur. Oğlum seni dinler. Zaten o kılıbık oldu" demez mi? Bu sözden sonra eşimin bizim istediğimizi yapması mümkün mü? Eve geldik, suratlar bir karış, ben ayrı odada yattım, eşim ayrı odada. Ve ertesi gün ailece asılmış suratlarla akşama kadar ayrı odalarda oturduk.

Eşimin gerekçesi şu: "Ne seni, ne de annemi kırmak istemiyorum." Ben de kimseyi yargılamak, suçlamak, hele nasihat vermek hiç istemiyorum. Çünkü herkes kendince haklıdır. Zaten öyle bilinmese hiç kavga olur mu?

Bizler birbirimizle anlaşacağımız dilden konuşmuyoruz. Kısacası konuşma dilini bilmiyoruz. Eşlerin en büyük sıkıntısı konuştukları dilleri anlamamaları. Bütün mesele burada. Oysa bu bey keşke annesine, "Anneciğim bizim önceden yaptığımız bir programımız var. Seni istediğin zaman istediğin yere götürürüm. Eğer seninki çok acil değilse, beni mazur gör" diyebilseydi. O ailenin büyüğü olan kayınvalide de, "Tabi evladım ne demek, zaten eşin rahatsız, sen bugün onunla ol, başka zaman da beni götürürsün." diye karşılık verebilseydi.

"Hâlâ böyle kayınvalideler var mı?" diyorsanız, inanın var böylesi kayınvalideler... Hayattalar ve yaşıyorlar. İşte konuşma dilini bilsek, birkaç kelimedede meseleyi halledecek ve bir aile koca bir pazar gününü sıkıntı içinde, ahlarla oflarla ayrı odalarda değil, neşeli bir şekilde programlarında geçireceklerdi.

Zaten Allah Resulü de böyle değil miydi? Hoşgörölü, tatlı dilli, asla sert olmayan, insanları kırmayan, hanımlarına her zaman yardımcı olan, ana hakkı, ata hakkı hiç birini birbirine karıştırmayan...

Arkadaşlarımdan biri çok güzel bir olay anlattı...

“Benim bir dayım vardı. Her akşam içer, eve zil zurna sarhoş gelirdi. Ağızı da küfür doluydu. Daha kapıda başlardı aile fertlerine sövüp hakaret etmeye. Hemen yengem başlardı: “Aman kimler gelmiş, benim canım, hayatım gelmiş, gel bakalım otur şöyle, seni kim kızdırdı? Neden canın sıkkın? Benim canıma kimler ne dedi?” Aslında kimse bir şey demiş değil. Kafa sarhoş. Yengem hemen onun havasını alırdı. Dayım başlardı bu defa yengeme iltifatlar yağdırmaya ve etrafında dönmeye.

Mesela yengem, “Bey bugün annelere gidelim mi?” der, dayım hemen, “Ne işim var benim orada” derdi. Bunun üzerine yengem, “Ama hayatım, annem seni ne kadar çok seviyor, seni özlüyor, görmek istiyor” der, o zaman dayım, “Öyle mi tamam hazırlan, gidelim” derdi. Böylece iş tatlıya bağlanırdı.”

Hanımın bunları anlatması o kadar hoşuma gitti ki. Kadınlık gerçekten de bir siyaset işi, sabır işi, sanat işi. Bu konuşma bana bir başka olayı daha hatırlattı. 26 Nisan 2003’de Kütahya Belediyesi’nin davetlisi olarak bir konferansa gitmiştim. Orada tanıştığım bir hanım bana şöyle bir hatırasını anlatmıştı:

“Ben gelin giderken halam bana şöyle nasihat etti: “Kızım sen sen ol, eşin işten geldiği zaman, kapıda onu gülümser bir

yüzle karşıla ve eşini öyle içeri al” derdi. Bunun nedenini de şöyle anlatmıştı.

Bu hanımın da halasının beyi sarhoş bir beymiş. Hakarete daha kapıda başlarmış. Hanım, hemen güler yüz göstererek, eşine iltifat edermiş. Bu defa bey, “Ya hanım, şu dünyada beni tek anlayan sensin” der, havası iner, susarmış. Halam derdi ki: “Kızım ne yapayım zaten ayyaş, bir de ben başlasam saymaya; sen yine mi içtin, ben senden bıktım, yeter artık desem o zaman evde ne kadar eşya varsa, kafama geçecek. Ne yapayım?”

Gülmesine güleriz ama karşıdakinden cevap gelmesi de önemli. Bir arkadaşım vardı. Derdi ki: “Benim eşim üniversite yıllarında hep öğrenci evinde kalmış. Yıllardır kendi işini kendi yaptığı halde evlendiği günden beri bir bardak suyunu kalkıp içmez. Sen kadınsın, ben seni niçin aldım?” der. Hani diyoruz ya, evlenirken niçin evlendiğimizi düşünelim. Nefsî evlilik mi, hissî evlilik mi, zenginlik için mi? Yoksa hem hayat arkadaşı hem de Cennet arkadaşı mı?”

Nefsi evlilikse güzellik geçtiği zaman son bulur. Hissi evlilikse onun da ömrü fazla uzun olmaz. Çünkü hisler değişkendir. Zenginlik için ise o da boş. “Ben erkeğim, bana hizmetçi lazım, yemek yapsın, çamaşır yıkasın, çocuklar doğursun” diyorsanız, onu da bulursunuz ama hizmetçi olarak aldığınız eşle tabi ki sevgi dolu, saygı dolu olamazsın. O senin için sadece işlerini yapan bir kadın olmaktan ileri gidemez.

Ama ben, hem hayat arkadaşı, hem de cennetlik yoldaşımı arıyorum diyorsanız -ki, evlilik bu düşünceyle başlamalı- o zaman o kadın veya erkek, sana hem dünyada gerçek dost,

gerçek arkadaş olur, hem de ebedi âlem dediğimiz Cennette de kadınların sultanı olur.

Zaten aile hayatını tarif ederken insanların, özellikle Müslümanların Cenneti demiyor muyuz? O halde cennetinizdeki hurinizi seçerken seçici olun. Seçtikten sonra ise lütfen kırıcı olmayın. İnanın üç beş günlük dünya hayatı, kalp kırmaya ve yürek incitmeye değmiyor.

BÖYLE Mİ OLACAKTIK?

Yıl 1979, aylardan Mayıs... Yer Kütahya ilimiz. Ben on yedi yaşında birçok genç kız gibi başında kavak yelleri esen bir genç kızdım. O yaşlarda gerçekten de damarlarda dolaşan kandan mı desem, tecrübesizlikten mi, hiçbir şey insanın umurunda olmuyor.

Ben hiçbir şeyin kayda değer bulunmadığı o deli dolu yaşlarda, Kütahya'da bir düğüne gitmiştim. İşte o düğün, yıllar da geçse hafızamdan silinmedi, unutamadım. Bu düğünün ne özelliği var diyorsanız anlatayım: Bir düğüne giderseniz, herkes en güzel elbisesini giyinir, takılarını takar, oturur, eğlenir ve gider. Bu düğün öylesi değildi. Eğer genç kızsanız veya yeni evliyseniz düğüne bir bavulla gelmek durumundasınız. "Nasıl yani?" diyorsanız şöyle; evde ne kadar kıyafetiniz varsa, onları düğüne getirecek, ne kadar takılarınız varsa onu takacaksınız.

İşte bu düğün böyle bir düğündü. Şimdi oturuyorsunuz. Bir genç kız veya hanımın üzerinde bir kıyafet var. Bir de bakmışsınız biraz sonra o kıyafet çıkmış. Bir başka al benili

kiyafet giyilmiş. Hanımların üzeri ise kuyumcu dükkânını aratmıyor. O yaşımda, düğün doğrusu hoşuma gitmişti. Unutmamıştım ve örnek olarak birçok sohbetimde de bunu zikretmiştim. Şimdi aradan tam yirmi dört yıl geçti. Yine bir program için yolum Kütahya ilimize düşmüştü. Aynı zamanda Simav'da bir düğünde, kına gecesinde konuşmacı olarak davet edildiğim zaman doğrusu çok heyecanlandım. Arkadaşlara, "O geleneğiniz devam ediyor mu, yoksa kalktı mı?" diye sordum. Arkadaşlar "Kalkar mı? Hem de fazlasıyla devam ediyor." dediler.

Neyse, kına gecesi Simav'da bir salonda yapılıyordu. Salona gittiğimizde gerçekten de hanımlar kırmızı mı desem, mor mu desem, yoksa lacivert mi desem, rengârenk üzeri sırma işlemeli o bindallı kiyafetlerle köylü güzeli gibi çıktılar. Önce salona gelin hanım geldi. Üzerinde gelinliği ile oturdu. Daha sonra eltiler, görümceler onu alıp kiyafet değiştirmeye götürdüler. Ona kendisi için yapılmış bindallı kiyafetini giydirdiler. Bu arada tabii onlar da üzerlerini değiştirdiler.

O kiyafetler bir müddet gelin hanımın üzerinde kaldıktan sonra, gelin hanımı yine kiyafet değiştirmeye götürdüler. Bu defa daha canlı, şıkır şıkır başka bir kiyafet giydirip getirdiler. Düğün bitene kadar başta gelin ve bütün davetliler defile gibi kiyafet değiştirip durdu.

Ertesi gün gelin hanım Kütahya'nın Gediz ilçesine gelin gidecekti. Erkek tarafı konuşmamızı çok beğenmiş olacaklar ki, "Ne olur Gediz'de de konuşmaz mısınız?" diye ısrar ettiler. Biz de, "Davete icabet etmek sünnet" dedik ve icabet ettik. Şimdi, "Düğün değil, bayram değil, bunları neden anlatıyorsunuz?" diyorsanız, nedenini açıklayacağım. Ben Kütahya'ya

gitmeden bir hafta önce de Bursa'dan bir kitabevinin davetlisiydim. Beni dinlemek için Kütahya'dan da hanımlar gelmişlerdi. Hanımın bir tanesi bana, "Esra hanım! Sizden bir şey rica edeceğim?" dedi. Ben de "buyurun" dedim. "Kütahya'daki konuşmanızda özellikle çiftler arasında boşanma üzerinde fazla durmanızı istiyoruz. Çünkü artık Kütahya ilimiz boşanmaların çok yaşandığı bir il oldu." demez mi? Şimdi bir taraftan öyle şatafatlı düğünler, göz görmedik takılar, allı morlu şıkır şıkır kıyafetler; peki daha sonra şatafatı sönen içi boş bir balon gibi pat diye patlayan bir aile.

Şöyle bir 15- 20 yıl geriye gidildiği zaman, Türkiye'de boşanmalar sadece büyük şehirlerde görülürdü. O boşanmalar da halktan ziyade daha çok elit tabakasını içine alıyordu. Şimdi bize ne oldu ki, Anadolu'da şirin mi şirin tarih kokan bir ilimiz, tarihi unutmuş ve boşanma istatistiklerinde ilk sıralara girmiş. Biz böyle mi olacaktık?

Bu hanımın sözü beni o zamanlar derinden üzmüştü. Daha sonra gördüklerim ve duyduklarım karşısında hanıma hak verip, derinden bir "ah" çektim. Simav'da kına gecesi konuştuğum zaman, hanımın biri bana dedi ki: "Öyle güzel konulara değindin ki, burada boşanmayı gençler neredeyse moda etti. Hem kız anneleri, hem de boşanmayı düşünen gençler için çok iyi oldu."

Burası küçük bir kasaba. Mazbut bir hayat yaşanan böylesi bir kasabada bunlar yaşanır, varın büyük şehirlerdeki halimizi sizler düşünün! Neyse şimdiki anlatacaklarım daha da enteresan. Ertesi günü Gediz'deki konuşmadan sonra yanıma bir hanım geldi. Hem ağlıyor, hem de, "Konuşmanızdan çok etkilendim. Sizinle özel konuşabilir miyim?" diyordu: "Bu-

yurun” dedim. Bu hanım hem ağlıyor, hem de kapıldığı gir-
dapda boğulmamak için kulaç atıyor ama kapılmış bir defa
kurtulamıyor.

Bu hanım çok genç ve çok güzel bir hanımdı. İki de ço-
cuğu vardı. Çocuğunun bir tanesi hiperaktif, kızı ise içine
kapanıkmış. Bu çiftlerin mutlu bir evlilikleri varmış. Ta ki ma-
sallardaki cadının gelip prensi kandırmasına kadar. Hanımın
bana anlattıklarına göre eşi çok yakışıklı bir beymiş. Ve ha-
nım da eşini çok seviyormuş. Beyin maddi durumu da yerin-
deymiŐ. Üstelik de namazında niyazında dindar bir beymiş.

Ne var ki kadın, erkeğin imtihanında en büyük unsur ol-
duğu için, hem dindar, hem de mutlu bir yuvası olan bu be-
yin hayatına da girivermiş.

Erkeğin de bu noktalarda ne olursa olsun zaafı var. Nefse
güven de yok. Nefis terbiyesi diye bir eğitim de almamıŐsak,
ne olacak, sonuç elbette acı olacak. Ama hanımın bütün gay-
reti bu yuvayı yıkmamak ve çok sevdiği eşini kaybetmemek...

EŞi ne yaparsa yapsın, hep göz yumuyor, hep sabrediyor.
Allah'a dua ediyor ve asla boşanmayı düşünmüyor. Bili-
yor ki eŐininki geçici bir heves; kendi ise o evin kalıcı kadını
ve çocukları var. “Ne yaparsa yapsın bu yuva yıkılmayacak”
diyor. Hatta eşine diyor ki, “Ne yaparsan yap ama boşanma-
yı asla düşünme.” EŞim, bu konuyu hem ailemle, hem de baş-
kaları ile görüşmemi yasakladı, ona bu konuyu kimseye aç-
mayacağıma dair söz verdim.

Kadıncağız bunları bana söylerken belki günlerin, belki
ayların, kim bilir belki de yılların biriktirdiği dertler öyle bir pat-
ladı, bentler öyle bir yıkıldı ki, hıçkırıklardan konuşamaz hale
geldi.

Kolay değil her şeyi sineye çekmek! Sevdiğin eşini bir başkasıyla paylaşmak...

Sonra oğlunun hiperaktif, kızının ise devamlı tırnak yediğini ve problemlili olduğunu söyledi. Oysa çocuğun meseleleri anne babanın işbirliği ile çözümlenir. Çocuğa terbiyeyi anne baba beraber verir. Hayatını yaşayan bir baba, kendini bırakmamaya çalışsa da ağır depresyonda bir anne ve geride geleceğın problemlili gençleri.

“Ne olursa olsun bu yuva yıkılmayacak, ayakta duracak. Evlilik oyuncak değil” diyen bu asil kadını, ben Gediz’de tanıdım. İnanın böyle kadınların alınından öpmek onları gönülden tebrik etmek gerekir diye düşünüyorum.

Bu hanımı dinledikten sonra, beyaz gelinlikler içinde gelin hanım geldi. Her halinden, her hareketinden belli ki, mutluluktan yerinde duramıyor, içi kıpır kıpır. Damat beye her bakışında yüreği çıkacak gibi heyecan duyuyor. Damat bey de öyle, gelin hanıma bakmaya kıyamıyor. Hangimiz o zamanlar öyle değildik ki.

Bana olayları ağlayarak insanlar da aynı heyecanı, aynı mutluluğu yaşamadılar mı? Onların yürekleri de sevdıyla atmadı mı? Peki neler oluyor bize? Araya neden kara kediler giriyor? Sevmesini mi bilmiyoruz yoksa sevginin kullanım kılavuzunu mu iyi okumuyoruz? Neden erkekler, bir zamanlar sevdikleri eşlerini bırakıp, başka kadınları sevmek, günaha lezzet aramak ihtiyacı duyuyorlar?

Erkeği de dinleseniz belki o da kendince haklı. Kimseyi yargılamak, hele hele suçlamak vazifesini zaten kendimizde görmüyoruz ama insan olarak da olaylara seyirci kalamıyor,

üzölmeden edemiyoruz doğrusu. Biz hanımlar yaratılıştan ol-
sa gerek, çok hassas, çok kırılmanız.

Şimdi diyeceksiniz ki, Esra hanım hep olumsuz ilişkiler si-
zi mi buluyor, hiç güzel Şeyler yok mu? Mutlaka var. Güzel ai-
le yapısı, mutlu yuvalar, sevgiye, saygıya dayalı beraberlikler
olmaz mı? Var ama, Şu bir gerçek ki insanlar mutluluklarını de-
ğil de dertlerini bir başkasıyla paylaşmak, onunla bölüşüp kü-
çültmek istiyorlar. Bu, onların en doğal hakkı. İnsanın yüreğİN-
de bu kadar birikmiş dertle, sıkıntıyla yaşaması kolay değil.

1979'da Kütahya'ya geldiğimi söylemişim. O zamanlar
karı koca üniversite mezunu olan, birbirlerini anlayan ve hep
mutlu tablo çizen bir aile tanımışım. Hanım avukattı. Vaktiyle
bir beyle evliymiş. Bey bu hanımı, kendi evinde bir başka ha-
nımla aldatıyor. Hanım da bunları yakalıyor. Tabi olan her za-
man olduğu gibi iki çocuğa oluyor.

Hanım ilk celsede eşinden boşanıyor. O üzüntüye kim
dayanır? Bu hanım da dayanamıyor ve kan kanseri oluyor.
Hastanede yatarken, o zamanki eşi olacak delikanlı da yeni
mezun olmuş, cerrah bir doktor. Gönül bu, ne oldu ne bitti bi-
linmez, aynı zamanda kader; doktor genç, kendinden bir hay-
li büyük olan bu hanımla evleniyor.

Haklı olarak gencin ailesi ayağa kalkıyor. "Hem dul, hem
yaşı senden büyük, üstelik de iki tane çocuğu var. Biz senin
mürüvvetini görmek isteriz" diye, bu evliliğe karşı çıkıyorlar. Ha-
nım kan kanseri olduğu için çocuk yapma Őansı da kalmıyor.

Biz onları tanıdığımızda genç adam ailesiyle görüşmüyör-
du. Ama bu nasıl olur demeyin. Hanımı tanıdıktan sonra siz de
genç adama hak verirdiniz. Hanım avukattı; hani denir ya elli

dilli diye... Genç adamı o zamanlar öyle bir avuçlarının içine almıştı ki, beyin gözü hanımından başka hiçbir şeyi görmüyordu.

“Yanlış hesap Bağdat’tan döner” misali bunların yanlış evlilikleri de yıllar sonra son bulmuş. Genç adam bu defa da bir hemşire ile hanımını aldatmış. Öyle veya böyle, geride iki erkek tarafından aldatılmış gönlü kırık bir hanım kalmış.

O zamanlar onların aile hayatlarına imrenmiştim. “Bir gün evlenirsem böyle seviyeli bir ailem olsun” demiştim içimden. Ne acıdır ki aradan geöen yıllar, sevgiyi daha da pekiştirecek yerde, nedendir bilinmez ama beyefendi, eşini terk edip bir başka hanımla yaşamaya başlamış. Çok güzel hizmetlerin olduğu, hizmet adına bir çok güzelliklerin yaşandığı Kütahya’dan doğrusu gönlüm kırık ve üzgün ayrıldım. İlişkilerimizde öyle bir hale geldik ki, “Seni gördüğüm zaman midem bulanıyor veya seni düşündüğüm zaman mide-me ağrılar giriyor, kalbim sıkışıyor” der olduk.

İnsan ister istemez sormak istiyor: Ne oldu böyle bizlere ki birbirimizi görmeye dahi tahammül edemez olduk. Keşke birbirimizden uzak kaldığımız zaman sevgisizlikten başımız ağrısı, kalbimiz onun yokluğundan sıkışsa, midemiz onsuz geöen bir hayat için bulansa. Bunların ille de olması gerekiyorsa, bakın böylesi daha güzel değil mi? Ben böyle düşünüyorum, bilmem sizler ne düşünürsünüz?

NANKÖR OLMAK İSTEMİYORSAK...

Sıradan bir gün... Karşı komşum bana gelmiş, karşılıklı sabah çayı içip sohbet ediyoruz. Bir ara telefonum çaldı. Bursa'dan arayan bir okuyucum...

Hani "Bir dokun bin ah işit" denir ya; bu hanım da öyle birisi. "Derdini söylemeyen derman bulamazmış. Anlat bakalım nedir derdin?" diyorum, başlıyor anlatmaya:

"1999 Marmara depremiyle pek çok insanın hayatı değiştiği gibi, bu hanımın da hayatı değişmiş. Ondan önce, "Neden yaratıldım? Vazifem nedir? Öldükten sonra ne olacağız?" türünden soruları kendime hiç sormaz, hiç de düşünmezdim. Ne zaman ki deprem oldu, bir çok insan gibi ben de gaflet uyusundan uyandım. Artık düşüncelerim çok farklıydı. Eskisi gibi düşünmüyordum. Örtündüm ve namaza başladım. Fakat bütün mesele eşimle... ilk önceleri onunla aynı düşüncedeyken evlendik. Ben depreme uyandım, fakat o hala uyuyanlardan ve uyanmaya hiç de niyeti olmayanlardan. Birkaç yıllık evliyiz. Bir de çocuğumuz var. Üstelik de arkadaşlık yaparak evlendik. Ama şimdi evlilik neredeyse bitti bitecek ve adeta "SOS" sinyali veriyor.

Bir kavga etsek, aylarca ks oluyor, ayrı odalarda yatıyoruz. Geçen gün cebinde bir not buldum ve üzerine gidince başka bir kadınlı ilıŝkisinin olduğunu öğrendim. Benim kendime ait iş yerim, orada çalışan iŝilerim var. İşim iyi, çalıŝıyorum. Ona muhtaç da değilim. Boşanmayı zaman zaman düşünüyorum. Siz ne dersiniz?”

Galiba biz evliliği ciddiye almıyoruz. Hani Nasrettin hocaya, “Hocam evlilik nedir?” diye sormuşlar. Hoca derinden bir of çekerek, “Gündüzleri ifte hırlama, geceleri ise ifte horlama” diye cevap vermiş. Bir başka fıkrada ise evlilik şöyle anlatılıyor:

Anne evlenme çağına gelen kızına evliliği anlatıyormuŝ: “Aman kızım, evlilik kadının erkeğini her zaman sayması, sevmesi, kavga etmeden tatlı tatlı geçinmeleri, birbirlerini kırmaları..”

Genç kız ŝaŝkın ŝaŝkın annesinin sözünü keserek, “Peki anne siz yoksa babamla evli değil misiniz?” demiş. Ne dersiniz yoksa çoğumuz evlendiğimizi zannedip evli değil miyiz?

Anladığım kadarıyla her şey, depremlerle bu hanımın hidayete ermesiyle başlamış. Ama yanlış başlamış. Tamam, sen hidayete ermiş olabilirsin, eşin ise seninle aynı şeyleri düŝünmeyebilir, bu normaldir. Ona, “Bizlerin vazifesi anlatmak, güzel örnek olmak. Uyanmak veya uyandırmak Allah’a ait, biz ona karıŝamayız” dedim.

Sonra ne demek bir hanımın eşiyle aylarca ks olması, ayrı odalarda yatması! Böyle yapan bir kadına melekler sabahlara kadar lanet okuyor. Meleklerin lanet okuduğu bir yuvada saadet olur mu? Çok hanım, bu çok büyük yanlıŝı yapıyor. Acaba bu yanlıŝı yapan hanımlar, şu hadisi biliyorlar mı dersiniz? Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor: “Resulullah buyurmuŝ-

tur ki: “Nefsim kudret elinde olan Zât-ı Zülcelâl’e yemin ederim, bir erkek hanımını yatağa davet ettiğinde kadın geri durup gelmezse, kocası ondan razı oluncaya kadar semada olan melekler ona gadap ederler.” (İbrahim Canan, Kütüb-i Sitte, Cilt: 9, s: 280) Bunu bilen bir Müslüman hanım acaba basit şeylerden dolayı eşiyile aylarca küs kalabilir mi?

Sonra bu hanım, eşinin başka hanımlarla yaşamasına adeta davetiye çıkartmış. Ne demek, bir erkeğe aylarca ceza vereceksin, sabah erkenden evden çıkıp, gecenin bir vaktinde geleceksin, sonra da “Eşim beni aldatıyor” diyeceksin. Eğer bir erkeğin dini hayatı yoksa haram helal bilmiyorsa ne yapacak? Tabi seni aldatacak. Bunun sebebi de aylarca eşinden ayrı olan hanım olacaktır. Nasıl ki ilk erkek olan atamız Hz. Âdem (aley-hisselâm)’ı cennetten Havva annemiz vesilesiyle çıkarıldıysa, yine erkeklerin cennete kavuşmalarında biz kadınların çok büyük katkıları olacaktır. Çünkü bir kadının en büyük kadınlık vazifesi, bu fitne asrında erkeğini cehennem ateşinden korumaktır.

Kadın erkeğe, “Benim de param var, sana muhtaç değilim” diyorsa bu evlilik baştan yanlıştır. Hangi para erkeğin yerine geçer ki... Ya çocuğunuz; kaç milyara ona bir baba satın alabilirsiniz?

Ben bunları bu hanıma anlattığım zaman, şöyle cevap verdi: “Ben olayı hiç böyle düşünmemiştim. Gerçekten de söyledikleriniz çok doğru. Galiba eşimi çok yalnız bıraktım.” Ben de “Galiba biraz fazla” diye şaka yaptım. Sonra, “Boşanmayı düşünmeniz gerçekten de çok garip” dedim. Hanım “Neden?” dedi. Çok gençsiniz. Allah’ın size verdiği bir hak, tekrar evlenmek istersiniz ama şunu unutmayın ki hiçbir erkek, aylarca kendisiyle konuşmayan bir kadının peşinde koş-

madığı gibi, bütün gününü çalışan bir kadını beklemekle de geçirmez. Sen kendinde olan eksikleri, yanlışları gr, gözden geçir. Kendi dnyanda nefisini muhakeme et, ağır biçimde yargıla. nce deđiŐikliđe kendinden baŐla. Mesela bugün bile ksknz diyorsun. Sen hanımsın bizlerin affetmek yapımızda var. Zeytin dalı uzatan bu akşam sen ol. Kapalı kapıları sen a, ilk gülen, ilk konuşan, sen ol.

Bir an durdu, “Biraz zor geliyor” dedi. Bak o kadar ks durmuŐsunuz, Şeytan ikinizin de kalbini o kadar karartmıŐ ki, en yakın can dostun olan eşinden seni konuŐmaktan uzaklaŐtırmıŐ. EŐinle konuşmak zorsa, bu evlilik de, senin yapacağın bütün evlilikler de zor. Bunu böyle bil ve bir kenara yaz. Hiçbir zaman boşanmak ve onu başından atmak çözüm değil. Ya ocuk ne olacak, onu hiç düŐündün m? Hayatta en zor Şey, tanımadığın bir insanla bir ömür geçirmek. İnsan gibi zor olan bir gizemi anlamak, onun dilini bilmek öyle kolay olsaydı Allah insanlar için cahil, zalim ve nankör der miydi?

Verilen bunca nimetlere rağmen yaratıcıya karşı nankörlük eden, nimetlere karşı Őkr aklına getirmeyen biz cahil insanları bile, Allah affediyor da, bize ne oluyor ki birbirimizi affedemiyoruz. Oysa benim çok hoşuma giden bir peygamber kıssası var. İçindeki dersi alıp çıkartmamız ve hayatımıza uygulamamız için anlatılmıŐ bir kıssa...

Hz. İbrahim (aleyhisselm)’ın en büyük özelliği yemek sofrasına yalnız oturmayıŐı, mutlaka sofrasında birilerinin olmasıdır. Yine bir gün Allah misafiri bir yabancıyı sofrasına davet eder. Yemekler yenildikten sonra onun başka dine mensup olduğunu ğrenen Hz. İbrahim, (aleyhisselm) zlr. O bir peygamberdir ve kendine göre hareket edemez. Bunun zerine Cenab-ı Allah der ki: “*Ya İbrahim! Biz onun senin dininden olmadığını yıllardır*

biliyorduk ama ona yine de rızık veriyor, onun için güneşi doğduruyor, yağmuru yağdırıyor, hiçbir zaman da cezalandırmıyorduk. Sana ne oldu ki, onu senin olmayan bir rızka davet ettin ve sonra da kovdun."

Ne kadar ibretlik bir kıssa değil mi? Düşünelim bakalım, hepimiz mükemmel insanlar mıyız? Günahlarımızı, hatalarımızı, kıskançlık, kapris, yanlışlık, huysuzluklarımızı, ne aklımıza geliyorsa bütün bunları sahibimize karşı, hiç utanmadan ve düşünmeden, her gün ömrümüzün sonuna kadar yaptığımız halde, Yaraticımız ne diyor: "Ey âdemoğlu! Sen bana dua edip (affımı) ümit ettikçe, Ben senden her ne sâdır olursa, aldırمام, seni affederim. Ey âdemoğlu! Senin günahın semanın bulutları kadar bile olsa Bana dönüp istiğfar etsen, çok oluşuna bakmam, seni affederim. Ey âdemoğlu! Bana yeryüzü dolusu hata ile gelsen hiçbir şirk koşmaksızın bana kavuşursan, seni arz dolusu mağfiretimle karşılarım." (Tirmizî, Daavât, 106)

Peki, bizlere ne oluyor da birbirimizi affedemiyor, hoş görmiyor, bir tebessümle her şeye nokta koyamıyoruz. Neden mi? Çünkü biz cahiliz, nankörüz ve zalimiz! Peki cahil, nankör ve zalim olmak istiyor muyuz? İstiyorsak o zaman hatalarımıza devam edelim. Ama, "Ben cahil, zalim, hele hele nankör olmak istemiyorum" diyorsanız, o halde hiç durmayın, zeytin dalını şimdiden hazırlayın. Yarın çok geç kalabilirsiniz?

BEN BUNLARI HAK ETMEDİM Kİ!

“Dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan başka bir şey değildir. Âhiret yurdu ise, fenalıklardan sakınanlar için daha hayırlıdır. Hâlâ akıllanmayacak mısınız?” (En’am, 6/32)

Hayatımızda şimdiye kadar neler yaşadığımızı bir düşünelim. Acaba yaşadığımız güzel veya çirkin şeyleri kaçımız hak ettik dersiniz.

Cennet ucuz değil, cehennem de hak etmediklerimizi bize yaşatanlar için öyle lüzumsuz değil. Allah’ın en büyük isimlerinden olan “Adl” isminin tecellisi... Bir düşünsek, Hz. İbrahim Nemrut’un ateşini hak mı etmişti de ateşe atılmıştı? Ya Hz. Musa, yıllardır Firavun’un zalimliğini hak edenlerden miydi? Hz. İsa, hak ettiği için mi öldürülmemek için göğe yükseldi. Hz. Nuh, hak ediyor muydu kapı kapı dolaşıp insanları dine çağırıldığı halde “Yine sen mi geldin?” şeklinde yüzünde patlayan tokatı. Ya varlıklara rahmet olarak gönderilen rahmet peygamberi bütün yaşadığı çileleri hak etmiş miydi? Taif’te taş-

lanmayı mı? BaŐına iŐkembe geŐirilmeyi mi? Hicret etmek zorunda bırakılmayı mı? MűŐriklerin iftiralarını mı, neyi hak etmiŐti?

Yakın tarihte yaŐayan Said Nursi Hazretleri'nin; idam seh-palarını, defalarca zehirlenmeyi, sűrgűnleri ve hapisleri hak ettiĐini mi sanıyorsunuz? Ona bunları yaptırınlar, hak etmedikleri dűnya nimetlerini tadarken, o hiŐ de hak etmediĐi sıklıntıları yaŐadı.

Sonuçta kim kazandı? GerŐi bazı Őeyleri hak etmiyoruz diyoruz ama sonuçta kazanan taraf yine bizler oluyoruz. HiŐbir zaman zulmeden kazanmaz. Demek ki insanlar, ők Őeyleri hak etmiyorlar. Burası imtihan yeri olduĐu iŐin, bunlar kuluĐa uygun dűŐűyor ve bizlere ihtar-ı ilahi olarak bazen de Rabbani iltifat olarak sunuluyor.

Őimdi "Durup dururken nereden őkıttı bu sűzler?" diyorsanız, anlatayım. İstanbul'a ilk geldiĐim yıllardan beri sohbetlerimizde tanıdığım bir aile vardı. őkocuklarıyla beraber mutlu bir hayat yaŐar, giderlerdi. Őyle mutluydular ki; bey, hanımına asla ismini sűylemez, ona "sultanım" diye hitap eder, hanımın bir dediĐi iki olmazdı. Ne oldu, neler oldu bilinmez ama bir gűn duyduk ki hanım sultanlıktan indirilmiŐ. Peki vezirlik mi verilmiŐ? Ne gezer, bűtűn rűtbeleri elinden alınıp, "rűtbeleri sűkűlen bir er" olmuŐ. Bu beyefendi evlenmemiŐ mi? Őstelik de iki yıl bunu eŐine fark ettirmemiŐ.

Hanım diyor ki, "Nasıl ben iki yıl bunu fark etmedim ona ŐaŐıyorum." Oysa minareyi őkalan kılıfını uydururmuŐ. Tabi bunu ailesine aŐıklamamak műmkűn deĐil. Gűnűn birinde hanımına sűylemek durumunda kalmıŐ. Olanlar da zaten ondan sonra olmuŐ. Bir dűŐűnelim, eŐinizle aranızda hiŐbir Őey yok, her Őey yolunda. Bir gűn eŐiniz size diyor ki, "Hanım ben iki

yıldır evliyim ve bir de çocuğum.” var. Nasıl tepki verirsiniz demiyorum. Herkes tepkisini kendi dünyasında düşünsün.

Artık olay su yüzüne çıktığı için de bey yavaş yavaş adımlarını bu evden çekmeye başlıyor. Önceleri haftada birkaç akşam gelip kalıyor, sonra bu bir güne iniyor. Şimdilerde ise öbür eşi tarafından ambargo konulunca adam artık ilk eşinde kalamıyor. Sadece haftada bir gün gelip çocuklarını görebiliyor.

İşin en acı yanı da nedir biliyor musunuz? Evlendiği hanım eşinden boşanmış. Ondanda iki tane çocuğu var. Kendi çocukları babasızlıktan bunalıma giriyor. Kendisi başka beyin çocuklarına babalık yapıyor. Peki, yapamaz mı? Boşanmış bir hanımla evlenemez mi? Evlenir ve babalık da yapar. Ama Allah rızası için. Sen kendi öz çocuklarını bir kenara at, onlar baba diye sana hasret çeksinler, onları arayıp sorma, bu elbette olmaz.

En küçük çocuk daha on yaşında bile değil. Babaya tam ihtiyacı olduğu bir zamanda, babasının başkalarının çocuklarına babalık yapması, onun küçük dünyasında ne kadar büyük yaralar açıyor, bunu düşünen yok. Hanım desen daha kırk beş yaşında, genç sayılan bir hanım. Onun da her şeyden önce eşine ihtiyacı var.

Geçenlerde bu beyin hanımını dinen de boşadığını öğrendim. Bu olay hanımda o kadar şok tesir yapmış ki, sinir krizi geçirmiş. Büyük bir şoka girmiş. Eşinden dolayı birkaç defa beyin ameliyatı geçiren bu hanıma, böylesi bir şokun tesiri ile hastalık bütün beynini sarmış olmalı ki doktor, “Beyin tamamen gitmiş, yapacağımız hiçbir şey yok. Çok ciddi bir olay yaşamış. Eğer onu yaşamasaydı daha birkaç yıl yaşardı ama şimdi yapacak hiçbir şey yok” demiş. Hanım şu an bitkisel hayat yaşıyor, yoğun bakımda. Geçenlerde annesi “Kızım bak eşin de burada” demiş. Hayatla bağlarını kesmiş olan ha-

nım sadece annesine, “Ona hakkımı helal etmiyorum öbür dünyada onunla görüŐeçeğim.” demiş.

Çünkü o eşinin evlenmesine bir Şey demiyordu. Sadece ayda yılda bir kez bile olsun onu aramasını, boŐamamasını istiyordu. EŞi ise evlendiği hanımın etkisinde kalıp böyle bir adaletsizliği yaptı.

Bunu duyan beyi nasıl olmuşsa çok üzölmüş olacak ki, çok ağlamış. Acaba yaptıklarına mı, yoksa dünyanın fani oluşuna mı, yoksa bir gün kendinin de böyle yataklara düşüp can vereceğine mi? En önemlisi de nasıl can verip orada nasıl bu hakkın altında kalkacağına mı?

Ne olursa olsun ama bir Şey var ki o da son piŐmanlığın fayda etmeyeceği. Ne kadar acı bir Şey...

Bu satırları yazdıktan birkaç gün sonra hanım vefat etti. Ben bu duyguları sizinle paylaŐırken o ise kabirde ilk gecesini yaşıyordu. EŞiyle büyük buluşması artık mahŐere kaldı. Değer mi oyun ve oyalanmadan ibaret olan Şu dünya hayatında kul hakkı ile göçüp gitmeye, hasreti mahŐere bırakmaya... Bakın Yüce Rabbimiz ne diyor: “Dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadan başka bir Şey değildir. Âhîret yurdu ise, fenalıklardan sakınanlar için daha hayırlıdır. Hâlâ akıllanmayacak mısınız?” (En’am, 6/32)

MUTSUZ BİR GENÇ KIZIM

Ben sizi, kitaplarınızdan ve radyo programlarınızdan tanıyorum. Konuları kişileri suçlamadan ele alıyorsunuz, bana bu mektubu size yazma cesaretini verdi. Üniversite mezunu bir genç kızım. Üç kız kardeşten en büyüğüyüm. Babam üniversite, annem ise ilkokul mezunu.

Ablacığım, ben ailemde problemler yaşayan bir genç kızım. Nedeni annemle babamın sürekli kavga etmeleri. Babaannem gelinlerine çok çektiren bir kadın. Annem, evlendiği günden şu ana kadar, çok çekti. Babaannem, annem hakkında her zaman yalan söyler, babamı ona karşı kışkırtır. Babam ise buna inanır. Oysa babam tahsilli biri. Onun, annesi ile eşi arasındaki dengeyi kurabilmesi gerekmez mi?

Hepimiz babamdan çok korkarız; acaba eve geldiği zaman ne yapacak, kime kızacak, ne tatsızlık yaşatacak diye? Babam eve geç gelir, geldiği zaman ise televizyonun karşısındadır. Onu bir kez olsun kitap okurken, aile fertleriyle sohbet ederken veya annemi muhatap alıp konuşurken görmedik. Yani onlarınki zoraki, iş olsun diye bir evlilik. Evliler; ama

onların sevgileri ve birbirlerine ilgilerine bakılırsa çoktan boŐanmıŐlar, çoktan ayrılmıŐlar da haberleri yok.

Annem ise çok acı çekmiŐ bir kadın olduğu için sınırleri iyice bozulmuş; hiçbir Şeyi unutmayan bir kadın haline gelmiş. Tabii ki çocuklar olarak faturayı hep biz deriz. Üç kardeŐimin de zihinlerinde çok büyük tahribat oldu. Annem bir defasında depresyona girdi ve intihara kalkıştı. Allah'a Şükür onu kaybetmedik. O olay beni sinir hastası etti. Şu an tırnaklarımı yemem bu olayların meyvesi (!).

Çevremde sevilen, herkes tarafından takdir gören sosyal bir genç kızım. Bana hiç kimse sevgisini haykırmadı; ama ben herkese sevgimi ifade ettim. Biliyor musunuz ablacığım, hayatta en çok istediğim Şey, annem ve babama sarılıp öpmek. Sakın siz: "Bunda aşırı derecede arzu edilecek ne var ki? Bir ocuğun en tabii hakkı, anne ve babası tarafından öpücüklerle boğulmaktır." demeyin. İnanın, biz böyle Şeyleri görmedik. Kısacası üç kardeŐ, sevgiden yoksun bir ortamda büyüdük. Annem ve babam bize karşı hep mesafeli davrandılar.

Aslında kendi evim olsa da, burada yaşamak bana çok zor geliyor. Onlara kızsam da, onları yine de yüzüstü bırakıp gidemem, diye düşünüyor ve katlanıyorum.

Ailemde bu sıkıntıları yaşarken mahallemizdeki bir gençle niŐanlandım. Beş vakit namazını kılan bir gençti. Bu gençle beş yıl nişanlı kaldım. Uzmanlar, "İyiliklerin ve güzelliklerin baŐlayıp bittiği yer aile" diyor ya, ne kadar güzel söylüyorlar. Ailede yaşanan bu olumsuz haller, beni istemesem de yanlış bir tercihe sürükledi.

Ben niversite'de okuyordum; o ise niversiteye hazırlanıyordu. Ancak imtihana birkaç defa girmesine rağmen kazanamadı. Bu hal, ister istemez onda kompleks meydana getir-

di. Bu konuyu, s¼rekli g¼ndeme getiriyordu. O konuŒa da, fazla sorun olmaz diye d¼Œ¼n¼yordum. Evimde, annemde, babamda bulamadığım sevgiyi onda buluyordum. Bu da bana yanıŒlarımı g¼stermiyordu. Etkili konuŒuyor, beni etkisi altına alıyor, haklı bile olsam o beni haksız olduğuma inandırıyor. S¼rekli ¼z¼r dilemem gerektiğini, erkeğe itaat etmem lazım geldiğini, kendinin erkek olduğunu s¼yl¼yor ve hep beni bastırıyordu.

Aslında benden dolayı kompleks duyuyor, beni aŒađılayarak bunu gidermeye alıŒıyordu. Zamanla baktım, kızdığı zaman insanların içinde bana bağırmaya ve kiŒiliđime saldırmaya baŒlıyor, beni k¼¼ms¼yor ve her defasında ezmeye alıŒıp, bana "¼niversiteli hanım" diye hitap ediyor, bir nevi alay ediyordu.

Bir akŒam onunla beraber bir yere programa gitmiŒtik. Benimle orada kavga etti. Ve beni gecenin bir yarısında orada tek baŒıma bırakıp çekip gitti. Ne zaman kavga etsek, beni yarı yolda bırakır ve y¼z¼đ¼ çıkartıp verirdi. Ben ise onu çok sevdiğim için, niŒanı bitirmek istemedim. Bu olaydan sonra artık ben de geri adım attım. KarŒımda s¼rekli kavga eden biri vardı. Bir g¼n bana benden soğuduğunu, artık bana karŒı hiçbir Œey hissetmediğini, benimle yıllarını boŒa harcadığını s¼yledi.

O, bana b¼yle s¼ylerken, ben niŒanın bitmesini istemiyor; "Eller ne der?" diyordum. Yine yalvar yakar onun g¼nl¼n¼ yapıyordum. D¼đ¼n tarihini konuŒmak için bir g¼n bize gelmiŒlerdi. Babam ise: "İŒin yok, ¼nce iŒe gir, sonra d¼đ¼n¼ konuŒalım." dedi. NiŒanım: "Nasıl senin babam bana iŒsiz der, benim gururumla oynar?" diyerek iŒi bitirdi. Yine evine gittim,

yalvardım yakardım, ayaklarına kapandım, ayıldım, bayıldım; beni kapı dışarı attı; işi bitirdi ve ayrıldık.

İşte böyle, yanlış başlayan bir tercih ve böylece ortadan kalkmış oldu. Hani "Basiretin mi bağılı" derler ya, demek ki benim de gerçekten basiretim bağılıymış. İşin doğrusu, anne ve babam arasındaki huzursuzluk beni ona yakınlaştırmış.

Şimdi düşünüyorum da, ne kadar yanlış yapmışım. "Benim sevdiğim genç bu olamaz, kalbime karşılık bir kalp değil!" diyorum. Genç kızlara: "Ne olur karar verirken, körü körüne değil, tecrübeli insanlara sorup öyle karar verin. Ondan sonra kader deyin!" diyorum.

Böyle bir karaktere sahip erkek, benim hayat arkadaşım olamazdı. Cennet dediğimiz aile hayatında, bir kadını ve çocukları asla mutlu edemezdi. "Doludan kaçarken yağmura yakalandı" misali, neredeyse kendi mutsuz evimden kaçayım derken daha mutsuz bir eve gelin gidecektim.

Burada benim en büyük hatam, daha baştan böyle yanlış bir ilişkiye "evet" demektir. Önümde annemi kendisine layık görmeyen bir baba modeli varken, bu hatayı nasıl yaptım? Babam bunu zaman zaman bana hatırlatırdı; ama ben buna inanamaz: "Sevgi her şeyi halleder." derdim. Şükür ki işin başında, fazla geç olmadan bu kabustan uyandım.

Önümde, başarısız bir aile reisi olan baba örneği, beni evlilikten ürker hale getirdi. Yaşım yirmi beş. Aslında evlilik yaşım geldi de geçiyor. Şu an evde esen soğuk rüzgarlar beni yeni hatalara sürüklemiyor çok şükür. Çünkü o cahilce yaptığım hataların yerini artık hayat tecrübesi aldı. Ne olursa olsun, onlar benim annem ve babam. Onlar kavga etseler de ben onlarla iyi geçinmek ve onlara karşı sorumluluklarını yeri-

ne getiren bir evlat olmak istiyorum. Evde  k ız kardeş sinir kpyz; ama dışarıda sakın, neşeli sevecen bir halimiz var.

evrem aslında beni çok sever, çünkü ben de insanları severim, dertlerini dinlerim, onlara yardımcı olmaya çalışırım. Oysa babam, bu durumdan memnun olacağı yerde, sürekli beni küçümser ve benimle alay eder. Sohbeta gitmemizi, arkadaşlarla görüşmemizi istemez. Benim yerime kararları o verir. Annemden aldığımız izin, babam için geçersizdir. Ne acıdır ki, biz bir yere giderken hep yalan söyleyip gidiyoruz.

Aslında gençleri, yalana da doğruya da yönlendiren aileleri. Bizi yalana alıştıran da, ne yazık ki yine babam. Ben, yirmi beş yaşında tahsilini bitirmiş bir genç kızmım. Arkadaşlarımla sohbeta gitmek benim de hakkım. Babam izin vermeyince, yalan çok çirkin de olsa ona baş vuruyor, babama: "Anneaneme gidiyoruz." diyor ve yalan söylüyorum. İnsan ailesiyle iletişim kurmayınca ne yapacak? Anlaşmak için en çirkin yol olan yalana başvuracaktır. Bununla beraber şunu söylemek boynumun borcu: şaka dahi olsa yalana yönelmemek gerek. Ben burada sadece bir hususa parmak basmak istiyor ve yalan gibi kötü bir alışkanlığa sebep olan hususlarda, birinin ailedeki huzursuzluğunu ifade etmek istiyorum.

Geçen gün arkadaşlarla sohbeta gidecektik, hazırlandım. Babam: "Hayır" dedi. Ben de: "Arkadaşlara söz verdim. Artık ben ocuk değilim, giderim." dedim ve gittim. Eve gelince babamla çok kötü kavga ettik, bana beddua etti; çok acı bir baba bedduası aldım. Yolun başında, çok genç insanlar olmamız hasebiyle hatalarımız ve yanlış davranışlarımız var. Ama bunun için bir baba evladına beddua eder mi? şu an hiçbir yere gitmiyorum, sohbetlere de katılamıyorum. Bilemiyorum, bu durumda babamla nasıl iletişim kurarım? Bizim

ailemizde yaşamak, başlı başına bir siyaset işi. Babama karşı nasıl davranmam gerektiği konusunda bana yardımcı olursanız beni çok mutlu edersiniz? Ben insanlara faydalı olmak istiyorum, boş yere mi yıllardır okudum?

"Gençlik, hayatın baharı, olayların toz pembe olduğu yıllar." deseler de, bizler, hayatın sonbaharına geldik. Bizim için her Şey Şu an, toz pembe değil, inanın toz duman. Ne zaman o toz dumanlar çekilip güzel günler gelecek? O günleri dört gözle bekliyorum.

Şunu da özellikle ifade etmek istiyorum. Size bu mektubu yazmamdaki amacım asla gençlere ümitsizlik vermek değil. Bu anlattıklarımnda büyüklerin alacakları birkaç ders olmalı: Ne olur çocuklarını çok, ama çok sevsinler ve sevmekten ve sevgilerini göstermekten korkmasınlar. Sevgiden asla zarar gelmez. Unutmasınlar, gençlerin yüreklerine ne ekerlerse, ileride onu biçerler.

Bir de anne ve babalar, meselelerini gençlerin veya çocukların yanında değil; kendileri özel olarak halletmeye çalışmalı.

Bu mektubu yazmamın nedeni ise, anne ve babaları onlar için bütün imkanları hazırladıkları halde onlara hl isyan eden, saygı ve sevgide kusur gösteren gençlerin yanlışlarını göstermek, onları düşünmeye, anne ve babalarına karşı saygıya ve sevgiye davet etmektir."

Bu genç kızın mektubu bana Almanya Maiz'de bir hanımın anlattığı babasıyla arasında geçen bir olayı hatırlattı. Bu olayı sizlerle paylaşmak istedim. Bu hanım diyor ki: "Babam Almanya'ya din görevlisi olarak geldi. Bir müddet sonra da bizi Almanya'ya aldırđı. Ben ele avuca sığmayan bir

kızdım. Annemi ve babamı dinlemiyor; onlara bir manada isyan ediyordum.

Bir gün babam beni arkadaşlarımla bir yerde yakaladı. Ben o an karşımda babamı gördüğüm zaman: "Eyvah, şu an yandım, babam şimdi saçlarımdan tutar ve beni yere serer." dedim. Babam yanıma yaklaştı, ellerimi tuttu ve bana: "Canım kızım, senin paran da yok değil mi?" diyerek cebime bir tomar para koydu ve arkasına bakmadan çekip gitti. Ben o zaman o kadar kötü oldum ki, kafamda şimşekler çakmaya başladı ve: "Şu babanın başı öne gelmez." dedim. O olaydan sonra hayatımı değiştirdim.

Babam ise eve gidene kadar ağlamış; Allah'a yalvarmış: "Allah'ım! Yavrumu bana bağışla, onu bu bataklıktan kurtar!" Eve gittim babam bana sanki hiçbir şey olmamış, o olayı yaşamamışız gibi davrandı. Eğer babam bana o kadar arkadaşımın arasında bir tokat atsaydı, beni kazanmak değil, hepten kaybederdi. Babamın o şefkatli yaklaşımı beni kendime getirirdi."

* * *

Bana mektup yazan bu hayatının baharında olan genç kızımızın, mutsuz olduğunu ifade etmesi, beni hem çok üzdü hem de çok sevindirdi. Hayatın baharında mutsuz olması, ailesinden gerçek sevgi ve ilgi görememesi beni üzdü. Onun kadar olgun bir genç kızın varlığı ise beni mutlu etti. Buradan Ona seslenmek istiyorum,

Kızım! Aslında sen bir şeyin farkında değilsin. Sen mutsuz değil, bilakis bahtiyar bir genç kızsın. Bu kadar olumsuzluklara karşı, hâlâ ailene saygı göstermen, onları sevmen, dindar bir gencin yapacağı güzel bir hareket. Nasıl ki dünyaya gelmek veya dünyadan gitmek, bizim elimizde değil, anne

ve babamızı seşmek de bizim elimizde değil. Büyükler bazen gençlere karşı yanlış yapsalar da, dinimiz anne babaya karşı "f" bile dememeyi emrediyor. Onlar haksız bile olsa evladın hak dava etmeye hakkı yok. Çünkü dünyaya gelmemizin sebebi onlar.

Zaten senin de bunu bilen bir genç kız olarak onlara sevgiyle, sabırla yaklaŐman tebrik edilecek ve başka gençlere örnek gösterilecek bir davranıŐ.

Sen eğitim almış bir genç kızsın. Sen de bilirsin ki, bizler bu dünyaya imtihan olmak için geldik. Kimi çocuğuyla, kimi sağlığıyla, kimi eŐıyla, kısaca hemen herkes bir Şeyle imtihan olmuyor mu? Nasıl ki, imtihan edilen bir ğrencinin, "Hocam, neden bu soruları soruyorsunuz?" demeye hakkı yoksa bizim de Yaraticıya, "Neden bizi imtihan ediyorsun?" demeye hakkımız yok. Allah, hiçbir kulun kaldıramayacağı sıkıntıyı vermiyor. Sonra zulüm her zaman devam etmez. Vazifesini yaptıktan sonra çeker gider. Yeter ki, sabırla dayanalım ve Aziz Mahmut Hüdayi Hazretleri gibi her gelenin O'ndan geldiğini bilip "HoŐtur bana senden gelen." diyebilelim. Olaya böyle baktığımız zaman sıkıntılar o kadar küçülür ki yaŐantımızın içinde toz zerresi kadar kalır.

Başından beri, yanlış bir karar olan nişanı geç olmadan buzduğun uygun olmuş. Bizlerin en çok yaptığı hata nedir, biliyor musun? Bir yanlıŐı görüyoruz fakat: "O ne der, bu ne der?" diye o yanlıŐtan dnemiyoruz. Sen de aynı yanlıŐı yapmış, "NiŐanlım nişanı atarsa ele, güne ne derim?" Őeklindeki düŐüncelere girmiŐsin. El bir gün konuşur, iki gün konuşur; ama sen o hayatı bir ömür yaŐayacaksın. Sonra hayatımızı halka göre değil; Hakk'ın istediği Şekilde dizayn etsek daha güzel olmaz mı?

Nişanlılık, gençlerin birbirini tanıma ve anlama devresidir. Baktın, anlaşıyorsun. Yanlışın neresinden dönersem orası kâr demek, en doğrusu. Oysa böyle zamanlarda biz ne yapıyoruz, bir hatayı gördüğümüz zaman düzelir, zamanla değişir diyoruz. Ya olduğu gibi kabul edeceksin veya değişmesini beklemeyecek sen onun istediği gibi olacaksın.

şunu unutma! Önünde o kadar güzel günler var ki, seni anlayan, sana değer veren ve seni seven, kalbine karşılık bir kalp, bir gün karşına çıkacak; şu an kasvetli olan hayatına güneşler doğacak, güller açacaktır.

FİLM GİBİ AMA GERÇEK

Zannediyorum içimizde Türk filmi seyretmeyen yoktur. Seyrederken bazen, “Hadi canım biraz da abartmışlar” deriz. Ne de olsa adı üzerinde film gibi. Bu anlatacağım “hayat öyküsü” film değil, hikâye değil, masal hiç değil, hayatın ta kendisi.

Her gün sohbetlere gittiğim veya kendi çalışmalarım ile meşgul olduğumdan, komşularımı ihmal etmişim. Haklı olarak bana birazcık serzenişte bulundular. “O halde haftada bir gün sabah kahvaltısı yapalım, görüşmüş olalım.” dedim.

Bir sabah bir arkadaşta sabah kahvaltısında oturuyuz. Masanın başında komşularla sohbet ederken arkadaşın biri, “Ben sana hayatımı anlatsam kimse inanmaz, herkes hayretler içinde kalır” dedi. Kendisi, bir iş adamının hanımı. “Neden anlatmıyorsun? Anlat, kaleme alalım, başkalarına güzel örnek olsun. Böyle kitaplarla herkes hayatı daha iyi anlıyor, kendi dünyasında yorum yaparken ne kadar yanlış yapmışım diyor.” dedim.

Hanım, “Eşim ‘Ah Şu Eşler’ kitabınızı okurken çok etkilen-di, yanlışlarına pişman oldu” dedi. Hatta, “Esra hanıma yaptıklarınızı anlatacağım!” dediğimde, hiç kızmadı. “Anlat da başka-

ları da ders alsın, benim yanlışlarımı başka erkekler yapmasın, onlara ders olsun” dedi.

Hanım arkadaşım sağ olsun bizi kırmadı ve hayatını anlattı. Gerçekten de film gibi. Bu hanım on altı yaşında eşiyle evlendirilmiş. Zaten yanlışın başladığı yer on altı yaşında yapılan bir evlilik. Devamını kendisinden dinleyelim:

“Çocuğum, aklım bir şeye ermez. Zaten bizim oralarda kızlar korkak ve ürkek yetiştirilir. Bir de kalabalık bir aile... Kayınvalidem başka, eşim başka der; görümcelerim, kaynım, kayınpederim; hangisine bakacaksın, hangisini memnun edeceksin, bilemezsin. Bütün gün emir eri gibi ayakta, hangi taraftan emir gelecek, kim sana ne diyecek, oraya koşacaksın... Biraz hizmetleri geç kalsın, bak o zaman başına neler gelir!

Bir gün gençlik ya da çocukluk, ne yapmışım bilemiyorum. Eşim eve geldi. Öyle sinirli ki; sanki beni parçalayacak. Artık kayınpederim mi, görümcelerim mi, yoksa kayınvalidem mi, kim ne dediyse; beni öldürecek. Suçumu da bilmiyorum ve yedi aylık da hamileyim. Eşim beni öyle hırpaladı ki karnımın üzerine düşmüşüm.

“Bu kadın hamile, bebeği düşer.” demiyor. Ben de cahilim, bilmiyorum. Sendeleyerek ayağa kalktım. Ama bende öyle bir sancı var ki, çocuğa bir şey olduğu ihtimali aklımdan dahi geçmiyor. “Yatayım” diyorum; karnımdaki bir şey bir o tarafa, bir bu tarafa düşüyor; sancım da var. O kadar dayaktan sonra, nasıl “Benim sancım var” diyeyim?

Gece oldu. Artık duramıyorum, kendimden geçmişim, bayılmışım. Beni gece vakti hastaneye kaldırmışlar ve yedi aylık erkek çocuğunu ölü doğum yaptım. Doktorlar bana hep sordular: “Ne oldu? Kim sana darbe yaptı? Bu çocuk durup dururken

düşmez. Sen karnından darbe almışsın.” Ben yine, “Hiçbir şey olmadı.” dedim. Eve geldik, ne eşim, ne de evdekiler, “Biz ne yaptık? Bak katil olduk. Hamile kadına bu kadar dayak attır-dık. Çocuk düştü.” demiyorlar. Herkes yine aynı havalarında.

Peygamberimizin hanımlara hayırhah olunması noktasın-daki tavsiyelerine rağmen bir Müslümanın hanımını hırpala-ması anlaşılır gibi değil.

Şimdi gençlere bakıyorum da, hamile oldukları zaman nazlarından geçilmiyor; yine de aile hayatları sağlıklı değil. Emirlerinde bir eş, yine boşanmaya kalkıyorlar. Bizler neler çektik! Hayatta yaşamadığım hiçbir acı kalmadı. Babam ayda yılda bir, beni görmeye gelirdi de, “Kız babası, kız tarafı gelemez” diye babamı eve almazlardı. Dışarı sandalye koyardım. Babam dışarıda sandalyede biraz oturur, beni görür giderdi. Bu benim çok zoruma giderdi. Günlerce ağlardım ama ne ya-payım yine de babam, “Olsun kızım burası senin gerçek evin, koca evin” derdi.

Şimdi babalar, ortada hiçbir şey yokken kızlarını çekip alıyorlar. Öyle evliliğimizin ilk yıllarında, bizim gitmemiz, onla-rın gelmesi diye bir şey yoktu. Yıllardır onlara hasret kaldım. Bir defa ağabeyim İstanbul’a geldi, eşime yalvar yakar bizi alıp memlekete götürdü. Eşim dedi ki, “İzninin yarısında senin annende, yarısında benim annemde kalacaksın.”

Ben gittim, birkaç gün kayınvalidelerde kaldım. Üstelik beni İstanbul’dan ağabeyim getirdiği halde, yeter ki tatsızlık olmasın diyoruz. Orada kalıp birkaç gün sonra da kendi an-nemlere geldim. Daha kendi annelerde birkaç gün kalma-dan, eşimden telefon geldi: “Annemlere git. Annemler çocuk-ları özlemişler.” Ben de, “Ya ben daha geleli birkaç gün oldu.

Biz seninle ne konuşmuştuk, yarı izini orada, yarı izini burada kalacaksın dememiş miydin?” dedim. Eşim telefonda, “Olmaz, babam orada kalmanı istemiyor, babam ne derse o; gideceksin” dedi.

O telefonu kapattı, kayınvalidem açtı, “Biz gelip seni alacağız, çocukları özledik” dedi. Ben de, “Anne daha geleli birkaç gün oldu, birkaç gün sonra da sana gelirim” deyince telefonu suratıma kapattı. Eşime, “Bu kadından sana hayır yok, çabuk boşa bu kadını” diye telefon açmışlar, ortalık birbirine girmiş.

Birkaç gün sonra babam beni alıp onların köyüne götürdü. Gittim ki, hepsinin surati mahkeme duvarı. “Siz beni özlediniz. Madem, ağabeyim gibi beni İstanbul’dan alsaydınız ya... Ben ayda yılda bir annelere gelince mi böyle tatsızlık çıkartıyorsunuz.” dedim. Kayınpederimin elini öpmek istedim, vermedi. Kimse benimle konuşmadı. Çocukları alıp beni babamla yolladılar. Yani eşimin izin verip yolladığı, masum bir anneleri görme ziyaretim büyük olay oldu.

Çocuklar orada, ben annelerdeyim. Ne eşim, ne de onlardan arayan soran var. Bir de baktım ki eşim bana boşanmak için kâğıt yollamış. Sebep, annesi gel dediği zaman gitmemişim. Üç tane de çocuğumuz var. Öyle bunaldım, öyle sıkırdım ki, ağlama krizleri geliyordu. Günlerce kendime hakim olamadım, ağladım.

Bizim orada kale diye bir yer var. Seni oraya çıkartalım, biraz hava alırsın dediler. Beni oraya götürdüler ama benim gözüm hiçbir şey görmüyor. Nasıl olmuşsa, bir ara kalenin uçurum yerine gelmişim, kendimi atacağım. Artık hiçbir şey gözümde yok. Küçük yaşta üzerime bu kadar gelinmesi beni bitirdi.

Tam kendimi atacaktım ki, bizim gelin fark etmiş. Hemen beni arkadan kucakladı. Ondan sonra da artık beni yalnız bı-

rakmadılar. Üstelik de ailemin tek kızımı. Baktım bu böyle olmuyor, eşim beni arayıp sormuyor. Kalkıp İstanbul'a geldim. Eşim boşanacağız diye ısrar ediyor. İki kızı yetimhaneye verecekler. Oğluma ise, onlar bakacaklarmış. Şu mantığa bakın, kadın-kız insan yerine konulmuyor.

Rica minnet yine de kadınsın üç de çocuğun var. Her şeyi sineye çekiyorsun. Çocukların hatırına aileyi ayakta tutmaya çalışıyorsun. Aile sözde ayakta duruyor ama fertleri enkaz altında çoktan can vermiş. O kadar istediğim, maddi imkânım da olduğu halde, hiçbir çocuğumu okutamadım. Olan çocuklarıma oldu. Başarısız bir "aile okulundan" mezun oldukları için başarılı çocuklar olamadılar.

Hani atalarımızın çok güzel bir sözü vardır: "Bir dalı sallayınca bütün dallar sallanır" derler. Karı-koca zannediyor ki onlar anlaşılmayınca çocuklar anlaşıyor. Hayır, aslında olan onlara oluyor. Onlar öyle başarılı olamadılar. Ben ise yılların ıstırbından ciddi rahatsızlığa yakalandım. Doktor, "Uzun yaşaman için rahat ve sakin bir hayatın olmalı" dese de hayatımda fazla şey değişmedi. Yine benim için aynı hayat. Eşim yine ailesinin etkisinde kalıyor beni anlamıyor; belki de anlamak istemiyor. Ailesi ile aramızdaki dengeyi bulamıyor. Beni anlamayan eşim, kayınvalidem ve çocuklarımla bilemiyorum bu hayat daha ne kadar gidecek?"

Bu hanım, büyük oğlunun okumasını o kadar istiyordu ki, benim bir gün oğlu ile konuşmamı istedi. Oğluna dedim ki, "Hiç okumak istemersen de, şu anneni mutlu etmek için oku, bak ana hakkı, ata hakkı çok önemli." Çocuk ise bana hiç unutmayacağım bir şey söyledi: "Esra teyze, onlar karı-koca olarak bizleri hiç mutlu etmediler ki..."

KEŞKE BÖYLE OLMASAYDI!

“Eşler birbirlerinin kötü tarafını görmesin. Eşinin hoş görmediği bir davranışı olduğunda, razı olacağı diğer bir davranışına yönelsin.” (Hadis-i Şerif)

İnsan bazı şeyleri yaşadığı zaman, hemen geçmişi hatırlar: “Bir zamanlar şu şöyleydi, bu böyleydi” diye... Hele biraz da yaş ilerlemişse... Demek bizim de yaşımız ilerlemiş olmalı ki bugün geçmişi biraz hatırlayalım istedim.

Geçmişi derken, Osmanlı'yı... O zamanlar ev çok mahremmiş. Öyle ki dışarıdan evi görmek bile mahrem sınırları içine girermiş. Ev boyunda duvarlar örülür, eğer yan komşu evini biraz yükseltip yandaki evi görecektense o evin yapımına izin bile verilmezmiş. Şimdi değil evler, artık evlerin yatak odaları bile sokağa taşındığından öyle bir özellik kalmadı.

Sık yapılaşmanın olduğu büyük şehirlerde evler o kadar birbirine yaklaştı ki, neredeyse insanlar bir evden diğer eve geçecek duruma gelirken, pencerelerdeki perdelerin kalkma-

siyla da hepten evlerimizin içi ŝeffaflaŝtı. Evin içinde ne oluyorsa görmek ve ne konuşuluyorsa duymak mümkün...

Benim evin karşısında da bir aile oturmakta. Kadın evini temizlik işlerine giderek binbir zorluklarla aldı. Zaman içinde oğlu büyüdü, evlilik çağına geldi. Kendisi oturduğu daireyi, fedâkâr birçok anne gibi, “Aman biz yaşadık, gençler yaşamasın, bizler çektiğimiz gençler çekmesin” deyip oğluna vererek bir alt kata taŝındı.

Bu arada oğlunu evlendirdi. Kendi imkânlarına göre evi dayadı döŝedi. Gelin hanım her gelin gibi heyecanla yeni evine geldi. Önce her şey yolunda gidiyordu. Öyle ki bir bakırım, kayınvalide onda, bir de bakırım o kayınvalide... Ana-kız gibi güzel güzel anlaşılıyor; kendi hallerinde bir çekirdek aileydiler.

Aradan bir yıl geçti. Bu çekirdek aileye, ailenin meyvesi olan bir de bebek geldi. Mutlu olan yuva daha da bir mutlu oldu, bu meyveyle ŝenlendi. İstanbul’da çöl sıcaklarının yaşandığı bir gece. Herkes balkonlarda. Kimi kendi halinde yemek yiyor, kimi çay içiyor, kimi de aile efradıyla sohbet edip kendi dünyalarını yaşıyorlardı. Ben de balkondaydım. Ve biraz önce bahsettiğim ailenin babası da, altı yedi aylık olan bebeğini balkona çıkarmış, seviyordu.

Kendi kendime, “Allah Allah ne kadar güzel bir mucize şu bebek. İki olarak geldiler üç oldular, kim bilir daha kaç olacaklar? Allah’ın işleri ne kadar güzel” derken, bebekle baba bir ara içeri geçti. Birkaç dakika sonra evden öyle kavgalar yükseliyordu ki neye uğradığımı anlamadım. Biraz önce bebeğini seven sakin ev birden kabarmaya başladı. İçerden gelen seslerden mahalle çınılıyordu, olanları duymamak mümkün değildi. İçerden bir kadın öyle bir bağılıyor ki: “Adam

olup da kadınına sahip mi çıktın, ona kocalık mı yaptın. Ona bir gün harçlık mı verdin.. sen ne biçim erkeksin, sen ne biçim kocasin..” Bunlar sarf edilirken de ağza alınmayacak sözler!

Bir ara genç adam şiddet kullandı. Kime kullandı bilmiyorum. O ara bebek nasıl ağlıyordu...Yavrucak olanlardan korkmuş olacak ki, babasının kucağında sevgiyi yaşarken, şimdi ise şiddete sahne oluyor ve ağlıyordu. Birkaç dakika önceki sessiz sakin aile, şimdi alabora olmuştu. Bütün mahallenin dikkati o aileye yoğunlaştı. Herkesin kendi alemindeki sessizliği gitti, herkesin tadı tuzu kaçırıldı. Çünkü sesler ve şiddet bütün mahalleyi sarmıştı.

Daha sonra apartman kapısından bir hanım ve genç gelin gözüktü. Genç gelin kucağında bebeği, elinde valizi, öbür hanım ise, “Ey ahali duyun, duymayan da duysun, kocalık yapmayan kocanın başına gelenleri” diye zafer kazanmış bir komutan edasıyla bağıırıyordu. Kayınvalide olacak hanım ise, balkondan o hanıma cevap veriyordu: “Yazıklar olsun sana, bir de abla olacaksın. Gelip kardeşinin evini yapacağın yerde, evlerini bozdun, yuvayı dağıttın sana yazıklar olsun!” diye bağıırıyordu.

Bizler ve mahalle sakinleri bir anda şaşakalmıştık. Gözümüzün önünde bir aile dramı yaşanmış, genç bir gelin ne olduğu anlaşılmadan evi terk ederek çekip gitmişti. Erkeğe sarf edilen onca hakaret, onca söz, geride yüz yüze bakılacak hiç bir şey kalmamıştı. Sonra kalkıp gelecek olsa eşinin yüzüne nasıl bakacaktı. Daha düne kadar sokaklarda el ele, omuz omuza, dolaşan gençlere neler olmuştu da, aralarına kara ke-di girivermişti. Keşke aralarına ne gencin annesi, ne de kızın ablası girseydi. Gençler kendi meselelerini kendi aralarında

oturup konuŝsalar ve kararlarını kendileri verseydiler olmaz mıydı?

Zaten bütün yaptığımız yanlışlar da buradan kaynaklanmıyor mu? Konuŝmayı bilmiyoruz, tartışmaya hazır değiliz. Tartışırken de mutlaka ya suçlama, ya da hakaret; sonunda da şiddet. Bu ise hepten tahrip edici olmuyor mu? “Peki, sonunda ne oldu?” diyorsanız, kavga olup bitti. Genç gelin bebeğini alıp evi terk etti. Genç adam da yıkılan yuvanın altında sabaha kadar balkonda sigaranın birini yaktı, birini söndürdü. Kim kazandı, hiç kimse. Kim kaybetti herkes; özellikle de minik bebek.

Akraba olmaması, sadece karşı komşum olması bile beni o kadar üzdü ki; ben de bütün gece uyuyamadım. Aklıma hep onların kavgaları geldi. İnsan olarak çok üzüldüm. Ertesi gün, apartmanda arkadaşlarla bir araya geldik. Durum değerlendirmesi yapıyorduk. “Acaba durup dururken neden kavga ettiler; kavga etmelerine sebep ne idi ki gelin evi terk etti” diye düşünüyorduk.

O arada hanımın bir tanesi, yakın komŝularında yaşanan bir olayı anlattı. Bizim üst katımızda oturan bir teyzenin iki oğlu vardı. Büyük oğluna gencin sevdiği bir kızı aldılar. Kız okuyordu. Genç onu beş yıl bekledi. Sonunda el bebek gül bebek her şey dört dörtlük evlendiler.

Fakat evlilikleri sadece altı ay sürdü. Herkes şok oldu. Bu kadar birbirlerini severken beş yıl nişanlı birbirlerini beklerken, “Ne oldu böyle?” diye herkes ŝaşırdı. Artık huy mu desem karakter mi desem, genç adam kıza sık sık şiddet kullanıyormuŝ. Bir defasında kıza öyle dövümüŝ ki, kız rapor almış ve onun üzerine ailesi gelip götürümüŝ.

Peki, “Kayınvalide falan araya girmediler mi, oğluna bir şey demediler mi?” dedim. Ne diyecek, suç yine geline geldi. Kayınvalide oğlunun yaptığı için çok yanlış olduğunu söylemek yerine, “Ne olur erkek sinirli iken, sen de cevap vermesen, sussan” diye gelini suçladı. Sussun tabii susmasın diyen yok, ama nereye kadar ve neden hep kadın susacak? Susarak ve bastırılarak nereye varılacak? İşte kadınlığın ve aile hayatımızı hali.

Hakaret etmeden, tahrik etmeden, suçlamadan konuşsak, yanlışları beraberce tespit etsek olmaz mı? Oysa insanlar konuşa konuşa anlaşmazlar mı? Madem ki insanız, o halde gelin konuşalım. Olaylar bomba olup patlamadan konuşalım ki, sonra her şey için çok geç olmasın.

İçti oldukça dertli bir hanım, kadınların susması bastırılması ve onlara söz hakkı tanınmaması konusunda çok dertli olmalı ki, “Hep sus, hep sus nereye kadar susacaksın? Aman evim dağılmasın diyorsun susuyorsun, aman çocuklar var diyorsun susuyorsun, aman ele güne karşı diyorsun; sonra ne oluyor, akıl hastası oluyorsun. Ben kaç yıldır depresyon tedavisi görüyorum, kaç defa sinir krizi geçirdim. Hastaneye götürdüler de doktor bana “neler yaşadın ki bu hale geldin evladım?” dedi. “Ah doktor bey, biz kadınlar siz erkeklerden neler yaşamıyoruz ki” dedim. Çok hoşuna gitmiş olmalı ki güldü, “Ne yapalım okuyanı da okumayanı da böyle, huyumuz kurusun” dedi.

Bu hanım da diyor ki, “Bir bakarım kapı çalınıyor. Açarım, gelen eşim. Yanında da üç-beş misafir... Bu hanımın işi var mı, müsait mi, evin durumu ne, hiç sormaz. Kaç defa dedim, misafir başım gözüm üzerine, yanlış anlama ama ne olur gelmeden bir alo de. Biz de insanız, bir işimiz mi var, müsait mi-

yiz? 24 saat bu evde nöbet tutmuyoruz ya! Böyle dediğim zaman, "Vay ben erkeğim. Eve bir misafir bile getiremiyorum. Misafirlerim gelirken senden izin mi alacağım? O halde senin işin ne burada? Bir misafirime de hanımlık yapamayacaksan" der, sayar döker benim daha beter sınırlarım kalkar, "misafiri istemiyor" diye suçlu yine sen olursun. İşte bunları içimize ata ata, dert sahibi olduk."

Dert sahibi olmasına olduk ama olayın kahramanları acaba ne oldular dersiniz? Ben bu satırları yazarken aradan neredeyse iki hafta geçti. Ses seda yok! Ne akşam vakti balkonda el ele oturan ve kucaklarında evlilik meyvesi olan çocuk, ne de yuvalarında ışık vardı. Her şey karanlık, her şey bomboştu. Kadını çekip gitmiş bir ev; tıpkı bütün çiçekleri koparılmış, bülbülleri susturulmuş bahçe gibi mahzun, üzgün, kederliydi.

Bilmiyorum bu maceranın sonu nasıl bitecek? Dilerim bu film ayrılıkla değil, mutlu sonla biter...

Burada evlilikte eşleri birbirine kenetleyecek hususları uzun uzadıya anlatacak değilim. Fakat şu kadarını da söylemek gerekir ki evlilikte esas olan eşlerin birbirlerine karşı olan sabır ve tahammülleridir. Unutulmamalıdır ki aile hayatında sıkıntı çekmeyen insan yok gibidir. Bir hadisi hatırlatıp geçelim: "Eşler birbirlerinin kötü tarafını görmesin. Eşinin hoş görmediği bir davranışı olduğunda, razı olacağı diğer bir davranışına yönelsin." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, 2/329)

SÖYLER MİSİNİZ, BU HAKKI NEREDEN ALIYORSUNUZ?

Bahsini edeceğim aileyi uzun yıllardır tanıyorum. Sessiz, sakın, kendi hallerinde birbirleriyle çok iyi anlaşan ve çevre tarafından öyle tanınan bir aile.

Geçenlerde, bazı şeylere şahit oldum ve hanıma sormak istedim. Ama özel meseleleri olduğu için sormaktan çekindim. Fakat kendisi bana açılmak istedi. Hanımın anlattıkları karşısında ağzım açık kaldı. Bu hanım geçenlerde ikinci bebeğini dünyaya getirmiş, doğuma bir hafta kala eşiyle ayrılmaya kalkışmışlar. Hanım, "yeter artık" demiş ve annesinin evine gitmiş.

"Peki neden ikinci bebeğin doğum zamanı böyle bir kararı verdin? Neden daha önce bu iş olmuyor deyip, çekip gitmedin?" dedim. "Şiddet" dedi.

Şiddetin ne kadar kötü bir şey olduğunu anlatmaya kelime bulamıyorum. Ancak diyorum ki, aciz, ve zavallıların baş vurduğu bir silahtır bu. Eğer bu şiddeti, üniversite mezunu bir bey uyguluyorsa, durum daha da vahim hale gelmektedir.

Hanımın anlattıklarına göre, en basit şeyden dolayı bile ona şiddet uyguluyormuŝ. Hanım yaŝadıklarından bahsediyordu:

"ilk kızıma hamileyim, 'dolapta ıspanak çürümüŝ' diye bana şiddet uyguladı. Başka bir seferde, bir pazar sabahı kalktık. Aile hafta içi beraber kahvaltı yapmıyor diye özenle sabah kahvaltısı hazırladık. Karşılıklı konuŝarak yerken, eşim bir ara "Haberin olsun, bugün kız kardeŝim gelecek!" dedi. Ben de "Keşke önceden haber verseydin, hazırlıklı olurum." dedim. Keşke söylemeseydim, şaşırdım kaldım. Çocuğın yanında bana şiddet uyguladı. "Kız kardeŝim gelecek diye sana günler önce mi haber vereceğim" diye. Ben de, çocuk da, neye uğradığımızı bilemedik, öylece donakaldık.

Ben her şeye razıyım, ama çocuğın yanında böyle şeylerin olmasını istemiyorum. Ona da sık sık: "Sen beni dövmekten zevk alıyorsan, bunu odamızda yap, tatmin ol! Ama çocuğın ruh hali bozuluyor, lütfen onun yanında yapma!" diyorum.

"Peki doğum gibi, aile için çok özel olan bir anda neden ayrılmaya kalkıŝtın?" dedim. şöyle cevap verdi:

"Doğum gerçekten de hem kadın hem de erkek açısından çok özel bir durum. Benim geçirdiğim doğum çok riskliydi. Doktor her an her şeyin olabileceğini söylüyordu. Ben de ister istemez tedirginlik yaşıyordum. Zaten hamileliğim zor geçmişti. Sağık problemlerim olmuştu. İnsan böyle anlarda eşinden ilgi, sevgi ve şefkat bekliyor; ama böyle hassas bir anda, o senin karŝına dayakla çıkıyor. İşte o zaman, ister istemez çıldırıyorsun. Bir an sinir krizi geçirdim ve dönmemek üzere evden ayrıldım. Karnı burnunda bir kadına utanmadan dayak atılması bana çok dokunmuŝtu. Sonra annenin ruh hali, olumlu ya da olumsuz olarak bebeği yakından etkiliyor. İşte böyle bir anda bile bana şiddet kullanmaktan geri kalmadı."

Söyler Misiniz Bu Hakkı Nereden Alıyorsunuz?

Dayak attığı hanımı değil de başka bir canlı idi sanki. Şiddet kullananlar, sınırları geçtiği zaman genelde: "Neden olayı bu kadar uzatıyorsun, neden surat asıyorsun?" derler.

Bu hanımı dinlerken, inanın çok utandım ve böyle yapan insanlar adına da çok üzüldüm. Nerede ve nasıl olursa olsun, gerçekten de bu duruma maruz kalmak çok zor.

Bir zamanlar, buna benzer üzücü bir başka olayı da başka bir hanımdan dinlemiştim:

"Bir yıllık evliyiz ve ilk bebeğim üç aylık. Bir gün eşim gelecek diye giyindim, evi derleyip topladım, özel yemekler yaptım, onu bekliyorum. Neyse eşim geldi, içeri aldım. Eşimin kapıda ilk sorduğu soru: "Çok açım, ne yaptın?" oldu. Bunu söyleyince: "Evlendik evleneli hep kapıda bunu söylüyorsun. Bak bütün gün benden ayrı kaldın ve ben bugün senin için süslendim. Ben senin bana güzel söz etmeni isterdim." dedim. Keşke demez olaydım, neye uğradığımı bilemedim. 'Sen benimle alay mı ediyorsun, karşında çocuk mu var?' dedi ve bana şiddet uyguladı."

Sonra ne mi olmuş? Şiddeti sineye çeken hanım mutfaka gitmiş ve onun için özel hazırlık yaptığı; ama dayak yediği, ruhen hasta olan eşine yemek hazırlamış. Beyi de herhalde afiyetle ve büyük bir keyifle yemiştir (!)

Acı olan nedir, biliyor musunuz? Acı olan, hanımın daha sonra söylediği şu sözler: "O dayaktan sonra eşime olan bütün sevgim yok olup gitti. Şimdi bana ağzıyla kuş da tutsa, ondan öyle bir soğudum ki, artık onu sevemiyorum. Ne zaman bana iltifat etse veya aramızda özel şeyler olsa, gözümün önünden beni dövüşü, o perişan halim film şeridi gibi geçiyor,"

Efendimiz: *"Sizden biriniz köleye vurur gibi eşini dövüp de, sonra akşam olunca da onunla beraber bulunmasın."* (Buhari, Nikah 93) buyuruyor. Öyle ise insan, eninde sonunda, herhalukârda beraber olacağı eşine karşı yumuşak davranmalı ve *"Sizin en hayırlınız, hanımlarına karşı en iyi davrananınızdır."* hadisine kulak vermelidir.

Şimdi anlatacağım çok güzel bir olayla biraz olsun yüzünüzü güldüreyim. Benimle beraber bunları dinleyen hanım da şaşkınlık içinde; eşiyile arasında geçen şu olayı anlatmadan edemedi:

"Bir gün içimden hiç yemek yapmak gelmedi. Eşimin eve gelmesine yakın bir vakitte, mutfağın kapısına şöyle bir yazı yazdım: "Bu İş Yerinde Grev Var." Biraz sonra eşim geldi. Sanki hiçbir şey olmamış gibi üzerini değiştirdi, hareketleri normaldi. Oysa o işten geldiğinde mutlaka sofraya hazır olurdu. Aradan biraz zaman geçti. Baktım mutfak kapısında şöyle bir yazı asılmış: "Bu İş Yerine Sarışın Bir Bayan Aranıyor." Ben hiç fırsat verir miyim? Hemen bir yazı da ben yazdım: "Bu İş Yerinde Grev Bitmiştir."

Sonra mı ne oldu, bir kahvaltı hazırladık ve ailece kahvaltımızı yapıp, güzel bir anıya imza attık."

Yemek yapmamak veya yapamamak, çamaşır yıkamamak veya yıkayamamak v.b.. gibi davranışlar eşlerin şiddetine sebebiyet vermemeli. Böyle yapanlara sormak gerek: "Söyler misiniz, bu hakkı nereden alıyorsunuz?"

Böyle bir hakkı din vermediği gibi gelenek, görenek ve âdetler de vermiyor. Böyle olmadığına göre, böyle davrananlar bu hakkı nereden alıyorlar ve bunu Allah'ın huzurunda ve Efendimiz'in yanında nasıl anlatacaklar, doğrusu çok merak ediyorum?

Arkadaşları ile meşru çerçevede bir araya gelmiş, konuşmuş, güzel bir gün geçirmiş bir hanıma, eve geldiği zaman, eşinin: "Neden eve geç geldin, yemek niçin zamanında yapılmadı?" diye şiddet kullanması anormal değil midir? Yemeğin tuzu fazla olmuş diye şiddet kullanılabilir mi? Üstelik bir de bu kadından kadınlık beklemek ne derece akılla örtüşür?

Size pozitif bir olay nakledelim:

Geçen gün bir hanım, örnek olması açısından eşini anlatıyordu: Hanım yemek pişirmediği zaman beyi: "Olsun hanım, bugün de yemeyiz, canın sağ olsun; demek ki ruh halin mutfağa girmeye izin vermedi." dermiş. Hanım sofrayı kaldırırken, bey hemen çayı hazır eder, hanımına servis yapmış. Hanımının çoğu haline karışmazmış. "Sen her zaman doğru yerde, doğru insanlarla görüşürsün. Zaten hayat çok kısa neden seni üzeyim ki. Benim günahlarım bana fazlasıyla yeterken bir de orada seninle mi uğraşayım?" dermiş.

Bunları duyunca erkeğin halini övücü sözler arıyoruz, değil mi? Aslında eşlerin birbirlerine karşı takınmaları gereken tavır bu değil mi?

Allah Rasûlü de öyle değil miydi? Hanımlarına yardım eder, eksiklerini tamamlar, keçi sağardı. Annelerin sultanı Hz. Aişe annemize sormuşlardı da: "Allah Rasûlü evde ne yapar?" diye, o annelerin sultanı da demişti ki: "*Allah Rasûlü evde bize yardım eder, ezanı duyduğu zaman ise camiye giderdi.*"

Biz Allah Rasûlü'nden daha mı üstünüz ki, eşlerimize yardımcı olmadığımız gibi, bir de "neden yapmadın" diye onlara şiddet kullanıp kul hakkına giriyoruz. Asıl anormal olan, eşin, eşine şiddet uygulaması. Bir erkek için kadını dövmekten daha basit, nasıl bir yol vardır ki!?

SABRIN SONU SELAMETMİŞ

Güzel bir atasözü vardır: “Sabrın sonu selamet diye; ama nereye kadar sabır, nereye kadar selamet” diye başlıyor genç hanım sözlerine. Peş peşe gelen sözler, çakmak çakmak yanan gözler, yüksek sesle konuşmalar. “Dur bakalım sakın ol, noktalı virgüllü konuş, ne oldu neden parladın, derdin ne?” diyorum.

“Artık eşimden bıktım” diyor. “Yapma, en son söylenecek sözü, baştan söyleme. Bir kadın eşinden bıcarsa, o aile temelde bitmiş, sadece formalite icabı ayakta kalıyordur.” dedim. Bana, “Çok doğru söyledin. Zaten bu evlilik yıllar önce bitti de, kadınsın kimin kapısına gideceksin. Ekonomik güvencen yok. Onun için erkeğin kahrını çekip oturacaksın. Onlar da bu noktayı bildikleri için böyle yapıyorlar. Sen de çekiyorsun çekeceğini.” dedi.

Aslında hanım bazı şeyleri doğru söylüyordu. İnsan psikolojisi, güçsüz gördüğüne yüklenmek... Zannediyorum özellikle bazı erkekler, güçsüz olan kadına yüklenmekten zevk alıyorlar. Bir kısım erkekler ise kadını hâlâ eşya gibi görüyorlar.

Sanki para ile satın aldığı bir eşya. Benim emrimden çıkma, benim istediğim üzere otur, kalk, giyin ve konuş.

Bazı erkekler çektirmeyi ve anlayışsızlığı bırakmadıkça, ne acıdır ki, kadınlar da, “Zaten bu evlilik çoktan bitti, bizimki kağıt üzerinde evlilik” demeye devam edecekler. Böyle sevgisiz, heyecansız evlilikler ise kavgalı olarak sürmeye devam edecektir.

“Esra Hanım sana basit bir şey anlatayım. Eşimin ailesi aslında iyi insanlar. Bana şimdiye kadar hiç zararları olmadı. Ama eşimin tutum ve davranışından dolayı onlarla görüşmek istemiyorum. Mesela bize geldiler değil mi? Eşim tetiktedir: “Aman şunu şöyle yap, bunu böyle yap.” Mesela, “Ayakkabıları çamur olmuşsa bunları yıka” diyor. “Neden çamurlu ayakkabıları yıkayacağım, yıkamıyorum” diyorum kavgaya oluyor.

“Bu kadar telaş etme, hiç misafir görmedik mi, yaparız ederiz. Sonra onlar yabancı değil, sen böyle yaptıkça ben rahatsız oluyorum, onların gelmesini istemiyorum” diyorum. Gerçekten de onların gelmeleri bizim evde olay oluyor. Yapan kim, eşim... “Gelmecinler” deyince de kıyamet kopuyor, “Sen kardeşlerimi istemiyorsun.” diye. Oysa ben onlara gidince, onlar gayet rahat, ne yiyorlarsa ben de ondan yiyorum. Kimse ayaklanıp da etrafımda dört dönmüyor. Zaten dönsünler de istemiyorum. Sonuçta akrabayız, yabancı değiliz.

Büyük görümcem şehir dışında oturmakta. Buraya doktora geldi. Bütün gün doktorda işi var. Ben de o gün, aylar önce kararlaştırdık, arkadaşlarla bir araya geleceğiz. Hazırlandım, tam çıkacağım sırada eşim arıyor, “Yine bir iki saat doktorda boşluk oldu, eve geliyoruz. Bir iki saat için bana gelene kadar, ablana kız kardeşine götür. Bak ben aylar önce arkadaşlarla beraber bir araya geleceğiz diye söz vermişim. Ar-

kadaşlar karşıdan geldiler. Sonra ablan kalacak değil gideceksiniz, benim programımı bozma.” dedim.

Ama maksat muhalefet olsun, beni huzursuz etsin. Bana, “Ben bir yere gütüremem, evde kal.” dedi. Ben de, “Ne senin ablanın, ne de senin burada hizmetçin yok. Sen madem iyilikten anlamıyorsun, otur ablanla” dedim, kapıyı çekip gittim. Akşam dönünce tabi her zamanki gibi kavga oldu. Yani, “Tamam hanım, sen git ben bir iki saat ablamla otururum, madem senin önceden ayarlanmış bir programın var” deseydi de, bana o sözleri söyletmeseydi olmaz mıydı?

Önceden her yaptığına, “Erkektir, yüzüm açılmasın” diye susardım; ama şimdi susmuyorum. O bir derse ben beş diyorum. Anlaşılan aramızda sevgi, saygı hiç kalmadı. Zaten sevgi saygı, hele hoşgörü olmayan evden daha ne beklersiniz? Atalar boş yere, “Aç koyma hırsız edersin, çok söyleme yüz-süz edersin” dememişler.

Evde genç kızım var. O böyle şeylere şahit olmasın, eşi-me karşı saygılı olayım, bağırmayayım diyorum, ama yıllardır çektiklerim beni öyle bir hale getirdi ki, sinirli ve her şeye bağıran bir kadın oldum. Ben de kendimi beğenmiyorum. Kadınlik herşeye bağıran cevap veren insan demek değil ki. Kadın sessiz, sakın, hanım hanımcık eşi eve geldiği zaman baş başa veren, sohbet eden, ailesiyle çocuklarıyla güzellikleri paylaşan demek değil mi? Kadın huzur, kadın güven, kadın mutluluk değil mi?

Ama ne yapayım tek taraflı olmuyor ki! Karşımda her zaman bana emreden, benim duygularımı hesaba katmayan, bir beyle yıllarca hayat geçirdim. Sonuçta ben de onun gibi oldum. Her zaman bizlere büyükler tarafından söylenen,

“Aman kızım sabret!”ti. Ama nereye kadar sabır edeceğim? Sabrın da bir sınırı yok mu?

Ben aslında böyle değıldim. Sessiz, sakın, neşeli, bir genç kızdım. Şimdi beni gören arkadaşlarım, “Sana ne oldu böyle” diyorlar ve beni tanıyamıyorlar. Bilmiyorum ömrüm daha ne kadar böyle geçecek? Sevmediğim, saygı duymadığım heyecan hiç hissetmediğim bir erkekle bu hayat nasıl geçecek?

Geçenlerde hafta sonu ablalarına İstanbul’u gezdirecekmiş. Tamam bir şey demedim. “Ben de sizinle geleyim” dedim “Olmaz” dedi. “Neden?” dedim. “Sen evde kal. Ablalarım geziden yorgun dönerler yemek hazırla.” “Hep beraber gezeriz, geldiğimizde de hep beraber bir şeyler yaparız, yeriz” dedim. Hayır olmazmış. Ablaları her şeyi yiyemezlermiş. Onlara ben evde kalıp bir şeyler hazırlamam lazımmış. Ablaları da demiyor ki, “Ya arkası önü bir boğaz değil mi? Pazar günü evde ne yapacak gelsin bizimle...” Onların da istedikleri bizi kavga ettirmek.

Sonuçta beni götürmediler, ben de ne yaptım? Tatsız tuzsuz bir pırasa yaptım ve önlerine koydum. Olan bana oluyor. Ben hırpalanıyorum, benim yuvam huzursuz oluyor, çocuklar üzülüyor. Ne yapayım, evde hiçbir hayat hakkı olmayan, sadece eşinin emirlerine kayıtsız şartsız evet diyen, zaman zaman aşağılanan bir evliliğim ve eşim olsun istemezdim. Bakalım sonuç nereye kadar gidecek?

Bu içi yanan hanım böyle diyordu. Bu hanımı dinledikten sonra, “Bu konuda hiç güzel örnekler de yok mu acaba?” diye düşünürken aklıma bir hanımın annesi hakkında bana anlattıkları geldi:

Bu hanımın dayısı yemeye çok önem veren yemekten anlayan bir beymiş. Hanımın ise hiç mi hiç mutfak kültürü yok-

muş. Her akşam evde patırtı koparmıŐ, “Neden Şunu yapmadın, neden bunu yapmadın?” diye... Baktık olacağı yok, annem her gün sabahtan gider, yengemin yemeklerini yapar ve, “Kocana bunları ben yaptım de” dermiş. Annem neredeyse bir yıl böyle yaptı. Hem yengem yemek yapmayı öğrendi, hem de bir aile kavga etmekten kurtuldu. Yengem her zaman der: “Yenge yuvamın saadetini sana borçluyum, Allah senden razı olsun.”

Yine bir gelin, grmcesine, “Benim ablam” diye hitap ediyor. Çünkü aileyiz. Zaman zaman aramızda eşimle bir Şey olsa hemen beni tutar, ağabeylerini haksız görürler. Bazen babam der ki: “Kızım ne mutlu grmcelerine, kamerayı güzel yere yerleŐtirmiŐler. Hep güzel görüntü çekiyorlar ne hoş!” Ne yapalım güzel gören güzel düŐünür, güzel düşünen ise hayatından lezzet alır.

Zaten ağabeyleri hatalı da olsa, onlar bir ana babanın çocukları. Ama ben bir yabancıyım. Beni tutmakla ne yapıyorlar, beni kazanıyorlar. Beni kazanınca da ağabeylerini kazanıyorlar. Aslında onlar, oyunu kuralına göre oynamasını çok iyi biliyorlar. Herkes kendi oyununu nasıl oynarsa oynasın da, yeter ki sonuç güzel olsun. Bu da yeterli değil mi?

Biz bir ailede kadının yaşadıklarını gözler önüne sermeye çalıŐtık. Bu siz de olabilirsiniz ve bu satırları okurken, “Evet beni yazmıŐ” da diyebilirsiniz. Yorum yapmıyor, yorumu okuyan herkesin vicdanına bırakıyoruz. Bakalım vicdanınızın sesi ne diyecek, size ne telkin edecek?

KISKANÇ MISINIZ?

Karşımda olsanız da bu soruyu sizlere sorsam; acaba ne cevap verirdiniz? Doğrusu merak ettim. “Herhalde hayır kıskanç değilim” diyen çok az kimse çıkar ve onlar da bana göre doğruyu söylemeyenlerdir. “Neden?” dersanız, kıskançlık, sevgi, nefret gibi duygular az veya çok her insanda var. Kiminde bu duygular, hastalık derecesine kadar varabiliyor. Ben, “Kıskanç mısınız?” derken hastalık derecesinde kıskanç olan kadın ve erkekten bahsetmek istiyorum.

Bazen bakıyorsunuz, rüyasında eşini evlenmiş görerek günlerce eşini sorguya çekip, evde huzur bırakmayan hanımlar olduğu gibi, hayatı hanımına zehir eden kıskançlık hastası erkekler de yok değil. Öyle ki, çocuğunu bile kıskanıp, “Ona benden fazla zaman harcıyorsun” diyen erkeklerin var olduğunu da bilmem duydunuz mu?

Geçen gün bir hanım şöyle anlattı: Eşimi işe yolcu ettim. Biraz sonra zil çaldı. Baktım eşim, aşağıdan bana dedi ki, “Arabanın anahtarını unutmuşum, camdan atar mısın?” Sabahlığımı giydim. Başım kapalı. Perdeyi azıcık açıp anahtarını camdan attım. Vay efendim sabahlık gece kıyafetiymiş, onun-

la nasıl cama yaklaşmışım, bir gören olursa ne düşünürmüş. Hanım diyor ki: "Perdenin ucunu kaldırdım. Birinin görmesi imkânsız, günlerce onun kavgasını yaptı benimle."

Başka bir hanım ise, eşinin kıskançlığından o kadar muztarip ki, "Hayatı bana zehir ediyor" diyor. Mesela, eve misafir geldi; misafir de yakın akrabalarım; peşimde dolaşıp durur, ay oran mı açılacak, vay buran mı açılacak, şöyle oturma böyle oturma; şöyle oturursan, başkasına şu çağrışımı yapar, şöyle bakarsan şu olur; çorap giyerim, bakar olmamış, hadi bir daha giy. Artık öyle oldu ki, eve kimselerin gelmesini istemiyorum. Zaten yabancıların yanında durmuyorum. Bunlar da yakın akrabalarım. Onların yanında da böyle etrafımda dört dönüp beni sıkması, beni zaman zaman depresyona düşürüyor. Yaşama sevincim yok oldu.

Türk erkeğinin yapısında var kıskanmak ve sahip çıkmak. Bu, güzel bir duygu. Elbette bir erkek sevdiğini kıskanır, ama bunun da bir dozu var. Eşini kıskandıracak şeyler yaparsın da o da kıskanır. Tesettürlü ve kendisine dikkat eden bir kadının, eşi tarafından bu derece kıskanılması bence yanlıştır.

Yine bir arkadaş şöyle anlatıyor: "Kaç yıldır evliyim asla eşimin yanında bir başka erkeğin adını söylememişimdir. Anlatmak icap etse, "Falanca bey" derim. Eğer o beyin ismini söylemeye kalkışsam, "Sen o beyle bu kadar samimi misin?" diye kavga çıkartır. Ben de söylemem.

Size kıskançlığın insanı nerelere kadar götürdüğü ile ilgili bir olay anlatayım ve her zaman olduğu gibi yorumu sizlere bırakayım:

Çok samimi bir hanım arkadaşımızın edepli mi, edepli dindar mı dindar bir kızı vardı. Bu kızcağız öyle ki, dış dünya diye bir şey bilmiyordu. Onun dünyasında annesi, ailesi ve

evi vardı. Hani bu zamanda böyle kız hem dostlar başına, hem de az bulunur bir şey. Bir de duyduk ki, bu arkadaş kızını daha on yedi yaşında iken nişanlamış. Çocuk da dindar, yüksek öğrenim görmüş, yakışıklı bir genç... Böyle zamanlarda eşe dosta düşen görev, "Allah mesut etsin" demektir.

Biz de öyle yaptık. Kızın annesi, her anne gibi, "Kızımı iyi bir yere verdim" diye çok mutlu olmuştu. Bazı nedenlerden dolayı, kız bir yıl sözlü, bir yıl da nişanlı durdu. İki yıl bir insanı tanımak için az zaman değil... Ben onlara çok yakın olduğum için, çocuğu az çok tanıdım. Bunu birkaç kez arkadaşına da demek istedim: "Dikkat et, damadında şöyle özellikler var. Bak bu evlilik ayrılmaya kadar gider" diye. Fakat arkadaş o kadar mutlu ki, gözü hiçbir şey görmüyor. Bir yerde arkadaşsınız, fazla da karışamıyorsunuz.

Çocuk başka şehirde, kızın elinde bir telefon, oğlanın elinde bir telefon; artık iki yıl hayatları hayat olmaktan çıktı, zaman durdu. Bu gençler hep telefonun başındalar. Kız ne yaptı, kiminle konuştu, nereye gitti. Bütün bunları çocuğa hesap vermek zorunda. Eğer telefona geç çıksın veya zamanında aramasın, ortalık karışıyor, delikanlı kıyametleri koparıyor.

Onlara oturmaya gitsem, gelene kadar bana ve etrafta herkese fenalıklar geliyordu. Bir gün kızın annesine dedim ki: "Dikkat et, senin kızın ehli namus, gözü açılmamış bir genç kız ve senin gibi bir annenin yanında. Bizler de nişanlı olduk; çocuğun ruh dengesini bozacaksın, durmadan damada hesap vermek, gece gündüz aramak, attığı adımı bildirmek, bunlar sağlıklı şeyler değil ve ancak bir yere kadar doğru. Sonradan üzülmemek için dikkat et."

Hanım her defasında, "Olsun olsun bu genç, kızımı çok seviyor düzelir" dedi. Ama kız zaman içinde çok bunaldı. Ara-

mak istemedi. Delikanlı ile telefonda kavgaları başladı. Anne bu defa kıza yüklenmeye başladı: “Sen haksızsın da o senin nişanlın, aramak zorundasın” diye. Kız artık, “Annemden korkmasam bu nişanı atarım” noktasına geldi.

Herkes bu işin sonunun pek iyi olmayacağını gördükleri halde, nedense anne bir türlü görmek istemiyordu. Bu iş kına gecesine gelinceye kadar sürdü. Arkadaş bizi düğüne çağırıldı, gittik. Baktım o neşeli arkadaş gitmiş, yerine gözlerini bir noktaya diken biri gelmiş. Yüzü bembeyaz geçmiş, omuzları çökmüş. “Hayırdır inşallah, ne oldu?” dedim. “Ah” dedi, “Ben kıızı yaktım, ben bunları böyle tanımıyordum, bana kendini tanıttı, ben yandım.”

“Ne yapayım bu konuda keşke ben haklı çıkmasaydım, ama seni kaç kez uyardım, sen uyanmak istemedin. Ben de fazla bir şey demedim. Perşembenin geleceği Çarşambadan belliydi” dedim. Bir odaya girdim, gelin olacak kız yatak-yorgan yatıyor. Damatla girmişler birbirlerine... Kızın kollarını damat adayı mosmor etmiş. Daha birbirlerine bakmaya kıyamayacak olan gençler, daha düşünmeden kapışıyor, birbirlerini yiyorlar.

Akşama kına gecesi olacak. Gelin baş yaptırmaya gitti ve türbanlı baş bağlandı. Çok hafif de makyaj yapılmış. Vay efendim bu makyaj neymiş. Bütün insanların içinde kızın en mutlu gecesinde, dünyayı dar etti. Hadi neyse, takva sahibi bir genç, “aferin” diyebilirsiniz. Ama ne gezer... Biraz sonra çalgı başladı ne kendi, ne gelini oyundan çıkartmadı. İnsanın, “Deminki saydıkları ne?” diyesi geliyor. Neyse kına bitti. Hani adettir, kız arkadaşları ile sabaha kadar oturur. Sonra orası daha kızın evi ve yanlış bir şey de yapılmıyor. Kardeşleri ile oturmak istemiş. Damat bey, “Hayır ben izin vermiyorum, otu-

ramaz.." demiş. "Neden oturamazmış." "Benim canım öyle istiyor." Annesi, "Burası daha kızımın evi ve kardeşleriyle oturmak istiyor, yanlış bir şey yapmıyor ki" demiş. Damat ise, "Hayır efendim oturamaz, ben öyle istiyorum" demiş.

İki yıl, el bebek gül bebek, damadım diye koşan hanım, karşısında maskesi düşmüş, en ufak saygısı olmayan bu genç görünce, bütün sinirleri boşalmış ve damada ağzına geleni saymış. İster istemez kız da devreye girmiş. Sabah oldu. Birkaç saat sonra gelin çıkacak, gelinle damat küsler. Damat kıza herkesin yanında diyormuş ki, "Bunların hesabını sen bana sonra vereceksin, bak sana neler yapacağım?" Şimdi daha düşündü bunlar olursa, daha sonra neler olur varın siz düşünün. Hani bunları ben yaşamasam hadi canım diyeceğim. Arkadaş ne yapacağını şaşırıldı kaldı. "Şimdi ben ne yapacağım" demeye başladı. O kadar hassas bir şey ki, bu noktada bir şey de diyemiyorsunuz. Neyse, kavga gürültü derken, bin bir zorlukla gelin çıktı. "Daha kendi evindeyken kızıma kaba davranan ve kavga eden biri kimbilir kızımı evine götürdüğünde, orada neler yapar?" diye günlerin de birikintisi ile fermalik geçirdi, kendinden geçti.

Sonuç ne mi oldu? Bu gençler ne acıdır ki, bir yıl evli kaldılar ve aşırı kıskançlık ve geçimsizlikten ayrıldılar.

Yine çok yakın bir arkadaşım vardı. Oğlu on altı yaşında iken kendi sınıfından, küçük yaşta bir kızı alıp kaçırmıştı. Arkadaş ne etti, ne yaptıysa bunları ayıramadı ve evlendirmek zorunda kaldı. "Ne yapayım üç tane çocuğum vardı, şimdi dört oldular" dedi. Kız da onları ailesi bildi, kaynaşıp gittiler. Gençler öyle ki yapışık ikiz gibi birbirlerinden ayrılmıyorlardı. Kayınvalide ise tabii birbirlerini bu kadar sevdiklerine seviniyor, mutlu oluyordu. Hatta diyordu ki, "Eşim bana fazla düş-

kün değil. Bu gençlerin birbirlerine düşmeleri beni çok mutlu ediyor.” Kayınvalide gençlere biraz da özgürlük tanımişti. Onların yanında bile bazı aileler için yasak olan şeyleri gençler gayet rahat yapıyorlardı.

Aradan birkaç yıl geçti, baktım gençler eskisi gibi değil. Aralarında bazı şeylerin olduğunu fark ettim. Arkadaşıma samimiyetin de vermiş olduğu yakınlıkla dedim ki, “Hayırdır inşallah, gençler eski genç değil, ne oldu aralarından kara kedi mi geçti?” Arkadaş, “Ah sorma, gelinin aşırı kıskançlığı oğlumun yedi bitirdi. Evde ne tat kaldı ne tuz. Ne olacak bilemiyorum!” Gelin hanımın kıskançlığını şöyle anlattı:

İstiyor ki, kocası evden okula okuldan eve gelsin gitsin. Onun da hayatı olduğunu, arkadaşlarının olacağını, arkadaşları ile gezmeye gitmesinin normal olduğunu bilmiyor. Ola ki okuldan eve geç gele, ev birbirine giriyor.. “Vay efendim sen neredeydin? Kimleydin?” veya cep telefonu kapalı ola, “Telefonun neden kapalı yoksa özel biriyle miydin?” diye.

Mesela çocuk teyze kızlarıyla konuşsa, “Sen neden kızlarla konuştun, niye öyle yaptın? Neden böyle yaptın?” diyor. Aralarında tat tuz kalmadı. Geçen gün kızımın düğününde baktım bunlar salonda yoklar. Evi telefonla aradım oradalar; gelin, “Sen başka kızlara bakıyorsun” diye kavga çıkartmış, girmişler birbirlerine. Düğünü terk edip eve gelmişler. Daha sonra gelini psikologlara götürdüm. Karşıma alıp saatlerce konuştum ama nafiye; o bildiğini yapıyor.

Oğlum ise öyle bıktı ki; artık “Anne, ya o ya ben” diyor. Ayrılmak noktasına getirdi bu gelinin kıskançlığı, anlamadım gitti. Hani çocuk havai bir genç olsa derim ki, gelin kıskanmakta haklı. Oğlum namazında, niyazında, efendi bir çocuk.

Kıskanç mısınız?

Ne yapacağımı şaşırdım, derken çaresizliği gerçekten de gözlerinde okunuyordu.

Evet, kıskançlık, herkeste olması doğal olan bir duygudur. Ancak herşeyin aşırılığı zararlı olduğu gibi kıskançlığın da aşırılığı zararlı. Kıskançlık olmalı, ancak bu, eşlerin birbirlerine olan güvenini sarsacak derecede ve ilişkileri yıkacak dozda olmamalı.

BEN ESKİ BENİ ARIYORUM

Çöl sıcaklarının yaşandığı bir İstanbul günüydü. Gerçekten de dışarıda hatırı sayılır bir sıcak vardı. Böyle anlarda insanın içinden hiçbir şey yapmak gelmediği gibi, “Dışarı çıkmak da en son fikir olsa gerek” diye düşünürken telefonun zil sesi ile oraya doğru yöneldim.

Uzun yıllar görüşemediğimiz bir arkadaşım telefonda, “Beni tanıdın mı?” diyor. Ben de, “Yıllar geçse, görüşmesek de, elbette seni tanıdım, unutmak bana göre değil. Hele dostlarımı unutmak hiç bana göre değil.” diyorum.

“Son kitabını elime aldım. Bırakmadan bir çırpıda okudum. İnan çok beğendim. Başka çalışmaların da var mı?” diye sordu. Ben de, “Evet var” dedim. “O da mı aile üzerine” dedi. Ben de, “öyle” dedim.

O zaman sana bir konu; “Bu kitaba beni de yaz” dedi. Ben de, “Anlat yazayım” dedim. Demek ki hiçbir şey dışardan gözüktüğü gibi olmuyor. O kadar iyi tanıdığım hanımın derdine hayret ettim. Hiçbir şey tozpembe değil. Mutlaka bir yerde bir şeyler eksik oluyor. Sanırım bu dünya hiçbir konuda doyumluk değil, tadımlık olduğu için, böyle oluyor.

Hani bazen geçmiŝe dalarsınız da elinizden olmadan ya “ah” veya “oh” çekersiniz. Size ah çektiren, geçmişte bıraktığınız güzel günler, “Hey gidi günler hey, ne kadar güzeldi kıymetini bilemedik” dediğiniz hatıralar değil mi? Size derinden bir oh çektiren ise mazinin tozlu sayfalarında bıraktığınız bir daha asla gelmesini istemediğiniz acı hatıralar değil mi? Onları düŝündükçe, eleminin gidip lezzetinin kalmasına bir “oh” çekmez misiniz?

İşte bu arkadaşım da hayatını anlatırken derinden bir “ah” çekerek söze başlıyor:

“Sessiz, sakın bir ocukluğum vardı. Evde beni dvseler bile sesim çıkamaz, ağlasam bile sessiz sessiz ağlar, sonra kendi kendime susardım. Yine bir gün kardeŝler arasında kavga etmiŝtik. Beni dvmŝlerdi. Bir kenara çekildim sessiz sessiz ağlıyordum. Rahmetli babaannem geldi, “Evladım sen sesini ıkarmadığın müddet daha çok ağlarsın. Yüksek sesle ağla da, seni duyan olsun” demişti. Oylesine sakın sessiz bir ocuktum.

Sonra genç kız oldum. O zamanlar, şimdiki gençlerde çok az rastlanan sakın, her şeyle mutlu olan, neşeli, alçak gönüllü bir gençtim. Her girdiğim toplumda hareketlerimle, ŝakalarım ve mütevazı davranıŝlarım ile dikkatleri üzerime çeker, o ortamda herkesin sevgi ve takdirini kazanırdım. Bir yere gezmeye mi gittim, ilk defa bile olsa sanki o insanları kırk yıldır tanıyormuŝum gibi, ev halkından biri olur, mutfaklarına girer, yapılacak işleri varsa hemen yapardım. Kısaca ocukla ocuklaŝır, bykle büyür, her insanı insan olarak çok severdim. Hatta derlerdi ki büyükler, “Bu kıızı alan adam ne şanslı adam olur kim bilir.”

Ama hiçbir şey ne denilen gibi oluyor, ne de gözüküğü gibi... Dedim ya çok sempatik bir genç kız olduğum için taliplerim çok fazla oluyordu. Yaşım çok küçük olduğu halde yakışıklı, o da benim gibi sempatik, çevresi tarafından çok sevilen, sosyal, iyi bir mesleği olan bir beyle hayatımı birleştirdim. Çevremdekiler, "Bu ne şans, turnayı tam gözünden vurdun" dediler.

Zaman içinde yüzdeki maskeler yavaş yavaş inmeye başladı. Eşim çok iyi, çok anlayışlı, efendi biri olmasına rağmen, çok sinirli olması aile hayatımızı sarsmaya başladı. Çok iyi birisiydi, sinirlendiğinde iyiliği silinip yok oluyordu.

En büyük hatam, küçük yaşta evlenmem ve sinirli bir beyin karşısında tecrübesiz olmamdı. Şimdi düşünüyorum da, "Yaşım büyük olsaydı ve tecrübeli olsaydım, şunu şöyle yapar bunu böyle yapar, onun sinirlenmesine fırsat vermezdim" diyorum. Aynı şeyleri eşim de söylüyor. Ben de gençtim, tecrübesizdim ve ailem de beni olumsuz etkiledikleri için olması gereken bazı şeyler oldu, diyor. O da, "Şimdiki aklımla evlensem, elbette şunları şunları yapmazdım." diyor.

Sonra, eşimin ailesi aile hayatımıza çok karıştı, onlar olumsuz yönden, eşimi çok etkilediler. Yapıcı olması gereken büyükler, hata olsa bile onu kapatması gerekenler, nasıl böyle şeyler yapıp da birbirlerini seven gençlerin sevgilerini zedeliyorlar, onları da anlamış değilim. Kendi dünyalarında bir olay olsa hemen eşimin iş yerine telefon açar, "Hanımın şöyle yaptı, böyle yaptı; biz seni bu günler için mi büyüttük, böyle gelinlik olmaz, böyle hanım olacaksa olmasın!" derler. Eşim ise eve, ister istemez barut gibi gelirdi.

Sen süslenmişsin, onun için hazırlık yapmışsın, umurun da değil. O bir eksik bulsam da dağıtsam şunu bir tarafını

derdinde! Kaç defa gözümü patlatıyordu. Kaç defa dişim kırıldı; kaç defa dudağım parçalandı. Daha neler neler, bunları şimdi anlatırken bile sinirlerim bozuluyor. Böyle olaylar nasıl benim gibi neşeli, hayat dolu bir genç kıızı bozmasın ki.

Şimdi etrafa neşe saçan, hayat dolu genç kız gitti, yerine asabi, sert, herkese ve her şeye bağırın, çocuklarına sert davranan bir hanım geldi. Sokaktaki çocukları toplayıp da seven beni görseniz, şimdi kendi çocuklarıma nasıl sert ve sinirli davranıyorum. Beyim normal bir şey söylese, azarlar gibi cevap veriyorum. Şimdi o bana, "Ne olur böyle sert olma, sakın ol, kadına sakınlık, hanımlık yakışır, sertlik kabalık kadın için değil" dese de, "Ne yapayım, beni sen böyle yaptın" diyorum.

Bunları anlatıyorum ki gençlere hayat tecrübesi olsun. Ne var ki bizlerin de yıllar önce, evlilik hakkında tecrübemiz yoktu. Her şeye hazırlanan gençlik, en zor ve en önemli olan aile okuluna hazır değiller. Biz büyükler, ne olur gençleri aile gibi önemli bir kuruma hazır hale getirelim, sonunda kaybeden bizler olmayalım. Şimdiki beni hiç beğenmiyorum. Artık eski ben olmak istiyorum. Eskisi gibi sakın, yumuşak, neşeli, çocuklarına sert olmayan, eşine mutluluk veren beni arıyorum ama yıllar oldu. Onu mazinin çıkmaz sokaklarında kaybettim. Şimdiki beni ise, ne sevebildim ne de ona alışabildim.

Lütfen eski beni arıyorum, gören varsa haber etsin!"

KEDİM ÖLÜRSE SENİ BOŞARIM!

Bir Cumartesi günü çay yapmış içecektim. Komşum, “Gelsene oturalım.” dedi. Çayımı alıp komşuya indim. Baktım komşunun annesi de oradaydı. Hanım hemşehrim olur. Kendisi güngörmüş, yıllar önce mimar olan eşini genç yaşta kaybetmiş, üç tane kızını okutmuş, evlendirmiş, hayat okulundan başarı ile mezun olmuş bir hanım. Hanımlar konuşurken sohbetin ucu ya çocuğa veya eşe gelir dayanır. Bizim sohbetimiz de öyle oldu.

Büyük kızı Bilkent mezunu. Bir yerde çalışıyor. Bir de çocuğu var. Çalışan annelerin durumu malum, ya bakıcı, ya kreş, veya büyükler bakar. Bu çocuğa da anneannesini bakmış. Anneanneye, “Kızınız başka çocuk düşünmüyor mu?” diye soruyorum. Hanım, “Ben baksam yapacak ama ben artık bakamam” diyor ve ekliyor: “Sonra çocuğun bir kardeşi daha var, yeter iki çocuk” diyor. “Güzel, onu kim büyüttü?” diyorum, hanım anlatıyor:

“Kızım evlendiği beyin ikinci eşi. Damadın o hanımdan da bir oğlu var.” Tabi burada biraz duruyorum; öyle ya alışılmış bir anlayışımız var. Genelde böyle durumlarda çocuğa ikinci anne pek sahip çıkmaz. Ama bu güngörmüş hanım şöyle diyor: “Ben

daha baştan kızıma dedim, bu ocuk senin, asla buna üvey anne muamelesi yapamazsın, ona öz evladın gibi davranacaksın, bu işe evet de! Yazık değil mi? Anne ve baba anlaşamayıp ayrılıyorlar; olan masum yavrulara oluyor, onların hatalarını çocuklar neden çeksinler, dedim. Her zaman kızıma böyle söyledim. Ben de çocuğa kendime anneanne dedirttim. Sağ olsun kızım da onu kendi öz evladı gibi kabullendi. İlişkileri çok güzel. Geçen gün çocuğun dershanesine gitmişler, müdür demiş ki: "İlk defa ayrılmış anne ve babalarda çocuğuyla bu kadar ilgili bir üvey anne görüyorum."

Tabi olayların bu kadar güzel geliŐmesinde eli plesi bu annenin de payı az değil. Kızına olumsuz konuŐsaydı, onu olumsuz etkileseydi, "Bakma, etme, evine sokma, baŐkasının çocuğu" deseydi, ister istemez kızı da annesinin etkisinde kalır ve hiç günahı olmayan, sadece büyüklerin günahlarını çeken bu yavru da, hem anneden hem de babadan olurdu. Keşke bütün anneler böyle olsalar, gençlere güzel Şeyler verilseler!

Bu hanımı dinleyince o kadar hoşuma gitti ki: "Ne güzel herkes sizin gibi olsa, dünyada haset, nefret, kin; bunların hiçbiri olmayacak, sevgi dolu bir dünyada, sevgi dolu bir hayatı yaŐarız." dedim. Hanım ise, "Ben her zaman çocuklarımı olumlu etkilemiŐ, onlara güzel Şeyler söylemiŐimdir." dedi ve bir olay anlattı. Olay o kadar çok hoşuma gitti ki belki hepimiz için güzel bir örnek teşkil eder diye anlatmak istiyorum:

Bu hanım, büyük kızı için, "Biraz dik kafalı" diyor. Bir gün bu kızı çalıştığı iŐyeri görevli olarak Güneydoğu'ya, askeriye-nin içine yollayacakmıŐ. O zamanlarda anarŐı var, her gün bir Mehmetçik Şehit ediliyor, ortalık öylesine karıŐık... EŞi gitmesini istemiyor, "Hayır gidemezsin!" diyormuş. Benim kız ise, "Bu görev, gitmezsem iÇimden olurum, gideceğim!" diyor-

muŷ. Bu arada kızımın bir kedisi var ki, kedi resmen kızıma aŷık. Kızım iŷten gelir. Kedi onun karŷısına geçer saatlerce onu seyreder. Kızım bir defasında eŷi ile ŷehir dıŷına gitmiŷlerdi. Kediyi bize bırakmıŷlardı. Bu kedi resmen sinir krizleri geçirdi. Biz kediyi bebek gibi arŷafa kor, saatlerce sussun diye sallardık. Kedi de büyük biri gibi arŷafın içinden bakar, ses çıkarmazdı. Kısaca kedi kızımı çok seviyordu.

Damat baktı hanımına söz geçiremiyor, gitmesin diye kızıma dedi ki: “Ben de bir gün camı aarım, kedin dŷer ve ölür.” Kızım, “Hele yle bir ŷey yap, inan seni boŷarım, daha seninle yaŷamam!” dedi.

Kızım nihayet Güneydoğuya gitti. Aradan günler geçti. Bir gün damat iŷten gelmiŷ beni aradı. Telefonda periŷan, “Anne ne oldu biliyor musun? Ben yıkıldım, ben mahvoldum, ŷimdi ne yapacağım?” diyor. Kız anarŷinin içinde, zaten ben de sıkıntıdayım, bir ŷey diyemiyorum. Damat da böyle syleyincede, “Eyvah kıza bir ŷey oldu!” dedim. “Evladım, ne oldu, çabuk söyle!” der demez, demez mi: “Anne kedi sekizinci kattan dŷt, öldü. Ben ŷimdi ne yapacağım?” Derinden bir nefes aldım. “Aman evladım, dm kopartıyordun, sağlık olsun, hele dur biraz nefes al!” dedim.

Camın biri iyi kapanmamıŷ, o gün de rzgr ıkmıŷ, cam aılmıŷ, kedi de aŷađıya dŷmŷ. ŷimdi damat her gün bana telefon açıyor, “Anne bunu kızına nasıl diyeceğim, ben mahvoldum, ŷimdi ne yapacağım, kızın bunun kaza olduğuna inanamaz, beni boŷar!” Bir değil, iki değil, damada o kadar acıdım ki, “Aman evladım kendini topla, lmŷse lmŷ, ne var? Bir kedi için, kızım seni boŷayacaksa, varsın boŷasın, yaŷama o kadınla dedim. Kızım da olsa, doğru doğrudur. Kedi için köpek için, boŷanacaksa boŷansınlar.

Damat benden cesaret almış, kızıma telefon aÇmaya karar vermiş. Her gün gencecik evlatlar Şehit edildikŐe kızımın da sinirleri bozulmuş. Damat telefon aŐmıŐ, "Hanım ne oldu biliyor musun?" demiş. KızcaŐız da korkmuş, "Annemlere bir Şey mi oldu?" demiş. Damat, "Hayır, hiÇ kimseye bir Şey olmadı ama kaza ile senin kedin öldü." demiş. Kedim ölürse seni boşarım diyen kadın ne demiş dersiniz: "Aman len kedi olsun. Burada her gün ne gencecik evlatlar can veriyor, bir kedi ölmüş Şok mu önemli!" Böylece tatsız başlayan, belki de Şok büyük tatsızlıklara sebep olacak olan bu olay, olgun bir annenin olumlu düŐünmesiyle tatlıya baŐlanmış. Darısı başka annelerin başına diyoruz.

GENÇLERİ YANLIŞA BÜYÜKLER SÜRÜKLÜYOR

Hani atalarımız “men dakika dukka - Çalma kapıyı, çalarlar kapını” derler ya, gerçekten de öyle... Sen ne yaparsan aynı şeyi bir gün birileri sana mutlaka yapıyor. Yapmasına yapıyor da bu kendi çocuğun tarafından olursa çok acı oluyor.

Varlıklı bir aile kızı... Oldukça zengin... Evlendiği genç ise asil, kültürlü, fakat fakir... İki aile arasında mal ve yaşayış olarak ciddi fark var. Oysa atalarımız, “Davul bile dengi dengine” dememişler mi? Kadermiş, vermesine vermişler ama genç kız bu hayata bir türlü alışamamış.

Her defasında damat beyi, “Ben asil aile kızıyım, zenginim, sen fakirsin” gibi sözlerle aşıağı görmüş, horlamış. Hangi erkek, eşinden sevgi ve saygı beklerken durmadan böyle sözlere muhatap olmak ister. Değil erkek, insan olarak da hoş değil. Erkeğin ailesi geldiği zaman bu duyguları onlara da belli etmiş, “Sizler fakirsiniz, biz zenginiz” gibilerinden tavır koymuş.

Zaman içinde erkeğin ailesi, eve gelememeye başlamış çünkü eve kabul edilmiyorlarmış. Gel zaman git zaman, bu asil

hanımdan beş tane ocuk dünyaya gelmiş. Çocuklar da aynı duygu içinde büyümüŐler. Annemiz varlıklı bir aile kızı ama babamız fakir, varlıksız. Uzun yıllar süren bu çatıŐma, çocukların büyüyüp, hepsinin yüksek ğretim görmesinden sonra babalarını kapı dışarı etmeleriyle son bulmuŐ. Ne oldu bilinmez ama bir de duyduk ki asil aile kızı, çocuklarını da yanına alarak babayı evden atmış. Bir müddet evden ayrı kalan baba, eşin dostun araya girip, “Ayıptır bir babaya böyle Şey hiç yapılır mı?” telkinleriyle tekrar eve dönmüş.

Baba artık, evde etkisiz bir eleman olmuş. Suya sabuna dokunmayan, etliye stlye fazla karıŐmadan, yaşamaya devam eder hale gelmiş. Tabi asildi, fakirdi, tartıŐması yıllardır sürerken, çocuklar evlenme çağına gelmişler. Gelmişler gelmesine ama, bu asil kayınvalide kızlarına asil damadı, ğluna ise asil gelini nasıl bulacak? Pazarda bile satılmıyor ki gidip alasin.

Asil mi, değil mi duyduk ki bir gelin adayı bulmuşlar, sevindik. “Allah mesut etsin” dedik. Bir de ne duyalım? Düğüne dakikalar kala kayınvalide işi bozmamıŐ mı? Eh ŐaŐırmadık, çünkü bu beklenen bir Şeydi. Fakat delikanlıya çok zldk, “Eyvah bu beş ocuk böyle bir anneyle ne yapacak” dedik.

Olay unutuldu geçti. Geçen gün bir arkadaşın bana anlattıkları karşısında hem Şaşırdım, hem de, “Aferin delikanlı sana” dedim. Şimdi kayınvalidenin nişanı bozmasının sebebi ŐuymuŐ: Gelin hanım kayınvalideyi her gün telefonla arayıp halini hatırını sormuyormuŐ. Şimdiden böyle olan gelin işe yaramazmıŐ, tavırlı gelin istemezmiŐ.

İnsan ne ekerse onu biçer. Sen değil miydin zamanında, onlar fakir diye eşinin tarafını eve koymayan? Şimdi devran döndü, sıra sana geldi. Bunun böyle olacağı belliydi. Bug-

nün gençleri, yarının kayınvalideleri değil mi? Sizler kayınvalidenize nasıl davranırsanız, sizin gelininiz de size aynı davranır, bunda yadırganacak bir şey yok ki!

Gelelim gelinle damada. Damat olacak genç, gelin hanıma, "Gel seninle anlaşma yapalım. Biz birbirimizi seviyor muyuz? Evet... Aramızda sorun var mı? Hayır... O halde kendi yuvamızı kendimiz kuralım" demiş.

İki genç de ailelerine belli etmeden, ev tutmuşlar. Zaman içinde ihtiyaçları olan eşyalarını almışlar ve kendi aralarında bir hükümet nikahı yapıp evlenmişler. Şimdi kayınvalide ne yapıyor diyorsanız, evlatlıktan silme, konuşmama ve görüşmeme gibi duygu sömürsü yapıyormuş. Yapmasına yapıyor ama, "Acaba gençleri böyle şeye biz büyükler sürükledik." diye düşünüyor mu dersiniz?

Zaten yanlışlarımızı düşünsek, hatalarımızdan ders çıkarırız ama düşünmüyoruz. Hangi anne evladının mürüvvetini görmeyi istemez. Hangi genç kız ailesiyle, sevdikleriyle, gelinlikler içinde, aile hayatına girmeyi, mutluluğunu dostlarıyla paylaşmayı istemez. Beşer zulmeder, kader adalet eder. Bundan olmalı ki yıllardır erkek tarafına zulmeden kayınvalideye, kader böyle adalet etmiş. Gelin insanlara hoş olmayan şeyler yaparken, bir gün gelip bunları birilerinin de kendisine yapacağını, hiçbir şeyin karşılıksız kalmayacağını burada olmasa bile öbür dünyada hesap vereceğini unutmamalıydı. Bize yapılmasını istemiyorsak, biz de başkasına yapmayalım, kıssadaki kahramanımız gibi...

Vaktiyle bir adam oğlunu yanına almış. İhtiyar ve hasta olan babasını arabaya bindirmiş. Ormana götürmüş, bırakıp dönmüş. Gelirken yolda oğul babasına, "Baba ben seni nereye bırakacağım?" demiş. Hatasını anlayan adam, bu söz kar-

Őısında irkilerek kendine gelmiş. Hemen gerisin geriye dđn-
müŐ ve babasını almış. Baba da zaten onları bekliyormuŐ.
Oğluna demiş ki, "Oğlum sen beni istesen de asla bırakamaz-
sın. Çünkü ben babamı bırakmadım" demiş.

Bırakılmak istemiyorsak biz de bırakmayalım. Sevilme-
k istiyorsak sevelim, saygı görmek istiyorsak sayalım, kabul
edilmek istiyorsak her Şeyden önce biz büyüklerimizi kabul
edelim...

BANA YAPTIN YAPACAĞINI!

1981 yılında bir bahar günü tanışmıştım bu hanımla. O zamanlar çok genç olan bu hanımın görülmeye değer bir güzelliği vardı.

Nedense, genelde böyle güzel kadınlarla karşılaşan kişinin aklına şu tarz sorular takılır: "Ne kadar güzel kadın, kim bilir eşi nasıldır? Bu kadını nasıl mutlu ediyordur?" Benim de aklımdan benzer şeyler geçti.

Sonra bu hanımla sohbet etmeye başladık; hoş sohbet, gün görmüş bir hanımdı. Daha sonra bir gün yine bana gelmişti. Yanımda bir arkadaşım da vardı. Arkadaşım onun güzelliğinden bahsedince, hanım yılların hüznünü taşıyan yeşil gözlerini kaldırıp tebessüm etmeye çalışarak: "Ah yavrum! Hiçbir şey görüldüğü gibi değil. Her şeyin bedeli var. Ben güzel bir kadın olmaksızın sadık bir eşin hanımı olmayı ne kadar isterdim." dedi.

Bu hanımın sözleri, bana bir zamanlar bir sinema sanatçımızın söylediği şu sözü hatırlatmıştı: "Şöhretli, güzel bir

bayan olmaya, mahallemizde sade hayat yaşayan bir kasabın veya bir bakkalın hanımı olmayı yeğlerim."

Arkadaş hemen söze atıldı: "Ne yani, sizin eşiniz size sadık değil mi?" Bunun zerine hanım: "Ah evladım, ben neler yaşadım, biliyor musunuz?" dedi ve ibret olsun diye, yaşadıklarından bazı şeyleri bizimle paylaştı:

"Bir topluma girdiğim zaman bütün gözler bana çevrilirdi. Yakışıklı ve zengin bir iş adamıyla evlendim. Dğnm ve gelinliğim günlerce konuşuldu. Ben isterdim ki, sizlerin bu duygularını eşim de benimle paylaşsın; fakat eşim yerine, konuşmaması gerekenler konuştu. Fazla sürmedi, eşim benden usandı. Bir, iki derken sonra anladım ki, nefsi, eşimi aldatmış... Bir ocuğum oldu, sabrettim. İkincisi oldu, sabrettim. Baktım, olacak gibi değil, sabrın arkası gelmiyor. Çünkü, eşim artık eve de gelmemeye başladı. Ben yine sabretmeye kararlıydım ve gerçekten de eşimi çok seviyordum. "Boşanırsam iki çocukla ne yaparım?" diyordum. Ama eşim bir gün bana, boşanmak istediğini ve artık benden usandığını söyledi. Bu sebeple boşanmak zorunda kaldık. Ne hyalarla kurulan yuva, saman alevi gibi sönmek zorunda kaldı."

Sözün burasında araya girip, bir mana bygnn sunduğu şu ölçüleri vermek istiyorum: "Oysa insanların dünya hayatlarının en esaslı zenbereği, dünya saadeti için bir cennet olan aile hayatı değil mi? Herkesin ailesi küçük bir dünyası olmuyor mu? O dünyanın hayatı ve saadeti ise eşler arasında ciddi ve vefalı hürmet ile, hakiki şefkat ve merhamet ile olmaz mı?"

Mesela der: 'Bu eşim, ebedi bir alemde, ebedi bir hayatta daimi bir hayat arkadaşımdır. şimdilik ihtiyar, çirkin olmuşsa da zararı yok. Çünkü ebedi bir güzelliği var, gelecek. Ve

böyle daimî bir arkadaşlığın hatırı için her bir fedakarlığı yapar, merhametli olurum.' diyerek o ihtiyar karısına güzel bir huri gibi muhabbetle karşılık verebilir. Yoksa kısacık bir iki saat geçici bir beraberlikten sonra ebedî bir ayrılığa uğrayan arkadaşlık, elbette gayet geçici, hayvan gibi bir rikkat-i cinsiye manasında ve mecazi merhamet ve yapmacık bir hürmet verebilir. Ve hayvanlarda olduğu gibi başka menfaatler ve diğer galip hisler o hürmet ve merhameti mağlup edip, o dünya cennetini cehenneme çevirir."

İşte yapmacık güzelliğin bu hanımın hayatını cehenneme çevirdiği gibi. Oysa kadının en güzel hali iç ahlakı, şefkati, namusu ve vefası değil mi? Eğer böyle olmasaydı, pek çok kadın kaybedecekti . Hem de en muhtaç olduğu zaman. Tıpkı bu hanım gibi.

Peki kahramanımıza daha sonra neler olmuş diyorsanız, dinleyin: "Eşinizden iki çocukla ayrıldıktan sonra ne yaparsınız? Dulsunuz, namusunuz söz gelmemesi için hayatınızı düzene koymanız gerekir. Tekrar ikinci bir evlilik yaptım, bu defa da üç kızı olan bir beyle evlendim. "En azından evi, maaşı var." dedim ve onunla da aslında parası için evlendim. Onun var üç kızı, benim var iki oğlum. Bunların hepsi bir yana, bu eşim de gece hayatı olan bir bey çıkmadı mı?

Küçük oğlum çok çalışkan ve çok hassas bir çocuktü. Hiçbir zaman üvey babayı kabul etmedi. Üvey baba ile beni paylaşamadı. Adamın ahlaktan da yoksun oluşu çocuğumu büyük bunalımlara soktu.

Üvey kızlarım, kendi çocuklarım, sarhoş bey... Derken üvey kızlarım evlenmeye ve evden ayrılmaya başladılar. Onlarla ilişkim fazla iyi olmasa da kötü de değildi. Babalarının kahrını çektiğim için bana fazla karışmıyorlardı. Bu arada bü-

yük üvey kızım ve ailesi bir gece kendi evlerinde uyurlarken, bir kat aŐaŐılarına hırsız giriyor. Damat dışarı çıkip: "Kim var orada?" diye sesleniyor, hırsız silahlıymıŐ, damadımı öldürüp kaçıyor. Böylece üvey kızım genç yaşında dul kalıyor.

Bu arada, büyük oğlum tam bir delikanlı olmuş, gençlik problemleri başlamıştı. İkinci oğlum ise Hukuk Fakültesini kazandı. Çok hassastı. Fakülte son sınıfında bazı psikolojik rahatsızlıklar göstermeye başladı. Bir doktora ihtiyacı vardı. Doktora gittiğimizde, doktor bunun yıllar önce başlamış olduğunu, büyük ve gizli bir depresyon geçirdiğini söyledi. Ben ise hayatımı doktora anlatınca, meselenin benim ikinci kez evlenmemden kaynakladığını söyledi.

OĞlum Hukuk Fakültesini bitirdi; ama hiçbir zaman o çok sevdiği ve çocukluk hayali olan mesleği yapamadı. Şimdi hastanelerde tedavi olan ağır hastalardan. Doktorlara göre iyileŐme emaresi de göstermiyor, yıllar geçtikçe daha da kötüye gidiyor.

Yıllar sonra eşim, içkinin de tesiriyle yatalak oldu. Beni aldatan o vefasızın tam iki yıl altını temizledim. Kızları bir gün olsun, "babamız" diye sahip çıkmadılar. Ara sıra bile uğramadılar. EŞim iki yıl yatalak yattıktan ve beni bitirdikten sonra vefat etti. Ne var ki gençliğimi yiyen, hayatımı bitiren adam, yine de bana yaptı yapacağını. Evi benim üzerime olarak biliyordum, meğerse kızlarına bırakmıŐ. Oysa kızlarının hiç de maddi ihtiyaçları olmadığı halde.

Babalarının ölümünün üzerinden bir ay bile geçmeden, bana mahkeme yoluyla, "evi boşalt" yazısı yolladılar. Büyük üvey kızım dul olduğu için maaŐımın yarısına el koydurdu. Oysa kendi de emekli ve eşinden de para alıyordu. Kısaca bütün bu çektiklerimden sonra elimde sadece bir bavul, Hu-

kuk fakültesini bitirmiş ama ne olduğunun farkında bile olmayan, aslan gibi bir delikanlı kaldı.

Tam yirmi iki yıl sonra, geçen gün, eşimin iş yerine gelmiş bu hanım hasta oğluyla. Çocuk yine çok hastaymış, eşim yardımcı olmuş tekrar hastaneye yatırmışlar. Hanım ise çaresiz ve perişanmış. Sadece: "Hocam, gidecek bir evim bile yok, şimdilik eşin, dostun yanında kalıyorum, koca bir hayattan sonra elimde sadece koca bir hiç kaldı." diyormuş.

Efendimiz, bize nasıl bir evlilik yapmamız gerektiğini şu sözlerle göstermiş:

"Zengin olanı değil, güzel olanı değil, soyu, sopu geniş olanı değil, dindar olanı tercih edin." Acaba diyorum, bu hanım da evlenirken tercihleri zenginlik değil de dindarlık olsaydı, bunları yaşar mıydı?

Bir de rahat döşeginde yaşayan hanımların, acaba günde kaç defa hayatlarına şükrettiklerini sormak gerekir. Maksat aslında üzücü olan olayları nazara vermek değil; esas maksat bu tür olaylardan ders çıkartıp hayatı güzel göstermek.

Eşinizle kavga etmiş veya bir şeye canınız sıkılmış olabilir. Bu satırları okurken, beterin de beteri varmış deyip, eşinize gülmeye, canınızı sıkan şey neyse onu küçük görmeye ve hayatı yaşanır hale getirmeye ne dersiniz?

KADIN KALBI DEYİP GEÇMEYİN!

“İnsan nedir?” denilse, eminim herkesin farklı bir tarifi olacaktır. İnsanın en güzel tariflerinden biri hiç şüphesiz şudur: “İnsan, şu kâinatın zîşuuru ve en mükemmel meyvesi ve neticesi ve gayesi olmasıdır.” (23. Lem’a, s. 683) İnsan, yaratılan en antika sanat eseridir. Öyle bir sanat eseri ki, insanı büyütecek olsak kâinat, şu kâinatı bir küçültebilsek küçücük insan edecek. İnsan öyle bir sanat eseridir ki; ağlayan, gülen, hayal kuran, seven, nefret eden istek ve arzuları olan, en önemlisi de bu dünyaya ya anne veya baba olmak için gelen bir varlık...

Madem ki insan bu dünyaya, ya anne veya baba olmak için yaratıcımız tarafından gönderiliyor, o halde anne adayı olan kadın nedir acaba? Kadının tarifi de kişilere göre değişir. Herkes kadını kendisine göre başka şekillerde tanımlar. Kadın için herkesin beklentisi ayrıdır. Herkes kadından çok şey bekler ama fazla bir şey vermek akıllarına gelmez.

Kadından beklentiler daha çocuk yaşta başlar. Anne daha küçük yaştaki çocuğuna, “Kızlar öyle oturmaz, kızlar her söze karışmaz, kızlar onu yapmaz, kızlar bunu yapmaz!” der. Kızlar hep baskılarla ve yasaklarla eğitilir. Aynı edebin erkek

çocuğu için de geçerli olduğunu, anne bir türlü düşünmez. Büyüklerin yanında serbestçe oturan veya yatan bir erkek çocuğuna aynı ikaz yapılmaz. Olur olmaz konuşan bir gence konuşmasına çeki düzen vermesi gerektiğini hatırlatmaz. Bu hatırlatmalar genelde hep kızlar için yapılır.

Küçük yaşta böyle başlayan bu baskıcı hayat, koca evinde biter mi? Hayır... Ailesinde kız kardeşinin bastırıldığını gören genç, kendi evinde de eşini devamlı bastıracaktır. Genç kızlık-tan itibaren bastırılmaya alışan kadın ise, hayatın böyle olduğunu, bunun kızların bir kaderi olduğunu düşünüp, hayatı boyunca dünyaya erkek olarak gelmediğine üzülüp duracaktır. Oysa hata cinsiyetinden değil, büyüklerin cehaletinden kaynaklanmaktadır.

Şimdi, neden böyle, hemen konuya girdiğimi merak ediyorsanız, söyleyeyim. Tanıdığım çok hoş bir genç kız var. Hem huy ve ahlak, hem de fizik olarak güzel bir kız. Çok güzel bir okulda okuyor. Bu sene de son sınıfta. Malum artık yavaş yavaş kapısı her genç kız gibi tıklatılıyordu. Bu genç kızın da geçenlerde bir talibi çıkmış. Çocuk dindar, o da iyi bir fakülteyi bitirmiş, oldukça zengin bir ailenin tek çocuğu.

Fakat delikanlının şartları varmış. Evleneceği kız okuyorsa hemen okulu bırakması, çalışıyorsa çalışma hayatına son vermesi gerekirmiş. Arabayı kadın başıyla asla kullanamamış. Tabi genç kızımız çok gencin hayal bile edemediği bir okulu bırakıp da bu gence evet dememiş. Genç kız da demiş ki, "Beyefendiye söyleyin, bir genç kız olarak benim de şartlarım var. Birincisi böyle ön yargılı, şartları olan bir gençle hayat arkadaşlığı yapamam."

Geçenlerde onlara gitmiştim annesi bana olayı ve kızının da söylediklerini anlattı. Fakat annesi kızına çok kızıyor, “Olur mu, sen bir genç kızsın, böyle haber yollanır mı?” diyor. Genç kız ise annesine, “Eğer daha beni görmeden, tanımadan, hayat arkadaşlığı gibi önemli bir konuya ön yargı ile yaklaşan bir insana ne denir?” diyordu. Ve genç kız anneye önemli bir hatırlatma yapıyor: “Elbette bizler, gerek dinimiz, gerekse gelenek ve göreneklerimizle erkeğe saygılı, sevgi dolu itaatkar oluruz. Bu bizim özelliğimiz; ama, kendine hayat arkadaşı değil de köle satın alır gibi, “Bak benim şartım şunlar” diye karşıma çıkarsa, ben de ona, “Kaç para verip köle satın alıyorsun?” derim. Oysa bana dini noktalarda şartlar koysaydı, “Bak benim dini hayat tarzım böyle, hayat arkadaşımın da böyle olmasını isterim, benim dini noktalarda tercihim şunlar” deseydi, olurdu.

Araba kullanamazsın, çalışamazsın, bunlar insanı tekeline almak değildir de nedir? Gerektiğinde bir kadının araba kullanması kadar doğal ne var? Sonra helal dairesi içinde fitrata uygun olarak kadın çalışılabilir, şartlar ve ortamı uygun olmazsa karşılıklı konuşur, karar verir olur veya olmaz.

Ama böyle bir şey yok. “Eve geldiğim zaman ben kadını karşımda görmek isterim. Titiz bir insanım, her şey saatinde olsun isterim.” Bunlar hoş şeyler değil. Bunlar aile gibi önemli bir müessesede konu edilecek şeyler değil. Bunları bir kadın yapmasa da onun yerine yapacak o kadar çok insan var ki, anlaşmazlık için bunlar sebep değil.

Onun şartları var da hayatı beraberce paylaşacağım insanla ilgili benim neden şartlarım olmasın? Şartları olan ve

kendini beğenen insanlarla ben hayat okulunda beraber olamam. Hele hele hoşgörüsü olmayan bir erkekle!”

Aslında genç kız fazla haksız sayılmazdı. Diyorum ya yorum yapmıyor, olayları gözler önüne koyup, sizlerin dünyasına bırakmaya gayret ediyorum. Bu olay bana yaşadığım bir olayı daha hatırlattı. Bir aile dostumuz, geçenlerde bize gelecekti. Bekledik ama bir türlü gelmediler. Eşleri cep telefonlarından aradık, ulaşamadık, ev telefonları da cevap vermedi. Daha sonra neden gelemediklerini anlattılar. Malum sıradan karı koca kavgası... Olmadık bir şeyden tartışmışlar. Olay büyümüş ve gelememişler. Hanım bana uzun uzun dert yandı.

“Eşim senin sözünü dinler bir konuşsan; her şeyden bir bahane çıkartıp kavga ediyoruz; bu günlerde hiç tadımız tuzumuz yok” dedi. Aradan hayli bir zaman geçti. Bey bizi aradı. Oğlumun üniversite imtihanının nasıl geçtiğini sordu. Ben ise, “Çok iyi, istediği yere girebiliyor” dedim. Bey, “Çok iyi, siz oğlanı kızı hallettiniz, darısı bizim başımıza” dedi.

Ben de fırsat kolluyordum, “İyi ya, siz de eşinizle kavga edene kadar çocuklarınızla uğraşın, nedir o durmadan kavga etmek neyi paylaşamıyorsunuz fani dünyanın” dedim. Beyin söylediği sözler düşündürücüydü; “İşte zaman zaman oluyor aile arasında, ama geçip gidiyor” dedi. “Siz erkekler, geçip gittiğini zannediyorsunuz. Bunun bir de kadın kalbine sorun” dedim. Acaba bu yaşananlar geçip mi gidiyor, yoksa yürekleri delip mi gidiyor?

Öyle ya, kadın hep affeder, yuvası dağılmasın, çocuklar üzülmesin diye sabrediyor. Karşısındaki ise bunun geçip gittiğini zannediyor. Atılan bir tokatın yüzde izi kalmasa da gönüllerde derin yaralar açtığını, söylenen kırıcı bir sözün kalp

evini parça parça ettiğini düşünmüyor. Zaten insanı üzen de bu değil mi? Bir şeyi hak etmediğiniz halde, birileri sizi üzüyor, sonra ardından, "İstemedim oldu, özür dilerim" deme nezaketinde bile bulunmuyor. Oysa çocuğunuza dahi kızsanız, sonra üzülüyor, "Onun kalbini kırdım, küçük dünyasında onu huzursuz ettim" diye sıkılıyorsunuz.

Halbuki acı tatlı birçok şeyi paylaştığınız eşinizi kırıyor, fakat en ufak bir rahatsızlık duymadan, geçip gidiyor, "Olur öyle şeyler" diyorsunuz. Bu ise karşınızdaki kişiye ne kadar değer verdiğinizi gösteriyor. "Ben erkeğim, istediğimi yaparım, istediğim sözü söylerim, sonra ise hiçbir şey olmamış gibi, dört dörtlük kadınlık beklerim."

Keşke bütün kadınların kalplerini açabilsek ve dünyalarına girip neler yaşadıklarını sorabilsek, bakın onlar bize neleri anlatacaklar. Her kadının kalbini açmaya gerek yok. Her bey yanı başında duran ve her zaman anlaşılacak isteyen hanımının kalbini açsa ve onun gönül dünyasına girip neler yaşadığını sorsa ve eşinden neleri beklediğini öğrense, olmaz mı?